

Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΘΕΜΑ:

**Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ

ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	4
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ..	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	15
ΟΙ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΡΟΥΝ ΤΑ ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	26
Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	33
Η ΝΕΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΩΣ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21 ^ο Υ ΑΙΩΝΑ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο	41
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε.	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο	50
ΤΑ ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΩΣ ΝΕΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΥΠΟΔΟΜΗ – ΥΠΟΒΑΘΡΟ	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο	91
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΑΠΟ ΤΗΝ 5 ^Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.	91
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	146

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα που εξετάζει και πάνω στο οποίο εξαντλείται η συγκεκριμένη πτυχιακή μελέτη αφορά την 5η κατά σειρά διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σκοπό της έχει να αναδείξει τις νέες χώρες μέλη που εντάχθηκαν στην Ένωση από την πρώτη Μαΐου του 2004 σαν νέους τουριστικούς προορισμούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις επιπτώσεις της διεύρυνσης αυτής στα ήδη υπάρχοντα μέλη της Ένωσης όσον αφορά την τουριστική κίνηση, την προσέλκυση νέων τουριστών και τις επιπτώσεις στην Ελλάδα στον αντίστοιχο τομέα. Η μελέτη μας χωρίζεται σε επτά επιμέρους θεματικές ενότητες ή κεφάλαια μέσα από τα οποία θα καταλήξουμε στον τελικό μας στόχο. Θα θυμηθούμε μέσα από την ιστορική αναδρομή την πορεία της Ένωσης από το 1951 έως και το 2005 σημειώνοντας τα σημαντικότερα στοιχεία που επηρέασαν την μετέπειτα πορεία της. Ακόμα θα εξετάσουμε διεξοδικά της προϋποθέσεις που θα πρέπει να τηρούν τα νέα αλλά και τα επίδοξα κράτη ώστε να καταφέρουν να ενταχθούν ως πλήρη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τονίζοντας της αλλαγές που έχουν επέλθει στην πολιτική και τη φιλοσοφία των ηγετών της Ένωσης από την πρώτη μέχρι και την 5η διεύρυνση που εξετάζουμε, ενώ παράλληλα στο επόμενο το τρίτο κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε τις πολιτικές θέσεις της ελληνικής πολιτικής εξουσίας και εξωτερικής πολιτικής σε προηγούμενα ανάλογα θέματα διεύρυνσης της Ένωσης εστιάζοντας πάντα την διεύρυνση προς τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης της Κύπρου και της Μάλτας. Επίσης θα προσπαθήσουμε μέσα από το τέταρτο κεφάλαιο να φωτίσουμε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της τελευταίας διεύρυνσης και την αναγκαιότητά της στη συνέχιση μίας επιτυχημένης αναπτυξιακής και δημιουργικής πορείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την παράλληλη πρόκληση της μεγαλύτερης διεύρυνσής της ιστορίας της. Στη συνέχεια το μέλλον του τουρισμού και η πολιτική που ακολουθείται με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη του θα απασχολήσει την πέμπτη ενότητα της εργασίας, μέσα από την οποία προσπαθούμε να αναπτύξουμε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του μεγαλύτερου τουριστικού προορισμού παγκοσμίως και τα περιθώρια βελτίωσης του και τους τρόπους αντιμετώπισης κορεσμού του από την συνεχή τουριστική κίνηση. Ακολούθως θα γνωρίσουμε τα δέκα νέα κράτη μέλη της Ένωσης από τουριστικής απόψεως μέσα από δέκα μικρούς «τουριστικούς οδηγούς» που σκοπό τους έχουν να αναδείξουν τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία των

κρατών αυτών όσων αφορά την τουριστική τους υποδομή, το υπόβαθρο και βεβαίως τα σημαντικότερα ή τα πλέον διάσημα τουριστικά μέρη σε κάθε προορισμό. Τελειώνοντας την εργασία μας θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε αν υπάρχουν και ποιές είναι οι επιπτώσεις της 5ης διεύρυνσης στον ελληνικό τουρισμό και το βαθμό που πρόκειται να επηρεάσουν την τουριστική κίνηση στη χώρα μας η δημιουργία νέων ευρωπαϊκών πλέον τουριστικών προορισμών στους κόλπους της Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΔΙΕΥΡΗΝΣΗ

Επί αιώνες, η Ευρώπη αποτελούσε θέατρο συχνών και αιματηρών συγκρούσεων. Από το 1870 έως το 1945, η Γαλλία και η Γερμανία συγκρούστηκαν τρεις φορές με βαρύτατες απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. Έτσι άρχισε να δημιουργείται η πεποίθηση σε αρκετούς ευρωπαίους ηγέτες ότι ο μόνος τρόπος να εξασφαλιστεί μια διαρκής ειρήνη μεταξύ των χωρών τους ήταν να ενωθούν οικονομικά και πολιτικά. Το 1950, ο Γάλλος υπουργός εξωτερικών Robert Schuman¹ πρότεινε την συνένωση βιομηχανιών άνθρακα και χάλυβα της Δυτικής Ευρώπης. Από την ιδέα αυτή, το 1951 γεννήθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) με έξι μέλη: το Βέλγιο, τη Δυτική Γερμανία, το Λουξεμβούργο, τη Γαλλία, την Ιταλία και τις Κάτω Χώρες. Η σύγχρονη μορφή της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρχίζει να παίρνει σάρκα και οστά. Η εξουσία λήψεως αποφάσεων σχετικά με τη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα στις χώρες αυτές ανατέθηκε σε ένα ανεξάρτητο υπερεθνικό φορέα που ονομαζόταν "Ανωτάτη Αρχή", και πρώτος πρόεδρος της ήταν ο Jean Monnet.

Η ιδέα όμως ενός αμερικανικού μοντέλου στην ευρωπαϊκή ήπειρο², όπου κάθε χώρα όμως θα κρατούσε τις ιδιαιτερότητές της είχε τεθεί χρόνια νωρίτερα από ενός εκ των κορυφαίων πολιτικών φυσιογνωμιών του πλανήτη μας τον Ουίνστον Τσόρτσιλ. Ο Τσόρτσιλ το Σεπτέμβριο του 1946 σε ομιλία του στο πανεπιστήμιο της Ζυρίχης είχε εκφράσει την επιθυμία του για την δημιουργία όπως ο ίδιος τονίζει ενός είδους Ηνωμένων πολιτειών της Ευρώπης³. Έτσι το Μάιο του 1947 δημιουργείται το κίνημα για την ενωμένη Ευρώπη με την πλήρη υποστήριξη του Τσόρτσιλ. Το συγκεκριμένο κίνημα ήταν αντίθετο έως εχθρικό στη δημιουργία υπερεθνικών οργάνων και τάσσεται υπέρ της διακυβερνητικής συνεργασίας. Την ίδια χρονιά δημιουργούνται στη Γαλλία αλλά και σε άλλες Ευρωπαϊκές

¹ Η επιδίωξη του Schuman ήταν η επίλυση της γαλλο-γερμανικής διαφοράς για τον έλεγχο του Ruhr για την από κοινού διαχείριση της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα.

² Υπηρεσία Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε συνεχή πορεία Διεύρυνσης», 2001, Επίσημη Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Διεύρυνση.

³ Ο Τσόρτσιλ με την ομιλία του όμως δεν ξεκαθάριζε πως η Μ. Βρετανία και οι ηγετικές της ομάδες εννοούσαν κυρίως διοικητικές αλλαγές κυβερνητικού χαρακτήρα, και ότι δεν θα συμμετείχαν στην προσπάθεια αυτή που τελικά οι Ευρωπαίοι ηγέτες ασπάστηκαν έως και την ένταξη της Μ. Βρετανίας στην Ε.Ο.Κ το 1973.

χώρες κινήματα υπέρ της ενωμένης Ευρώπης, όπως το κίνημα των χριστιανοδημοκρατών στην Γαλλία και των σοσιαλιστών που αργότερα θα μετονομαστεί σε ευρωπαϊκή αριστερά. Επίσης τον Ιούνιο του ίδιου έτους ανακοινώνεται το σχέδιο Μάρσαλ⁴ για την οικονομική και πολιτισμική ανάκαμψη της Ευρώπης.

Η πρώτη επίσημη πλέον ενέργεια προς την πορεία ένωσης της Ευρώπης πραγματοποιείται την πρωτοχρονιά του 1948 όπου το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο θέτουν σε ισχύ το σχέδιο της τελωνιακής ένωσης με τις Κάτω χώρες, ενώ το Μάρτιο του ίδιου έτους υπογράφεται η συνθήκη των Βρυξελλών με την οποία τίθεται σε ισχύ η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση με την συμμετοχή της Γαλλίας του Βελγίου του Λουξεμβούργου και του Ηνωμένου Βασιλείου. Στις 16 Απριλίου δημιουργείται ο οργανισμός ευρωπαϊκής οικονομικής συνεργασίας (ΟΕΟΣ) ο οποίος θα ελέγχει και θα συντονίζει τις δραστηριότητες μέσω του σχεδίου Μάρσαλ, ενώ στις 7 Μαΐου πραγματοποιείτε στη Χάγη το πρώτο συνέδριο για την Ευρώπη με την συμμετοχή όλων των οργανώσεων που υποστηρίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω 800 αντιπροσώπων τους και προεδρεύοντος του Ούνιστον Τσόρτσιλ. Οι συμμετέχοντες συστήνουν τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής συνέλευσης διαβούλευσης και ενός ευρωπαϊκού ειδικού συμβουλίου, που θα επιφορτιστούν με το καθήκον να προετοιμάσουν την πολιτική και οικονομική ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών χωρών. Συστήνουν επίσης τη θέσπιση ενός χάρτη ανθρωπίνων δικαιωμάτων και, προκειμένου να εξασφαλιστεί η τήρηση αυτού του χάρτη, τη δημιουργία ενός ανώτατου ευρωπαϊκού δικαστηρίου.

Τον Ιανουάριο του 1949 με πρωτοβουλία του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας και την συνδρομή της Ιταλίας, της Δανίας, της Νορβηγίας, της Ελβετίας και της Ιρλανδίας προχωρούν στην δημιουργία του συμβουλίου της Ευρώπης, ενώ συσκέπτονται για την δημιουργία και καθορισμό του καταστατικού του συγκεκριμένου οργάνου. Στις 5 Μαΐου το καταστατικό κατατίθεται και υπογράφεται από όλες τις συμβαλλόμενες χώρες.

Μετά λοιπόν από μία πενταετία συνεχών διαβουλεύσεων και αποφάσεων φτάνουμε στο 1950 και την ιστορική πρόταση του υπουργού εξωτερικών της Γαλλίας Ρόμπερτ Σούμαν που με απώτερο σκοπό την διαφυλάξη της ειρήνης στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, προτείνει στις 9 Μαΐου την κοινή διαχείριση των αποθεμάτων των δύο βασικών προϊόντων της

⁴ Το σχέδιο Marshall πέρα από τον χαρακτήρα της οικονομικής και πολιτισμικής ανάκαμψης των χωρών της Ευρώπης ήταν στην ουσία ένα σχέδιο της εξωτερικής πολιτικής των Αμερικανών για την προώθηση της συνεργασίας των αμερικανών με τις χώρες της Ευρώπης, στο οποίο και θα αντιδράσει η Σοβιετική ένωση ένα χρόνο αργότερα.

Γαλλίας και της Γερμανίας ,του άνθρακα και του χάλυβα τα οποία στο παρελθόν είχαν αποτελέσει αιτία αιματηρών συγκρούσεων και πολέμων σε ένα πλαίσιο μίας οργάνωσης ανοιχτής προς της υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Την διακήρυξη αυτή προσυπογράφουν τον Ιούνιο του 1950 η Γαλλία , η Γερμανία , το Βέλγιο , το Λουξεμβούργο, η Ιταλία και οι Κάτω Χώρες (Ολλανδία), ενώ τον Νοέμβριο του ίδιου έτους υπογράφεται στην Ιταλία η σύμβαση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Το 1951 είναι χρονιά ορόσημο για την μετέπειτα δημιουργία του μοντέλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που γνωρίζουμε σήμερα, αφού επισημοποιείται με την συνθήκη των Παρισίων και τη συμμετοχή των έξι χωρών μελών η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Η συγκεκριμένη Ένωση θα τεθεί κάτω από τον έλεγχο μίας κοινοβουλευτικής συνέλευσης που θα αποτελέσει τον προάγγελο του σημερινού Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

Το 1952 και υπό τον φόβο μίας νέας ευρωπαϊκής σύγκρουσης υπογράφεται στο Παρίσι η συνθήκη της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας από τις έξι χώρες , με την οποία και υποχρεώνονται να βοηθούν τους εταίρους τους σε περίπτωση απειλής από τρίτες χώρες και αποτρέπει την μεταξύ των συμβαλλόμενων χωρών μελλοντική σύγκρουση.

Στα επόμενα χρόνια και μετά από σειρά συνεχών διαβουλεύσεων και αποφάσεων οι υπουργοί εξωτερικών αποφασίζουν για πρώτη φορά το 1955 την οικονομική ένωση των χωρών τους κάτι που υλοποιείται τον Μάρτιο του 1957 με την υπογραφή των συνθηκών της Ρώμης⁵ οι οποίες έχουν σαν στόχο την οικονομική ολοκλήρωση των έξι κρατών μελών. Ιδρύονται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ). Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γίνεται πλέον θεματοφύλακας των τριών συνθηκών (ΕΚΑΧ,ΕΟΚ,ΕΥΡΑΤΟΜ). Η ΕΟΚ, η οποία είναι η συνθήκη που καλύπτει πολύ περισσότερους τομείς είναι και αυτή που θα προσελκύσει το ενδιαφέρον και την περαιτέρω προσοχή των τρίτων χωρών. Βεβαίως καλό είναι να θυμίσουμε ότι οι συνθήκες ΕΚΑΧ και ΕΥΡΑΤΟΜ ισχύουν ακόμα και σήμερα με την διαφοροποίηση της ΕΟΚ σε Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στις 8 Ιουνίου του 1958 η Ελλάδα καταθέτει επίσημη πρόταση για την ένωσή της με την ΕΟΚ , ενώ αργότερα στις 10 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους αρχίζουν οι ενταξιακές

⁵ Η συνθήκη της Ρώμης με την οποία δημιουργείτε η ΕΟΚ άρχισε να ισχύει και επίσημα από την πρώτη Ιανουαρίου του 1958.

διαπραγματεύσεις της ΕΟΚ με την Ελλάδα για την προσχώρηση της χώρας μας στην οικονομική κοινότητα. Παράλληλα με την Ελλάδα και η Τουρκία υποβάλλει επίσημη πρόταση για την σύνδεσή της με την ΕΟΚ. Οι διαπραγματεύσεις με την Ελλάδα συνεχίζονται, όταν το 1961 υπογράφεται η συμφωνία σύνδεσης της Ελλάδας με την Ε.Ο.Κ, και θα διακοπούν λίγα χρόνια αργότερα ενώ βρίσκόντουσαν σε προχωρημένο στάδιο λόγω της αναρρίχησης στην εξουσία της στρατιωτικής δικτατορίας κάτι το οποίο αντιβαίνει ρητά με τους νόμους της ΕΟΚ, αφού η χούντα είναι υπόλογη για την κατάλυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα. Η συμφωνία οικονομικής σύνδεσης που τελικά έχει αποφασιστεί από τους εταίρους παγώνει για τα επόμενα επτά χρόνια.

Το 1963 υπογράφεται η συμφωνία σύνδεσης με την Τουρκία, ενώ το 1970 και το 1972 θα υπογραφούν οι συμφωνίες σύνδεσης της Μάλτας και της Κυπριακής δημοκρατίας αντίστοιχα.

Το 1967 το μοντέλο των Ηνωμένων χωρών της Ευρώπης που είχε αρχικά προτείνει ο Τσόρτσιλ έκλεινε τα δέκα χρόνια ζωής του (ΕΟΚ) με την απουσία του Ηνωμένου Βασιλείου. Μετά λοιπόν από αυτά τα δέκα οικονομικά στείρα όπως αποδείχτηκαν για την Αγγλία χρόνια και μία ηχηρή άρνηση⁶ της ΕΟΚ να την εντάξει ως ισότιμο κράτος – μέλος το 1963, το Ηνωμένο Βασίλειο καταθέτει τελικά στις 11 Μαΐου του 1967 εκ νέου πρόταση ένταξης στην οικονομική ένωση κάτι που ακολουθούν αμέσως μετά και οι Ιρλανδία, Δανία και αργότερα η Νορβηγία.

Το 1970 η ΕΟΚ αρχίζει τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τις τέσσερις υποψήφιες προς ένταξη χώρες και το 1972 τα νέα κράτη μέλη υπογράφουν τις συνθήκες προσχώρησης στην οικονομική ένωση η οποία είναι η πρώτη Ιανουαρίου του 1973. Η πρώτη ιστορική διεύρυνση είναι γεγονός και πλέον τα έξι ιδρυτικά μέλη γίνονται εννέα αφού μετά από δημοψήφισμα που διεξήχθη στην Νορβηγία η πλειονότητα του κόσμου τίθεται κατά τις προοπτικής ένταξης, κάτι που ισχύει ακόμη και σήμερα αφού η Νορβηγία δεν είναι ακόμα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 1975 και μετά από μία πολυτάραχη πολιτική διαδρομή οκτώ ετών από την συμφωνία σύνδεσης της Ελλάδας με την ΕΟΚ, η Ελλάδα υποβάλλει στις 12 Ιουνίου επίσημη πρόταση

⁶ Το 1963 και μετά από αίτηση ένταξης στην ΕΟΚ της Μ. Βρετανίας η κοινότητα αρνείται την ένταξη της μετά από βέτο που ασκεί ο πρόεδρος της Γαλλίας C. de Gaulle. Το επιχείρημα πώς η Βρετανία δεν ήταν επαρκώς Ευρωπαϊκή χώρα για να ενταχθεί στην Κοινότητα που προβάλλει η Γαλλική προεδρία βρίσκεται αντίθετος τους υπόλοιπους εταίρους που όμως συμφωνούν και αρνούνται στη Βρετανία την ένταξη.

προσχώρησης στην ΕΟΚ και την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων που είχαν διακοπεί από τη χούντα, ενώ στις 9 Φεβρουαρίου του 1976 η κοινότητα εγκρίνει την αίτηση⁷ της Ελλάδας για προσχώρηση στην ΕΟΚ. Τελικά στις 28 Μαΐου του 1979 υπογράφεται στην Αθήνα η πράξη προσχώρησης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες με ημερομηνία ένταξης την πρώτη Ιανουαρίου του 1981 όπου και αποτελεί το δέκατο μέλος της ΕΟΚ και την αφορμή για την δεύτερη κατά σειρά διεύρυνση της. Η πρώτη προεδρία της Ελλάδος στο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων έρχεται την πρώτη Ιουλίου του 1983 με πρόεδρο τον Ανδρέα Παπανδρέου εν ενεργεία τότε πρωθυπουργό της Ελληνικής κυβέρνησης.

Το 1981 ανοίγουν ανεπίσημα οι διαπραγματεύσεις με την Ισπανία και την Πορτογαλία για να ακολουθήσει αργότερα η επίσημη έναρξη των συνομιλιών το 1982. Το 1985 και συγκεκριμένα στις 12 Ιουνίου υπογράφονται οι πράξεις προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας με ημερομηνία ένταξης την πρώτη Ιανουαρίου του 1986. Με την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας το 1986 περνάμε στην τρίτη διεύρυνση της ΕΟΚ και πλέον τα μέλη της γίνονται δώδεκα⁸. Επιπλέον το 1986 στην κατεύθυνση της οικονομικής ολοκλήρωσης των χωρών – μελών της οικονομικής ένωσης υπογράφεται η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και δημιουργείται έτσι μία τεράστια εσωτερική αγορά που θα μετατρέψει την κοινότητα σε έναν πιο ολοκληρωμένο οικονομικό χώρο.

Στο διάστημα μεταξύ 1987 και 1990 η Τουρκία υποβάλλει εκ νέου πρόταση για την ένταξη της στην ΕΟΚ ενώ το σημαντικότερο γεγονός αυτής της περιόδου είναι οι συνεχείς διαπραγματεύσεις των ευρωπαίων για την πτώση του περίφημου τείχους του Βερολίνου το οποίο επιτυγχάνεται στις 9 Νοεμβρίου του 1989. Παράλληλα με την πτώση του τείχους η ΕΟΚ εγκαινιάζει το πρόγραμμα Phare πρόγραμμα το οποίο θα βοηθήσει στον εκσυγχρονισμό των χωρών της κεντρικής Ευρώπης και των χωρών του πρώην πλέον ανατολικού μπλοκ. Το 1989 η Αυστρία και το 1990 η Μάλτα και η Κύπρος υποβάλλουν

⁷ Αν και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη σχετική γνωμάτευση της για την υποψηφιότητα της Ελλάδας είχε κρατήσει αρνητική στάση για λόγους οικονομικούς και πολιτικούς, ενέκρινε την έναρξη των διαπραγματεύσεων μετά από εισήγηση του συμβουλίου των Υπουργών, οι οποίες κατέληξαν στην πράξη προσχώρησης το Μαΐ του 1979.

⁸ Μετά και την Τρίτη διεύρυνση η γενικότερη διαπίστωση είναι ότι η Κοινότητα διπλασίασε τον αριθμό των μελών της μεταξύ 1957 και 1986 χωρίς να τροποποιήσει ουσιαστικά το θεσμικό πλαίσιο που είχε θεσπίσει το 1950 και αφορούσε τα έξι ιδρυτικά μέλη.

αίτηση ένταξης στην ΕΟΚ, ενώ στις 3 Οκτωβρίου του ίδιου έτους η Γερμανία επανενώνεται σε ένα ενιαίο ομόσπονδο δημοκρατικό κράτος.

Η περίοδος που ακολουθεί είναι μία από τις πλέον σημαντικές περιόδους στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφού με τις συνθήκες που θα υπογραφούν στις αρχές της δεκαετίας του 1990 η ένωση θα πάρει σημαντικά την μορφή που έχει τώρα, αλλά θα τεθούν και οι βάσεις για την ένταξιακή προοπτική των 25 μελών, την διεύρυνση δηλαδή την οποία εξετάζουμε. Το 1991 λοιπόν υπογράφονται οι περίφημες Ευρωπαϊκές συμφωνίες μεταξύ ΕΟΚ και της Ουγγαρίας και Πολωνίας. Οι συμφωνίες αυτές περιλαμβάνουν διάφορα σκέλη όπως πολιτικές, οικονομικές ακόμα και εμπορικές συμφωνίες, ένα βήμα προς την ενίσχυση αυτών των δύο χωρών της Ευρωπαϊκής Ηπείρου με απώτερο σκοπό την μελλοντική τους ένταξη στην οικογένεια της ΕΟΚ. Αργότερα το 1993 ανάλογες συμφωνίες θα υπογραφούν και με τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, και την Τσεχική Δημοκρατία, ενώ θα τις ακολουθήσουν με καθυστέρηση δύο ετών η Εσθονία με την Λετονία και την Λιθουανία οι οποίες υπογράφουν τις Ευρωπαϊκές συμφωνίες το 1995. Τέλος το 1996 η Σλοβενία εκδηλώνει το ενδιαφέρον της για την υπογραφή παρόμοιας συμφωνίας για την διευκόλυνση των οικονομικοεμπορικών συναλλαγών της με κράτη της ΕΟΚ. Επίσης το 1991 η Σουηδία υποβάλλει επίσημη υποψηφιότητα για την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή ένωση κάτι στο οποίο την ακολουθεί και η Φιλανδία ένα χρόνο αργότερα.

Το 1992 αποδεικνύεται σε χρονιά ορόσημο για την ΕΟΚ, αφού υπογράφεται η συνθήκη του Μάαστριχ από τους υπουργούς εξωτερικών των χωρών της ΕΟΚ. Τροποποιείται η συνθήκη της Ρώμης και θεσπίζεται η Οικονομική και Νομισματική ένωση αλλά και η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας που αποτελεί ένα προσχέδιο χώρου ασφάλειας και δικαιοσύνης. Με την συνθήκη αυτή η ΕΟΚ υποκαθίσταται από την Ευρωπαϊκή κοινότητα, ενώ το σύνολο των πολιτικών παλαιών και νέων εντάσσονται πλέον κάτω από το πρίσμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καινοτομία κεφαλαιώδους σημασίας για την κατανομή της εξουσίας ορίζεται η συναπόφαση και σε πάρα πολλούς τομείς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μοιράζεται πλέον την εξουσία λήψης αποφάσεων με το Συμβούλιο των Υπουργών, όπου το κάθε συμβούλιο θα εξετάζει τα διάφορα θέματα σε συσκέψεις πριν από την απόφαση του κοινοβουλίου και θα προτείνει τις δικές του λύσεις και προτάσεις.

Τον Ιούνιο του 1993 στην σύνοδο κορυφής του Ευρωπαϊκού συμβουλίου της Ευρώπης στην Κοπεγχάγη το Συμβούλιο αποφασίζει να εντάξει τις συνδεδεμένες με την ΕΟΚ χώρες τις Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στην Ευρωπαϊκή Ένωση εφ'όσον το επιθυμούν. Για το σκοπό αυτό ανακοινώνει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πρέπει να κινηθούν οι χώρες αυτές για να καταφέρουν μελλοντικά να πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ένταξη τους ως ισότιμα μέλη. Οι προϋποθέσεις αυτές οικονομικής και πολιτικής φύσεως ονομάζονται από τώρα και στο εξής κριτήρια ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα οποία και θα πρέπει να πληρούν όλες οι υποψήφιες προς ένταξη χώρες.

Την αμέσως επόμενη χρονιά από την σύνοδο της Κοπεγχάγης η Πολωνία και η Ουγγαρία υποβάλουν αίτηση για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ το Δεκέμβριο του 1994 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Essen υιοθετεί μία συνολική προκαταρκτική στρατηγική ένταξης με σκοπό να φέρει περισσότερο κοντά τις συνδεδεμένες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ το 1995 η διεύρυνση συνεχίζεται με την ένταξη της Αυστρίας, της Σουηδίας και της Φιλανδίας. Πλέον τα μέλη του συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης από δώδεκα γίνονται δεκαπέντε. Την ίδια χρονιά και τα κράτη της βαλτικής και οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης υποβάλουν αίτηση προσχώρησης στην ένωση και συγκεκριμένα η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Σλοβακία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία, και αργότερα η Τσεχική Δημοκρατία και η Σλοβενία.

Το 1997 η Ευρωπαϊκή ένωση σε μία προσπάθεια της για την γρηγορότερη προσέγγιση της με τις υποψήφιες υπό ένταξη χώρες ανακοινώνει το Πρόγραμμα Δράσης 2000 όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να εξετάσει τις επιπτώσεις της επερχόμενης διεύρυνσης αλλά και τις προοπτικές της μέσω μίας προπαρασκευαστικής στρατηγικής και το δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2000 – 2006. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εγκρίνουν με ορισμένες τροποποιήσεις τις προτάσεις της για τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ο συνολικός προϋπολογισμός της Ένωσης θα παραμείνει πάντως εντός των ανωτάτων ορίων που έχουν καθοριστεί πριν από την προοπτική της διεύρυνσης το οποίο ανέρχεται στο 1,27% του Ακαθόριστου Εγχώριου Προϊόντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης υπογράφεται την ίδια περίοδο η Συνθήκη του Άμστερνταμ, με την οποία τροποποιείται για ακόμη μία φορά η συνθήκη της Ρώμης ιδιαίτερα όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία, την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και την

εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας. Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παίρνει κεντρική θέση στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα και τέλος ενισχύεται η εξουσία της συναπόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Λίγο αργότερα τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου εγκαινιάζει τη διαδικασία διεύρυνσης με έξι υποψήφιες χώρες την Εσθονία , την Κύπρο, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Σλοβενία και την Τσεχική Δημοκρατία. Οι χώρες αυτές αποκαλούνται η ομάδα του Λουξεμβούργου και πλέον πολύ σύντομα θα αποτελέσουν τα επόμενα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Μάρτιο 1998 συνεδριάζει για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη, ένα φόρουμ ανοιχτό στον πολιτικό διάλογο μεταξύ της Ευρώπης και των υποψηφίων προς ένταξη χωρών, αλλά ανοιχτό και σε χώρες οι οποίες έχουν τέτοια προοπτική. Έτσι στην συνδιάσκεψη συμμετέχουν από τον Οκτώβριο του 1998 η Ελβετία και από τον Νοέμβριο του 2000 η Τουρκία. Παράλληλα εγκαινιάζονται οι <<εταιρικές σχέσεις για την ένταξη>> κυρίαρχο στοιχείο της προπαρασκευαστικής στρατηγικής για την ένταξη της υποψήφιας χώρας της αποκαλούμενης προενταξιακής πολιτικής.. Αυτές προβλέπουν τη σύνταξη εκθέσεων προόδου από την Επιτροπή ένταξης, που ορίζουν τις προτεραιότητες για κάθε υποψήφια χώρα, οργανώνουν τη χρηματοδότηση και τις ενισχύσεις με κάθε υποψήφια χώρα να διαχειρίζεται ένα «εθνικό πρόγραμμα ενόψει της υιοθέτησης του κεκτημένου». Επίσης την ίδια περίοδο ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις ένταξης για την Κύπρο, την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Ουγγαρία, την Πολωνία και τη Σλοβενία. Αποφασίζεται ότι κάθε διαδικασία διαπραγμάτευσης μπορεί να έχει τον δικό της ρυθμό. Τέλος η Μάλτα ανανεώνει την αίτηση της για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση που τελούσε για ένα διάστημα υπό εκκρεμότητα.

Η επόμενη χρονιά για την Ευρώπη αποδεικνύεται ιδιαίτερα ιστορική αφού το 1999 δημιουργείται το κοινό Ευρωπαϊκό νόμισμα, μία απόφαση που για πρώτη φορά είχε πάρει το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο το 1996 και είχε προσπαθήσει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την αποδοχή του νομίσματος από όλους τους Ευρωπαίους εταίρους. Αυτός ο στόχος πραγματοποιείται το 1999 όπου το Ευρώ πλέον είναι γεγονός και θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα 12 κρατών μελών τον Ιανουάριο του 2002 , ενώ τρία κράτη μέλη δεν το αποδέχονται και διατηρούν το υπάρχον νόμισμά τους και αυτές είναι η Δανία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Στόχος του κοινού Ευρωπαϊκού νομίσματος

είναι να προσφέρει στην οικονομική και κοινωνική ολοκλήρωση των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την διευκόλυνση της κυκλοφορίας αγαθών και προσώπων μέσα στα όρια της κοινότητας. Το Δεκέμβριο του ιδίου έτους το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι αποφασίζει την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με έξι ακόμη υποψήφιες χώρες, Τη Βουλγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία, οι οποίες θα αποκαλούνται πλέον «ομάδα του Ελσίνκι». Με αυτό τον τρόπο η Επιτροπή θέτει τέλος στο διαχωρισμό των υποψηφίων χωρών σε δύο ομάδες, όπως και είχε ζητήσει το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο τον Απρίλιο του 1996. Είχε επισημανθεί τότε στο κοινοβούλιο η σημασία της ταυτόχρονης διαπραγματεύσεις όλων των χωρών της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης που είναι υποψήφιες ώστε να μην δημιουργηθούν δύο κατηγορίες μεταξύ των συγκεκριμένων χωρών, ακόμη και γνωρίζοντας ότι η διάρκεια των διαπραγματεύσεων ένταξης θα είναι διαφορετική από χώρα σε χώρα. Επιπλέον το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δηλώνει ότι η Τουρκία θα μπορεί να είναι υποψήφια χώρα και θα μπορέσει να ενταχθεί στην Ένωση με τα ίδια κριτήρια που ισχύουν και εφαρμόζονται από όλες τις υποψήφιες χώρες. Τέλος εγκρίνεται και για την Τουρκία πρόγραμμα προενταξιακής στρατηγικής, που θα προσπαθήσει να συμβάλει στην ταχύτερη αποδοχή και στήριξη των μεταρρυθμίσεων της από το λαό με γνώμονα πάντα το μέλλον της στην Ευρώπη.

Η πορεία προς την μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πλέον γεγονός και το 2000 η Ένωση αποδίδει τη χρηματοδοτική της βοήθεια στα υπό ένταξη κράτη, ποσό που ξεπερνά τα τρία δισεκατομμύρια ευρώ το χρόνο. Επίσης τον Φεβρουάριο του ιδίου έτους ξεκινούν επίσημα οι τελικές διαπραγματεύσεις και η αξιολόγηση των κριτηρίων για τις υποψήφιες χώρες της «ομάδας του Ελσίνκι». Τον Ιούνιο του 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Santa Maria da Feira εκτιμά ότι όλες οι χώρες των δυτικών Βαλκανίων αποτελούν πιθανούς υποψηφίους για ένταξη, και για το λόγο αυτό η Ευρωπαϊκή ένωση ακολουθεί μία διαδικασία σταθεροποίησης των σχέσεων και σύνδεσης με τις χώρες αυτές. Τέλος αποφασίζει και παίρνει μέτρα για την ανασυγκρότηση του Κοσσυφοπεδίου. Αργότερα στις 4 Οκτωβρίου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλες τάσσεται με πολύ μεγάλη πλειοψηφία υπέρ της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα υπενθυμίζεται ότι η ενοποίηση της Ευρώπης σε ένα χώρο ειρήνης, ασφάλειας, ευημερίας και σταθερότητας εξακολουθεί να αποτελεί την ιστορική αποστολή

και πρόκληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υπέρτατων στόχων των πολιτικών της. Ακόμα χαιρετίζεται η πρόοδος που έχει σημειωθεί και εκφράζεται η ελπίδα ότι θα δώσει τη σύμφωνη γνώμη του στις πρώτες Συνθήκες Προσχώρησης πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2004. Τέλος το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας τροποποιεί τη Συνθήκη για να προετοιμάσει τη διεύρυνση, την ανακατανομή των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο Υπουργών όταν λαμβάνονται αποφάσεις με πλειοψηφία και τη σύνθεση της Επιτροπής. Οι αρχηγοί κρατών μελών προκηρύσσουν τον Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προϊόν μίας συνδιάσκεψης ευρωβουλευτών, βουλευτών των εθνικών κοινοβουλίων και εκπροσώπων των κυβερνήσεων και ης Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο Χάρτης αποτελεί τον γνώμονα των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και των κρατών μελών σε κάθε εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, και το Κοινοβούλιο απαιτεί την ενσωμάτωση του Χάρτη στη Συνθήκη.

Την αμέσως επόμενη χρονιά και συγκεκριμένα το Μάιο του 2001 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μολονότι διαπιστώνει ότι η Συνθήκη της Νίκαιας αίρει το τελευταίο τυπικό εμπόδιο για τη διεύρυνση, εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι δεν ενισχύει καθόλου τη δυνατότητα δράσης ούτε το δημοκρατικό χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεωρεί ότι τα κενά αυτά πρέπει να εκλείψουν πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2004. Ακολούθως τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ καταγράφει την αξιοσημείωτη πρόοδο που σημείωσαν οι υποψήφιας χώρες ως προς τα κριτήρια ένταξης. Επίσης το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί ότι οι διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιας χώρες που είναι έτοιμες θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πριν από τα τέλη του 2002, ούτως ώστε οι χώρες αυτές να μπορέσουν να συμμετάσχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές του 2004.

Τέλος στην σύνοδο κορυφής της Χαλκιδικής τον Ιούνιο του 2003 οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαιρετίζουν την τελική πράξη διεύρυνσης με καταληκτική ημερομηνία την πρώτη Μαΐου του 2004 και την ένταξη των δέκα νέων κρατών, που ορίζει η συνθήκη προσχώρησης της Αθήνας από τις 16 Απριλίου του 2003. Εκτός από τις προηγηθείσες ενταξιακές διαπραγματεύσεις τελικώς έμειναν η Τουρκία, η Βουλγαρία και η Ρουμανία που εξακολουθούν να διαπραγματεύονται την ένταξή τους πλέον σε καινούργια βάση.

Κλείνοντας την ιστορική αναφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σαφές ότι η Ένωση ποτέ δεν θέλησε να αποτελέσει μία λέσχη για λίγους, μία λέσχη πλουσίων. Από τότε που δημιουργήθηκε δεν σταμάτησε ποτέ σταδιακά να διευρύνεται, εντάσσοντας συχνά στους κόλπους της και χώρες λιγότερο εύπορες από τα αρχικά κράτη μέλη της, κάτι το οποίο δεν εμπόδισε όλα τα κράτη μέλη να αποκομίσουν οφέλη από τις διαδοχικές διευρύνσεις. Η επικείμενη διεύρυνση θα είναι η Πέμπτη κατά σειρά στην ιστορία της Ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Πρόκειται για το μεγαλύτερο έργο που επιχείρησε ποτέ η Ευρώπη. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ιδιαίτερα ευαίσθητο στις αντιδράσεις της κοινής γνώμης, τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις υποψήφιες χώρες, δεν υποτιμά το μέγεθος του εγχειρήματος. Υπάρχουν βέβαια κίνδυνοι. Ωστόσο είναι πεπεισμένοι ότι το κόστος της μη διεύρυνσης θα ήταν αρκετά μεγαλύτερο από αυτό της διεύρυνσης. Αυτή η ιστορική πρόκληση είναι σύμφωνα με τον Bronislaw Gemerek, έναν πολιτικό οραματιστή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένα από τα βήματα στην Ευρώπη που θα συμφιλιώσουν την ιστορία με την γεωγραφία επαληθεύοντας έτσι με τον καλύτερο τρόπο το γνωμικό που λέει «γίνε αυτό που είσαι».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΡΟΥΝ ΤΑ ΝΕΑ

ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Η ανακοίνωση της πέμπτης κατά σειρά διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει μία ιδιαιτερότητα καθώς δεν έγινε με άμεσο αλλά έμμεσο τρόπο. Η διακήρυξη αυτής της διεύρυνσης δεν ανακοινώθηκε συνολικά για όλες τις υποψήφιες χώρες εξαρχής, αλλά σε δύο διαδοχικά στάδια σε ένα χρονικό πλαίσιο δύο περίπου ετών. Τον Δεκέμβριο του 1997 η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφασίζει στο πλαίσιο της συνόδου κορυφής του Λουξεμβούργου την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων⁹ με έξι από τις συνολικά δεκατρείς υποψήφιες χώρες. Οι χώρες αυτές πλέον θα ονομάζονται ομάδα του Λουξεμβούργου και σε αυτή θα συμμετέχουν η Εσθονία, η Κύπρος, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία. Δύο χρόνια αργότερα το 1999 στην σύνοδο κορυφής του Ελσίνκι οι Ευρωπαίοι ηγέτες παίρνουν την απόφαση της συνέχισης της διαδικασίας διεύρυνσης, με την ανακοίνωση της δημιουργίας της ομάδας του Ελσίνκι την οποία αποτελούν ακόμη έξι υποψήφιες χώρες. Αυτές είναι η Βουλγαρία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Ρουμανία και η Σλοβακία. Αργότερα μέσα στο 2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση θα ανακοινώσει και την υποψηφιότητα της Τουρκίας ως υποψήφιας προς ένταξη χώρας στην Ένωση. Το Δεκέμβριο του 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας αποφασίζει σχετικά με έναν χάρτη πορείας των ενταξιακών διαπραγματεύσεων στον οποίο ορίζεται χρονοδιάγραμμα βάσει του οποίου η Ένωση θα ορίσει τη θέση της σε ότι αφορά τα διαπραγματευτικά κεφάλαια που εκκρεμούν. Ο χάρτης πορείας θα προσπαθήσει να βοηθήσει όλες τις πλευρές να ακολουθήσουν ένα ρεαλιστικό σχέδιο με γνώμονα την διεύρυνση. Επίσης για την καλύτερη διαπραγμάτευση με τις υποψήφιες χώρες η Ευρωπαϊκή Ένωση εγκαινιάζει ένα πρόγραμμα προενταξιακής πολιτικής με το οποίο θα προσπαθήσει να βοηθήσει τις προς ένταξη χώρες να ολοκληρώσουν τις πολιτικές και συνταγματικές τους μεταρρυθμίσεις έτσι ώστε να πληρούν τις προϋποθέσεις για την ένταξή τους σαν ισότιμα κράτη μέλη.

⁹ Το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο το Δεκέμβριο του 1997 μολονότι επέμεινε στην τήρηση των κριτηρίων ένταξης, αναγνώρισε το ηθικό δικαίωμα των υποψηφίων χωρών να ενταχθούν στην Ένωση. Πρότεινε δε να ξεκινήσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με όλες τις υποψήφιες χώρες που πληρούν τα κριτήρια ένταξης.

Για τον λόγο αυτό ανακοινώνεται η Agenda 2000¹⁰ ένα πρόγραμμα δράσης με βασικούς στόχους την ενίσχυση των κοινοτικών πολιτικών και τη χάραξη ενός νέου δημοσιονομικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με μία χρονική περίοδο περίπου έξι ετών, λαμβάνοντας πάντα υπόψη την προοπτική της διεύρυνσης. Για την καλύτερη λειτουργία των προγραμμάτων αυτών αποφασίζεται η επίβλεψή τους από ευρωπαϊούς αναλυτές, η διαχείριση των πόρων αυτών από τις υποψήφιες χώρες και η σύνταξη συνοπτικών πορισμάτων στο τέλος κάθε χρόνου από τους αναλυτές, αλλά και όποτε το κρίνει σκόπιμο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για κάθε υποψήφια χώρα ξεχωριστά.

Επίσης ένα από τα κύρια προγράμματα για την προενταξιακή στρατηγική και βοήθεια των οικονομικών και δημοσιονομικών πόρων των υποψηφίων χωρών είναι το πρόγραμμα Phare. Το πρόγραμμα αυτό δημιουργήθηκε το 1989 για να ενισχύσει τις οικονομίες στην Πολωνία και στην Ουγγαρία. Πλέον το Phare συνεχίζει να ενισχύει τις οικονομίες δέκα κρατών, εκ των οποίων των οκτώ¹¹ νέων κρατών - μελών της ανατολικής Ευρώπης καθώς επίσης και της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Το πρόγραμμα αυτό πλέον χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενίσχυση των πολιτικών και οικονομικών αλλαγών που προωθούν οι κυβερνήσεις των υποψηφίων χωρών για να μπορέσουν να προλάβουν την ένταξη τους στο πλαίσιο διεύρυνσης της Ευρώπης. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να είναι σίγουροι ότι με τη σωστή κατανομή των οικονομικών πόρων από τα προγράμματα αυτά θα μπορέσουν συντομότερα ίσως να καταφέρουν να πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις για την πλήρη ένταξή τους ως ισότιμα μέλη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το λόγο αυτό η προενταξιακή στρατηγική της Ευρώπης έχει καθορίσει τέσσερις πολύ σημαντικούς παράγοντες στην κατεύθυνση των οποίων θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι πόροι που προέρχονται από τα προγράμματα αυτά. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

- Ø Η συνέχιση των γεωργικών μεταρρυθμίσεων που συντελούνται από το 1988 και το 1992 στην Ευρώπη με σκοπό την ώθηση της ανταγωνιστικότητας, λαμβάνοντας

¹⁰ Μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία σχετικά με το πρόγραμμα δράσης Agenda 2000 στις 26 Μαρτίου 1999.

¹¹ Τα οκτώ νέα κράτη της ανατολικής Ευρώπης που εξακολουθούν και μετά την ένταξη τους να ενισχύονται από το πρόγραμμα Phare είναι : η Εσθονία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία.

υπόψη περισσότερο την προστασία του περιβάλλοντος και την εξασφάλιση δίκαιων εισοδημάτων για τους αγρότες.

- Ø Η αύξηση της αποτελεσματικότητας των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής μέσω μεγαλύτερης θεματικής και γεωγραφικής συγκέντρωσης των ενεργειών καθώς και βελτίωσης της διαχείρισής τους. Επίσης η απλούστευση της νομοθεσίας και η αποκέντρωση αυτής.
- Ø Η ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής των υποψηφίων χωρών με τη δημιουργία δύο χρηματοοικονομικών μηχανισμών¹² που σκοπό έχουν την ενίσχυση των οικονομιών τους όσον αφορά τις υποδομές και τους διάφορους τομείς για τα κριτήρια ένταξης τους.
- Ø Τέλος η έγκριση νέου δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2000 – 2006 προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στην Ένωση να αντιμετωπίσει την πρόκληση του 21^{ου} αιώνα, ιδίως την διεύρυνση, με παράλληλη εξασφάλιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας¹³.

Τα συγκεκριμένα προγράμματα που αναφέρθηκαν παραπάνω θα προσπαθήσουν να βοηθήσουν τις υποψήφιες χώρες ώστε να είναι απολύτως έτοιμες για την τελική κρίση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα προτείνει βάσει των τακτικών αναφορών για κάθε μία χώρα από τους εντεταλμένους παρατηρητές της διεύρυνσης τις καταλληλότερες ή καλύτερα αυτές που πληρούν όλα τα κριτήρια για να γίνουν πλέον ισότιμα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προγράμματα για την υλοποίηση των στόχων της προενταξιακής πολιτικής 2000 - 2006 χρηματοδοτούνται από την ΕΤΕ¹⁴, η οποία μπορεί να χρηματοδοτήσει με τη μορφή δανείου προγράμματα άνω των δεκαεπτά δισεκατομμυρίων ευρώ για τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Για την Κύπρο και την Μάλτα αν και ισχύουν τα ίδια προγράμματα προενταξιακής πολιτικής η ΕΤΕ έχει εκδώσει ένα ύψος δανειοδότησης που υπερβαίνει τα 95 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2000- 2004.

¹² Οι δύο χρηματοοικονομικοί μηχανισμοί είναι οι ISPA και SAPARD όπου ο πρώτος είναι υπεύθυνος για την στήριξη των υποδομών, των μεταφορών και την προστασία του περιβάλλοντος και ο δεύτερος αποσκοπεί στην μακροπρόθεσμη προσαρμογή του γεωργικού τομέα και των αγροτικών οικονομιών των υποψήφιων χωρών.

¹³ Στις 8 Ιουλίου του 1999 η επιτροπή υπέβαλε πρόταση απόφασης για το σύστημα ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καλύτερη επίβλεψη των δημοσιονομικών της πόρων.

¹⁴ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Οι υποψήφιος προς ένταξη χώρες θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει τις δεσμεύσεις και υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης έως το τέλος του 2002, αφού στις αρχές του 2003 η Ευρωπαϊκή Ένωση προτίθεται να υπογράψει το σύμφωνο προσχώρησης των νέων κρατών και να ολοκληρώσει τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις μέχρι τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Ιούνιο του 2004 όπου και επιθυμεί να λάβουν μέρος και τα νέα κράτη σαν ισότιμα μέλη. Όταν λοιπόν αναφερόμαστε σε υποχρεώσεις και δεσμεύσεις σαφώς και εννοούμε τα κριτήρια ένταξης τα οποία θα πρέπει να τηρούν οι υποψήφιος χώρες για να γίνουν πλήρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα κριτήρια αυτά αναφέρονται σε άρθρα της συνθήκης δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα έχουν αποδεχτεί όλοι οι συμβαλλόμενοι φορείς δηλαδή οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των δεκαπέντε κρατών μελών της Ένωσης. Τα άρθρα αυτά είναι το άρθρο έξι των κοινών διατάξεων παράγραφος ένα της συνθήκης και τα άρθρα 49 έως 53 των τελικών διατάξεων της συνθήκης που υπογράφηκε στις επτά Φεβρουαρίου του 1992 στο Μάαστριχτ. Αναλυτικά τα άρθρα της συνθήκης τα παραθέτουμε παρακάτω για να έχουμε την πλήρη εικόνα των κριτηρίων που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση:

Κοινές Διατάξεις

Άρθρο 6¹⁵

1. Η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη.
2. Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών,

¹⁵ Το άρθρο έξι της συνθήκης πλέον αποτελεί μέρος του συνταγματικού κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν μπορεί να αλλάξει παρά μόνον μετά από πρόταση μέλους, που προτείνει την περαιτέρω διεύρυνση των κανόνων που πρέπει να πληρούν τα κράτη της Ένωσης, με σκοπό την διαφύλαξη του κεκτημένου.

που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

3. Η Ένωση σέβεται την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της.
4. Η Ένωση διαθέτει τα μέσα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της και για την επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών της.

Τελικές Διατάξεις

Άρθρο 49

Κάθε ευρωπαϊκό κράτος το οποίο σέβεται τις αρχές που καθορίζονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Ένωσης. Απευθύνει την αίτησή του στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα, αφού ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής και μετά από σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών από τα οποία απαρτίζεται.

Οι όροι της προσχωρήσεως και οι λόγω αυτής αναγκαίες προσαρμογές των συνθηκών που θεμελιώνουν την Ένωση, αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών και του αιτούντος κράτους. Η συμφωνία αυτή υπόκειται σε επικύρωση εκ μέρους όλων των συμβαλλομένων κρατών, κατά τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

Άρθρο 50

1. Καταργούνται τα άρθρα 2 έως 7 και 10 έως 19 της συνθήκης για την ίδρυση ενιαίου Συμβουλίου και ενιαίας Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπεγράφη στις Βρυξέλλες, στις 8 Απριλίου 1965.

2. Το άρθρο 2, το άρθρο 3 παράγραφος 2 και ο τίτλος III της ενιαίας ευρωπαϊκής πράξης που έγινε στο Λουξεμβούργο και στη Χάγη στις 17 και 28 Φεβρουαρίου 1986, αντιστοίχως, καταργούνται.

Άρθρο 51

Η παρούσα συνθήκη συνάπτεται για απεριόριστο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 52

1. Η παρούσα συνθήκη επικυρώνεται από τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες. Τα έγγραφα επικύρωσης κατατίθενται στην κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας.

2. Η παρούσα συνθήκη αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1993, εφόσον έχουν κατατεθεί όλα τα έγγραφα επικύρωσης ή άλλως την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης του υπογράφοντος κράτους που προέβη τελευταίο στη διατύπωση αυτή.

Άρθρο 53

Η παρούσα συνθήκη συντάσσεται σε ένα μόνο αντίτυπο στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, δανική, ελληνική, ιρλανδική, ισπανική, ιταλική, ολλανδική και πορτογαλική γλώσσα, και όλα τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά· κατατίθεται στο αρχείο της κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας, η οποία διαβιβάζει κυρωμένο αντίγραφο στην κυβέρνηση καθενός από τα άλλα υπογράφοντα κράτη.

Δυνάμει της συνθήκης προσχωρήσεως του 1994, τα κείμενα της παρούσας συνθήκης στη σουηδική και φινλανδική γλώσσα, είναι εξίσου αυθεντικά.

Οι άνωθεν συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τίθεται σε ισχύ από την πρώτη Νοεμβρίου του 1993 και ισχύει για όλα τα μέλη της Ένωσης. Αποτελεί συνέχεια της συνθήκης της Κοπεγχάγης τον Ιούνιο του ιδίου έτους που είχε συνταχθεί με την σύμφωνη γνώμη των εταίρων για την διευκόλυνση της επερχόμενης διεύρυνσης με τα κράτη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, που τελικά ίσχυσε και για την Κύπρο, την Μάλτα και την Τουρκία. Η συνθήκη της Κοπεγχάγης αναφέρεται περισσότερο διεξοδικά στα κριτήρια που θα πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι για μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης χώρες, και διαιρείτε σε τρία κριτήρια τα οικονομικά, τα πολιτικά και τα κοινωνικά.

Αναλυτικότερα τα **οικονομικά** κριτήρια συνίστανται σε δύο στοιχεία : την ύπαρξη λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς και ικανότητα αντιμετώπισης ανταγωνιστικής πίεσης και των δυνάμεων της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης. Τα δύο αυτά στοιχεία εκτιμώνται βάσει μία σειρά επιμέρους κριτηρίων, τα οποία καθορίστηκαν στο πρόγραμμα δράσης 2000. Η ύπαρξη μίας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς, απαιτεί την

ελευθέρωση των τιμών καθώς και των συναλλαγών καθώς και την εγκαθίδρυση έννομης τάξης που μπορεί να επιβληθεί. Η ικανότητα αντίστασης στις ανταγωνιστικές πιέσεις και στις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης απαιτεί την ύπαρξη οικονομίας της αγοράς και σταθερού μακροοικονομικού πλαισίου δράσης. Επίσης απαιτεί επαρκές ανθρώπινο και υλικό κεφάλαιο, μεταξύ άλλων, υποδομές και εξαρτάται από τον βαθμό ολοκλήρωσης του εμπορίου που πετυχαίνει η χώρα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και την αναλογία των μικρών επιχειρήσεων αναφορικά με την ανταγωνιστικότητα.

Για να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο οι υποψήφιες χώρες πληρούν τα **πολιτικά** κριτήρια, η Επιτροπή παρέχει πλήρη περιγραφή των διαφόρων θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και εξετάζει πώς ασκούνται στην πράξη τα διάφορα δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών. Σε ότι αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Επιτροπή αναλύει τον τρόπο με τον οποίο οι υποψήφιες χώρες τηρούν και εκτελούν τις διατάξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και πιο συγκεκριμένα την Ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Σε ότι αφορά την προστασία των μειονοτήτων και των δικαιωμάτων τους η Επιτροπή δίδει ιδιαίτερη προσοχή στην εφαρμογή των διάφορων αρχών που εξαγγέλλονται μέσα από το πλαίσιο που εκδίδει το Συμβούλιο της Ευρώπης, για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων. Βασικό στοιχείο είναι και τα μέτρα εκείνα που παίρνουν οι εκάστοτε Κυβερνήσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Τέλος η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθώντας να εξισώσει το βιοτικό επίπεδο των πολιτών σε όλα τα κράτη μέλη της κοινότητας, έχει θεσπίσει νόμους που προβλέπουν την μακροχρόνια καλύτερευση της **κοινωνικής** φροντίδας και μέριμνας. Για το λόγο αυτό έχει προτείνει την αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, προτρέποντας τις κυβερνήσεις στους ετήσιους προϋπολογισμούς τους να φέρουν περισσότερες διατάξεις για το κοινωνικό όφελος όπως είναι η νοσοκομειακή υποδομή και περίθαλψη, η παιδεία, η ανεργία και άλλοι αντίστοιχοι τομείς, τους οποίους βοηθάει και η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από επιδοτούμενα προγράμματα.

Η ικανότητα ανάληψης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα μέλους απαιτεί την υιοθέτηση, εκτέλεση και επιβολή του κεκτημένου. Η επιτροπή αναλύει σε ποιο βαθμό έχουν ληφθεί τα αναγκαία νομοθετικά μέτρα για την εφαρμογή του κεκτημένου και τι πρέπει να γίνει ως προς αυτό. Επιπλέον, η Επιτροπή εκτιμά σε ποιο βαθμό κάθε υποψήφια χώρα έχει δημιουργήσει τις απαιτούμενες για την εφαρμογή του κεκτημένου διοικητικές

δομές. Οι περιοδικές εκθέσεις όχι μόνο αξιολογούν την πρόοδο που έχει πραγματοποιήσει κάθε υποψήφια χώρα, αλλά αξιολογούν και το βαθμό στον οποίο οι υποψήφιες χώρες θα πληρούν τα κριτήρια της Κοπεγχάγης μέχρι την ένταξή τους, λαμβάνοντας υπόψη και το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα¹⁶ που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για την διεύρυνση. Προς τούτο απαιτείται προσεκτική εξέταση της προόδου που επιτέλεσε κάθε χώρα τα τελευταία έτη, της κατάστασης σε ότι αφορά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων και του κατά πόσον οι χώρες πληρούν ικανοποιητικά τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Οι τελευταίες αυτές πτυχές είναι κατεξοχήν σημαντικές για την εκτίμηση της ικανότητάς τους να αναλάβουν τις υποχρεώσεις μέλους. Αναγκαίες προϋποθέσεις για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι είναι ικανή να εφαρμόσει το κεκτημένο κατά το χρονοδιάγραμμα της ένταξης, είναι το κατά πόσον έχει ήδη τώρα εφαρμόσει σημαντικό μέρος του κεκτημένου στους διάφορους τομείς, καθώς και μία θετική εξέλιξη κατά τα τελευταία έτη. Λαμβάνονται επίσης υπόψη οι πληροφορίες που διατίθενται στην επιτροπή σε ότι αφορά τις υπό εξέλιξη προετοιμασίες, ιδίως στο πλαίσιο διαδικασίας παρακολούθησης, εφ' όσον είτε δεν έχουν προοδεύσει σημαντικά προς αυτόν τον τομέα, είτε επειδή έχουν παρέλθει τα χρονολογικά όρια που είχαν τεθεί από την Επιτροπή ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Τέλος μέσα από τις περιοδικές εκθέσεις εντοπίζονται και οι υποψήφιες χώρες οι οποίες πληρούν όλα τα κριτήρια της Κοπεγχάγης εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος για την ένταξη και αποφασίζεται ανάλογα από την επιτροπή το αν θα συνεχίσει η Ένωση να χρηματοδοτεί τις συγκεκριμένες χώρες για την στήριξη των θεσμικών αλλαγών που συντελέθησαν στη δομή του κράτους, το οποίο είναι και το πλέον σύνηθες, ή αν οι υποψήφιες χώρες έχουν φτάσει σε τόσο μεγάλο βαθμό εξέλιξης και οικειοποίησης των αλλαγών που πλέον θα πρέπει να αποφασιστεί η έκπτωση των συγκεκριμένων χωρών από τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έπ' αυτών βασίζονται οι συστάσεις της επιτροπής για τον τερματισμό των διαπραγματεύσεων με τις υποψήφιες χώρες στο τέλος του χρονοδιαγράμματος. Για όλες τις χώρες επίσης οι εκθέσεις αναφέρουν τους τομείς όπου απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες ή στους οποίους πρέπει να συνεχιστούν οι μεταρρυθμίσεις.

¹⁶ Το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης απαιτούσε την ολοκλήρωση των διαδικασιών προς ένταξη στο τέλος του 2002.

Για τις δεκατρείς υποψήφιες χώρες της πέμπτης διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Επιτροπή βάσει των περιοδικών εκθέσεων του 2002 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι όλες οι χώρες έχουν πραγματοποιήσει σημαντική πρόοδο σε ότι αφορά την εφαρμογή των κριτηρίων της Κοπεγχάγης. Αποφασίζει λοιπόν ότι οι χώρες που πληρούν σε πολύ μεγάλο βαθμό όλα τα κριτήρια ένταξης είναι η Εσθονία, η Κύπρος, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία. Η επιτροπή θεωρεί ότι οι χώρες αυτές θα πληρούν ολοκληρωτικά τα οικονομικά κριτήρια και τα κριτήρια για το κεκτημένο και θα είναι έτοιμες να καταστούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις αρχές του 2004. Κατά συνέπεια η Επιτροπή συνιστά τον τερματισμό των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με τις χώρες αυτές μέχρι το τέλος του 2002, και στο εξής θα αναφέρονται ως οι δέκα προσχωρούσες χώρες. Στις περιοδικές εκθέσεις όμως υπογραμμίζονται και οι προσπάθειες που θα πρέπει να συνεχιστούν με τον ίδιο ρυθμό στις δέκα αυτές χώρες για την πλήρη επιβολή του κεκτημένου όπως απαιτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης η αξιολόγηση των εκθέσεων για την Βουλγαρία την Ρουμανία και την Τουρκία αναφέρουν ότι η Βουλγαρία πληροί τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια αλλά δεν πληροί τους όρους του κεκτημένου. Για τη Ρουμανία αναφέρεται επίσης ότι πληροί τα οικονομικά και πολιτικά κριτήρια σε χαμηλότερο όμως βαθμό από την Βουλγαρία, ενώ ούτε εκείνη έχει κάνει βήματα προς το κεκτημένο. Τέλος για την Τουρκία η έκθεση αναφέρει ότι δεν πληροί κανένα από τα κριτήρια ακόμη αν και έχουν γίνει προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των περιοδικών εκθέσεων, και την αποτυχία ένταξής τους στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, έθεσαν ως ενδεικτική ημερομηνία προσχώρησής τους στην κοινότητα την πρώτη Ιανουαρίου του 2007 με την σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής ενώ αντίθετα η Τουρκία¹⁷ παραμένει ως υποψήφια προς ένταξη χώρα αφού οι εταίροι αρνήθηκαν, λόγο διαφωνίας για το πόσο είναι κατάλληλα προετοιμασμένη μια μουσουλμανική χώρα να αφομοιώσει και να ακολουθήσει τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να τις δώσουν συγκεκριμένη ημερομηνία ένταξης το οποίο και θα εξετάσουν στο μέλλον.

¹⁷ Λόγω των μεγάλων καθυστερήσεων και την νηπιακή έως εκείνη τη στιγμή αποδοχή του κεκτημένου που θέτει η Ένωση ως στόχο για τις υποψήφιες χώρες, η Τουρκία δεν πείρε με απόφαση της Επιτροπής νέα προθεσμία ένταξης αλλά απλώς της συστάθηκε να συνεχίσει τις μεταρρυθμιστικές της ενέργειες με ορίζοντα πάντα την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης πρότεινε να συνεχιστεί η σύνταξη της συνθήκης για την προσχώρηση των δέκα κρατών ώστε να ολοκληρωθεί το ταχύτερο δυνατό μετά την λήξη των διαπραγματεύσεων. Τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων σε ότι αφορά τις συμφωνηθείσες μεταβατικές ρυθμίσεις και τις τεχνικές προσαρμογές του κεκτημένου , ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης , θα ενσωματωθούν σε ένα νομικό μέσο και στις συνδεόμενες με αυτό πράξεις που θα αποτελεί την συνθήκη ένταξης¹⁸. Ακόμα το Συμβούλιο προτείνει η συνθήκη προσχώρησης να υπογραφεί την άνοιξη του 2003, για να έχει το χρόνο το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο να εκδώσει το πόρισμα του¹⁹, αναφορικά με την συνθήκη προσχώρησης η οποία θα είναι κοινή σε πολλά σημεία με αυτή της προηγούμενης διεύρυνσης, με καταληκτική προθεσμία τον Φεβρουάριο του 2003. Τέλος αποφασίζεται η συμμετοχή των υποψήφιων χωρών ως παρατηρητές σε όλες τις επιτροπές που συγκροτούνται σύμφωνα με την διαδικασία επιτροπολογίας, όπου είναι νομικά δυνατό από την υπογραφή της συνθήκης και μετά, συμβάλλοντας έτσι στην βαθμιαία ολοκλήρωσή των χωρών αυτών στις κοινοτικές δομές. Η επιτροπή επίσης θεωρεί ότι τα προσχωρούντα κράτη θα πρέπει να μπορούν να συμμετάσχουν ως παρατηρητές στις σχετικές δομές όλων των κοινοτικών υπηρεσιών. Παρομοίως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχεδιάζει να επιτρέψει την συμμετοχή των παρατηρητών από τις υποψήφιες χώρες στις εργασίες του Κοινοβουλίου μετά την υπογραφή της Συνθήκης προσχώρησης την άνοιξη του 2003. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επίσης προτίθεται να λάβει αποφάσεις ώστε να είναι σε θέση τα προσχωρούντα κράτη να συμμετέχουν στη διαδικασία διαμόρφωσης αποφάσεων όπως είχε συμβεί και στην προηγούμενη διεύρυνση.

Μετά λοιπόν και από την πρώτη Μαΐου του 2004 γίνεται σαφές ότι το σχέδιο του Τσόρτσιλ για την δημιουργία του μοντέλου των Ηνωμένων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πλέον πραγματικότητα με την Πέμπτη κατά σειρά διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την συμμετοχή σε αυτήν εικοσιπέντε πλέον ισότιμων χωρών - μελών και τη συμμετοχή τους σε μία κοινή αγορά ανοιχτή σε όλους, με μοναδικό σκοπό την περαιτέρω οικονομική

¹⁸ Η συνθήκη ένταξης των νέων μελών είχε αρχίσει να συντάσσεται από το Μάρτιο του 2002 και ολοκληρώθηκε στις αρχές του 2003 λίγο πριν την υπογραφή προσχώρησης των νέων μελών στις 16 Απριλίου στην Αθήνα υπό τον πρωθυπουργό της Ελλάδος Κωνσταντίνο Σημίτη και τότε πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁹ Αφού ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις με κάθε υποψήφια χώρα , το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να δώσει τη συγκατάθεσή του για κάθε συνθήκη προσχώρησης. Κατά συνέπεια, παρακολουθεί βήμα προς βήμα τη στρατηγική διεύρυνσης και τη διαδικασία διαπραγμάτευσης.

ανάπτυξη της Ένωσης και τη συνέχιση της διεύρυνσής της μέχρι την κοινωνική, πολιτική και οικονομική της ολοκλήρωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Από την πρώτη κατά σειρά υποψηφιότητα της Ελλάδος το 1962 μέχρι και την τελική συμφωνία ένταξης την πρωτοχρονιά του 1981 η ελληνική εξωτερική πολιτική έχει αλλάξει δραματικά. Το 1981 ο τότε πρωθυπουργός της Ελλάδος Ανδρέας Παπανδρέου είχε προβάλει μία σειρά από έντονες πολιτικές παρατηρήσεις και ενστάσεις για την προσχώρηση της Ελλάδος στην τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα την οποία είχε υπογράψει το 1979 ο Κωνσταντίνος Καραμανλής. Από τις ανυποχώρητες για πολύ καιρό αμφισβητήσεις και τις σκέψεις για αποχώρηση της Ελλάδας από την Ένωση, φτάνουμε το 2003 σε μία ιδιαίτερα πλεονεκτική θέση για τη χώρα μας όντας ένα από τα παλαιότερα μέλη στην Ένωση να σχεδιάζουμε, με την ανάληψη της προεδρίας της Ευρώπης την πρώτη Ιανουαρίου του 2003, την επερχόμενη Πέμπτη κατά σειρά Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την υπογραφή της συνθήκης ένταξης των δέκα νέων μελών, της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης καθώς και της Κύπρου και της Μάλτας, στις 16 Απριλίου του 2003 από τον Κωνσταντίνο Σημίτη.

Το 1983 και με βάση του καταστατικού της Ε.Ο.Κ η Ελλάδα αναλαμβάνει για πρώτη φορά την προεδρία της Ένωσης. Οι μέχρι τότε αντιρρήσεις του Ανδρέα Παπανδρέου και των πολιτικών του υποστηρικτών, κυρίως από την αριστερά, κάμπτονται καθώς η πολιτική φιλοσοφία και η τακτική του Παπανδρέου πλέον έχουν διαφοροποιηθεί, αντιλαμβανόμενος τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει και να διεκδικήσει η Ελλάδα με την παραμονή της στην Ένωση²⁰. Η προεδρία της Ελλάδος μένει ακόμα και τώρα ως χαρακτηριστικό παράδειγμα για τους νεότερους ως μία από τις πιο επιτυχημένες, κυρίως για την αποφασιστικότητα και τη λυσσαλέα διεκδίκηση περισσότερων πλεονεκτημάτων και επιχορηγήσεων που απαίτησε και τελικώς πέτυχε ο Παπανδρέου από τους εταίρους για τη χώρα μας. Επίσης καταφέρνει να θέσει το πρόβλημα της Κύπρου και των πετρελαίων της Μέσης Ανατολής σαν προβλήματα της Ε.Ο.Κ και δεν διστάζει να έρθει σε ρήξη με πολλούς από τους ομολόγους του, κάνοντας βήματα προς την κατεύθυνση επίλυσης των προβλημάτων αυτών ως πρόεδρος της Ε.Ο.Κ. Παρά τις αντιρρήσεις όμως και τη διάσταση

²⁰ Roy H. Ginsberg «Actions of the European Community», 1989.

απόψεων που επικρατούσε όσον αφορά την εξωτερική πολιτική των μελών της Ε.Ο.Κ, η ελληνική πλευρά αναγνώρισε εξ' αρχής και υποστήριξε σταθερά την υποψηφιότητα ένταξης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας το 1986 για την τρίτη διεύρυνση της Ένωσης. Η πολιτική που ακολουθείται μέχρι και το τέλος της περιόδου διακυβέρνησης από τον Παπανδρέου είναι το ίδιο διεκδικητική αλλά και περισσότερο συλλογική προωθώντας παράλληλα και τις σχέσεις της Ελλάδος με τις άλλες χώρες.

Από τις αρχές του 1990 η Ελλάδα εμφανίζεται να υποστηρίζει περισσότερο σταθερά την εμφάνιση της Ευρωπαϊκής ενοποίησης και της θεσμικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προϋπόθεση για την περαιτέρω διεύρυνση. Η θέση αυτή βρίσκεται σε συνέπεια με το γενικότερο προσανατολισμό για την προώθηση της ενοποιητικής διαδικασίας²¹ προς ένα περισσότερο ομόσπονδο τύπο οργάνωσης που παρά τα προβλήματα και τις εσωτερικές αντιφάσεις, προβάλλει ως βασική πολιτική η χώρα. Από την άλλη μεριά, η διεύρυνση προς τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης (Χ.Κ.Α.Ε.) προκαλεί έντονες ανησυχίες και προβληματισμούς ως προς τις συνέπειες που μπορεί να έχει για τις επιμέρους εθνικές πολιτικές θέσεις των χωρών της Ένωσης, το κόστος και το σύστημα μεταβίβασης πόρων στις θεσμικές και πολιτικές ισορροπίες. Είναι κοινό μυστικό πως η μεγαλύτερη πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση κρύβεται στην επιτυχία ή όχι των θεσμών της με βάση την Πέμπτη κατά σειρά διεύρυνση. Για το σκοπό αυτό λοιπόν είχε προβλεφθεί από τους εταίρους πως η διεύρυνση του 1995²² θα λειτουργούσε σαν κατευθυντήρια γραμμή και γνώμονας πάνω στην οποία θα έπρεπε να κινηθούν και για την επερχόμενη διεύρυνση εφόσον αυτή ήταν επιτυχής. Αυτό θα συνέβαινε γιατί η διεύρυνση προς τις χώρες της Κ.Α.Ε. θα ήταν σίγουρα πιο δύσκολη και θα απαιτούσε περισσότερη προσπάθεια σύγκλισης και από τις δύο πλευρές, λόγω της δεινής κατάστασής των οικονομιών και των πολιτικών θεσμών στις περισσότερες υποψήφιες χώρες, αλλά και τα ιδιαίτερος απαιτητικά κριτήρια ένταξης από πλευράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχοντας ωστόσο

²¹ Το 1992 χρονιά ορόσημο για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ολοκλήρωση των θεσμών της υπογράφεται στο Μάστριχτ της Ολλανδίας η ομώνυμη συνθήκη, δίνοντας τη δυνατότητα πλέον σε περισσότερες χώρες συνεργαζόμενες με την έως τότε ΕΟΚ να υποβάλουν αίτηση προσχώρησης στην Ένωση. Επίσης με την συνθήκη της Κοπεγχάγης τον Ιούνιο του 1993 η διαδικασίες υποψηφιότητας μέλους απλοποιούνται σε μεγάλο βαθμό ενώ θεσπίζονται επακριβώς και τα απαιτούμενα κριτήρια ένταξης.

²² Η διεύρυνση του 1995 ήταν η πρώτη για την Ευρωπαϊκή Ένωση από την καθιέρωση της με την συνθήκη του Μάστριχτ. Έτσι λοιπόν για πρώτη φορά όλα τα νεοϊδρυθέντα βάσει της συνθήκης όργανα της Ένωσης θα ετίθεντο σε άμεση λειτουργία, για να εγκρίνουν την προσπάθεια ένταξης των υποψήφιων χωρών στην Ένωση δηλαδή της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας.

συνειδητοποιήσει ότι η διεύρυνση προς τις χώρες της ΚΑΕ συνιστά επιλογή μακροπολιτικής σημασίας για τη σταθεροποίηση της Ευρώπης σε νέες δημοκρατικές βάσεις και την οικοδόμηση νέας αρχιτεκτονικής, η Ελλάδα άρχισε να προβάλλει ως πολιτική στο θέμα μία δέσμη θέσεων και θεσμών με τρία κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία.

- Ø Πρώτα η διεύρυνση προς τις χώρες της ΚΑΕ θα πρέπει να εξισορροπηθεί με παράλληλη διεύρυνση προς τη μεσόγειο, με την ένταξη στην Ένωση της Κύπρου και της Μάλτας. Όπως ήδη είναι γνωστό η ένταξη της Κυπριακής δημοκρατίας στην Ένωση έχει αναδειχθεί σε βασικό στοιχείο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.
- Ø Δεύτερον η διεύρυνση προς τις χώρες της ΚΑΕ θα πρέπει να συμπεριλάβει και τις χώρες της βαλκανικής χερσονήσου όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία σε πρώτη φάση και τις υπόλοιπες όταν αυτές φτάσουν στο επίπεδο ανάπτυξης που ανταποκρίνεται στις οικονομικές και πολιτικές προϋποθέσεις και κριτήρια που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για πλήρη ένταξη. Η σημασία που αποδίδει η Ελλάδα στην ένταξη του συνόλου των κρατών της Βαλκανικής στην Ένωση ενισχύθηκε σημαντικά μετά τις απόψεις που διατύπωσε ο Huntington για τη σύγκρουση των πολιτισμών και την κατάταξη του βαλκανικού χώρου έξω από το κεντρικό πολιτιστικό μόρφωμα.
- Ø Τέλος στην εμβάθυνση της ενοποίησης στο θεσμικό τομέα των πολιτικών καθώς και στον τομέα προϋπολογισμού. Στα πλαίσια αυτά ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάγκη να μην εξασθενίσουν οι πολιτικές και οι μηχανισμοί μεταφοράς πόρων μέσω των διαρθρωτικών Ταμείων.

Με τις προαναφερθείσες τρεις κατευθύνσεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής ο τότε πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης αλλά και ο υπουργός εξωτερικών προσπάθησαν να πετύχουν την επίλυση πρώτα ενός καθαρά εθνικού θέματος που έντεχνα ανήγαγαν σε Ευρωπαϊκό, το οποίο δεν είναι άλλο από την επανένωση της Κύπρου μέσω της ένταξης του νησιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό θα το πετύχαιναν είτε εάν το νησί επανενωνόταν σε ένα ομόσπονδο κράτος με από κοινού διακυβέρνησή των δύο πλευρών, είτε μόνο με την ένταξη του ενός μέρους του νησιού του αναγνωρισμένου από την διεθνή κοινότητα ελληνοκυπριακού κράτους. Επίσης το συμφέρον της Ελλάδας αλλά και της κοινότητας από την ένταξη των δύο μεσογειακών κρατών

Κύπρου και Μάλτας έγκειται στο ότι και τα δύο αυτά αυτόνομα κράτη είναι οικονομικά και πολιτικά προηγμένα σε αντίθεση με τα κράτη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, τα οποία και θα πρέπει να καταβάλουν περισσότερη προσπάθεια για να πληρούν τα κριτήρια της Κοπεγχάγης στο τέλος του 2002, ενώ παράλληλα διευρύνονται και τα σύνορα της ένωσης μέχρι και την Μεσόγειο. Ο δεύτερος κατά σειρά σκοπός της ελληνικής πολιτικής είναι να καταφέρουν αρχικά κάποια από τα κράτη της βαλκανικής να ενταχθούν σαν ισότιμα μέλη στην Ένωση για να μπορέσει και η Ελλάδα μέσω από αυτή την προοπτική να διευρύνει τις οικονομικές και πολιτικές σχέσεις της με τα κράτη της βαλκανικής και αποκλείοντας έτσι το ενδεχόμενο πολιτικού αποκλεισμού ή παραγκωνισμού της βαλκανικής και των γειτόνων μας από τις τρέχουσες σημαντικές εξελίξεις στην Ευρώπη. Έτσι η Ελλάδα θα κατάφερνε να αναπτύξει τις εμπορικές της σχέσεις με τις χώρες αυτές, αλλά και να έχει τον πρωτεύοντα ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις λόγω της ανεπτυγμένης πολιτικής και οικονομικής της θέσεως έναντι των άλλων κρατών της χερσονήσου. Τέλος ένας ακόμη απώτερος σκοπός που στηρίχθηκε από την Ελληνική εξωτερική πολιτική χωρίς να αναφέρεται ξεκάθαρα στους στόχους της ήταν και η Ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας στην Ένωση για δύο λόγους. Πρώτα για την αναγκαστική αναγνώριση της Κύπρου από την τουρκική πλευρά και την επίλυση όλων των υπολοίπων εθνικών θεμάτων μέσω της Ένωσης, και δεύτερον για να καταφέρει να εξασφαλίσει η Ελλάδα την σταθερότητα στην περιοχή και την φιλική γειτνίαση των δύο λαών, το οποίο συνεπάγεται και απελευθέρωση οικονομικών πόρων από στρατιωτικές δαπάνες προς άλλους κοινωνικούς τομείς. Τέλος ο τρίτος στόχος της ελληνικής πολιτικής αναφέρεται στην συνέχιση των θεσμών και των πολιτικών της κοινότητας με την ίδια προηγούμενη ισχύ και την συνέχιση της αναλογικής επιδότησης των εικοσιπέντε πλέον κρατών με την ίδια πολιτική των διαρθρωτικών ταμείων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο ίδιος ο Κώστας Σημίτης στην ομιλία του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιανουάριο του 2003 ως πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτει τους στόχους της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και προεδρίας, κατατάσσοντας ως πρώτο την προσπάθεια για επιτυχία της πέμπτης διεύρυνσης προς της χώρες της ΚΑΕ. Συγκεκριμένα αναφέρει :

«Κυρίες και Κύριοι, η Ελλάδα ανήκει στις χώρες – μέλη εκείνες της Ένωσης που επιθυμούν και υποστηρίζουν την ενίσχυση του ρόλου και των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ζούμε σε μία ιστορική φάση μετεξέλιξης της Ευρώπης στην οποία καλούμαστε όλοι μας να συμβάλουμε. Να στηρίξουμε την πορεία προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Σε μία μεγάλη Ευρώπη των 25 μελών ή και περισσότερων, που οικοδομείται και αναπτύσσεται πάνω στις κοινές μας αξίες που μας οδηγούν εδώ και 50 περίπου χρόνια. Έχουμε ευθύνη να δουλέψουμε σ' αυτή την κατεύθυνση, αλλά και να πείσουμε με συγκεκριμένες πολιτικές ότι αυτή η Ευρώπη έχει στο επίκεντρό της την έγνοια για τους λαούς της, για τους πολίτες της. Το κεντρικό μας μήνυμα που συγκεκριαλιώνει το περιεχόμενο του προγράμματος προτεραιοτήτων της Προεδρίας μας είναι : **Μοιραζόμαστε το Μέλλον σε μία Κοινότητα Αξιών**. Στον σχεδιασμό της Προεδρίας συνεργασθήκαμε στενά με την επόμενη Προεδρία της Ιταλίας, ώστε να διαμορφώσουμε ένα λειτουργικό ετήσιο πρόγραμμα δράσης το οποίο χωρίζουμε σε πέντε αλληλένδετες ενότητες. Η πρώτη ενότητα έχει ως στόχο την Διεύρυνση. Η ολοκλήρωση στο επίπεδο της ένωσης της διαδικασίας για την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ένωση. Μία εξέλιξη με ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά που ανοίγει μία νέα εποχή στην ιστορία της Ευρώπης. Η ελληνική Προεδρία θα προχωρήσει σε όλες εκείνες τις ουσιαστικές και διαδικαστικές ρυθμίσεις για την υπογραφή της Πράξης Προσχώρησης στις 16 Απριλίου, στην Αθήνα. Θα συνεχίσουμε παράλληλα με εντονότερο ρυθμό τη διαπραγμάτευση με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ώστε να εφαρμόσουμε τη νέα προενταξιακή στρατηγική στις χώρες αυτές. Στόχος είναι να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα για την ένταξη αυτών το 2007 μετά την πλήρωση των αναγκαίων κριτηρίων. Επίσης η προενταξιακή πορεία της Τουρκίας θα απασχολήσει ενεργά την προεδρία καθώς η Ελλάδα πιστεύει ότι η Τουρκία πρέπει να βρει την θέση της μέσα στην Ευρωπαϊκή οικογένεια με βάση τις μέχρι σήμερα ευρωπαϊκές αποφάσεις. Πρέπει να δώσουμε στην Τουρκία την δυνατότητα να κάνει τις μεταρρυθμίσεις που θα την φέρουν περισσότερο κοντά μας. Μεταρρυθμίσεις που θα δώσουν προοπτικές και δυνατότητες στον λαό της σαν και αυτές που εμείς οι ίδιοι προσφέραμε στους δικούς μας. Περισσότερη δημοκρατία, ελευθερία, ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία. Ακόμα πιστεύουμε πως η μετεξέλιξη της Ευρώπης δεν θα πρέπει να σταματήσει στις σημερινές υποψήφιες χώρες. Έχουμε αναγνωρίσει ότι οι χώρες των δυτικών Βαλκανίων είναι επιλέξιμες για ένταξη, και θα

πρέπει να βρουν τη δική τους θέση στην Ένωση μόλις πληρούν τα κριτήρια ένταξης. Τέλος θα ήθελα να αναφερθώ στην Κύπρο. Θέλουμε η Κύπρος να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως μία επανενωμένη χώρα. Θέλουμε οι δύο κοινότητες να μοιραστούν ένα κοινό ευρωπαϊκό μέλλον και να απολαύσουν τα αγαθά και τα οφέλη που προκύπτουν από αυτή την προοπτική. Θεωρούμε ότι το σχέδιο του γενικού γραμματέα των ηνωμένων Εθνών κυρίου Annan συνιστά μία ευκαιρία ως βάση και αφετηρία για την επίλυση του πολιτικού προβλήματος. Η Κύπρος πάντως θα προσχωρήσει στην Ένωση όπως ήδη έχει συμφωνηθεί, αφήνοντας πάντα ανοιχτές τις δυνατότητες για την επίλυση του πολιτικού προβλήματος και την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στο σύνολο του νησιού²³».

Στο κείμενο του κυρίου Σημίτη ως δεύτερος στόχος μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών της διεύρυνσης ακολουθεί η μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής οικονομίας και η προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Συγκεκριμένα η Ελληνικά προεδρία αναφέρει ότι αυτό επιτυγχάνεται μέσα από ένα σχέδιο μακροοικονομικής πολιτικής, με τη δημιουργία νέων καλύτερων και περισσότερων θέσεων εργασίας, με την προώθηση της επιχειρηματικότητας και τη στήριξη του ανταγωνισμού μέσα από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την περαιτέρω ανάπτυξη στον θεσμό της εκπαίδευσης και της τεχνολογίας. Ο τρίτος στόχος αναφέρεται στο ιδιαίτερα ευαίσθητο ζήτημα της μετανάστευσης και των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης. Οι δύο τελευταίοι στόχοι της Ελληνικής προεδρίας αφορούν το Μέλλον της Ευρώπης και της Εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης με τα οποία θα ασχοληθούν οι Ευρωπαίοι εταίροι και στη σύνοδο κορυφής της Θεσσαλονίκης. Ο κ. Σημίτης αναφερόμενος στο μέλλον της Ευρώπης τονίζει πως οι εργασίες της συνέλευσης τον Ιούνιο στη Θεσσαλονίκη θα πρέπει να κινηθούν γύρω από το σχέδιο συνταγματικής συνθήκης που προωθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια και το ζήτημα που προκύπτει από τον καθορισμό της ημερομηνίας έναρξης και ολοκλήρωσης των εργασιών της νέας διακυβερνητικής και την ανάγκη για μία σύντομη διακυβερνητική. Τέλος για τις εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης η ελληνική προεδρία θα επικεντρώσει την προσοχή της στην περιοχή των Βαλκανίων και την ενδυνάμωση της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης των

²³ Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών «Ομιλία του προέδρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κώστα Σημίτη στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, θέσεις και προτάσεις πάνω στις οποίες θα κινηθεί η Ελληνική προεδρία», 2003. Ολόκληρο το κείμενο της ομιλίας του κ. Σημίτη παρατίθεται στο παράρτημα.

χωρών αυτών με την Ένωση και για το λόγω αυτό έχει συμπεριληφθεί η δεύτερη σύνοδος κορυφής Βαλκανικών χωρών στη Θεσσαλονίκη στο περιθώριο της συνάντησης κορυφής των ευρωπαϊών ηγετών. Στην συνεργασία με τις ΗΠΑ και τους ατλαντικούς εταίρους μας, για την από κοινού αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων στον πολιτικό, οικονομικό, αλλά και τον τομέα της διεθνούς τρομοκρατίας. Στην επαναδρομολόγηση της διαδικασίας ειρήνευσης στη Μ. Ανατολή, στην ανάπτυξη των σχέσεων μας με την Αφρικανική Ήπειρο και τέλος στις σχέσεις μας με τις αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και στα μεγάλα πλανητικά προβλήματα όπως την προστασία του περιβάλλοντος, την καταπολέμηση της φτώχειας, την αειφόρο ανάπτυξη και την αποτροπή της εξάπλωσης των όπλων μαζικής καταστροφής. Επιδίωξη μας, αναφέρει ο κ. Σημίτης κλείνοντας την ομιλία του, είναι η Ελληνική προεδρία να δώσει περαιτέρω ώθηση στην εξέλιξη της ένωσης. Μία εξέλιξη που θα την χαρακτηρίζει η ενδυνάμωση της Ένωσης στο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό πεδίο. Μία εξέλιξη που θα πείθει ότι η Ευρώπη όχι μόνο είναι κοντά στον πολίτη αλλά και ότι τον αγκαλιάζει σε μία κοινότητα αξιών, σ' ένα κοινό μέλλον για όλους.

Συμπερασματικά μπορούμε να αναφέρουμε πώς η συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και η συνεχιζόμενη διεύρυνση της όχι μόνο δεν συνιστά απειλή για την Ελλάδα και τις θέσεις της, αλλά ακριβώς το αντίθετο,. αφού η χώρα έχει τη δυνατότητα που ουδέποτε στο παρελθόν είχε, δηλαδή την ευκαιρία να αναδείξει και να προβάλλει την ιδιαίτερη πολιτιστική της ταυτότητα και κληρονομιά στους Ευρωπαίους εταίρους της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^Ο

Η ΝΕΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΩΣ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ

Η μεγαλύτερη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ιστορία της σαφώς και δεν θα μπορούσε να μην αποτελεί μία ιδιαίτερα ιστορική πρόκληση. Η συνεχιζόμενη διευρυνόμενη πορεία της Ένωσης, ποτέ στην ιστορία της μέχρι το 2004 δεν είχε αντιμετωπίσει μία τόσο μεγάλη πρόκληση και αυτό γιατί πάντα τα κράτη μέλη ήταν λιγότερα και ο μεγαλύτερος αριθμός κρατών τα οποία εντάχτηκαν με το ίδιο νομοθετικό πλαίσιο σε μία πράξη διεύρυνσης ταυτόχρονα ήταν μόλις τρία στην προηγούμενη από αυτή πράξη του 1995. Για το λόγο αυτό πολλοί είναι εκείνοι που εκφράζουν πλέον δυνατά τις αντιρρήσεις τους για την διεύρυνση προς τις χώρες τις κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, την Μάλτα και την Κύπρο. Είναι γεγονός πως τα κράτη αυτά θα αλλάξουν κατά πολύ μεγάλο ποσοστό το προφίλ της Ένωσης όπως το γνωρίζουμε σήμερα που απαριθμεί μόλις 15 μέλη. Συγκεκριμένα²⁴ η έκταση που θα καταλαμβάνουν τα κράτη μέλη της Ένωσης μετά την διεύρυνση θα είναι μεγαλύτερη κατά 25% από τη σημερινή, ενώ και ο πληθυσμός της θα αυξηθεί κατά 20% περίπου και θα αριθμοί περίπου 450 εκατομμύρια κατοίκους. Σε συνδυασμό και με την επόμενη διεύρυνση προς τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία που θα αυξήσει τα κράτη μέλη σε 27 όλοι καταλαβαίνουμε πως αλλάζουν κατά πολύ τα πράγματα, αφού και το προφίλ της Ένωσης από αστικό που είναι τώρα μετά την διεύρυνση θα είναι περισσότερο αγροτικό, κάτι το οποίο δεν είναι και κατά κανόνα κακό. Αυτός λοιπόν ο σκεπτικισμός και η άρνηση μερικών να συναινέσουν στην Διεύρυνση δεν προέρχεται από κακόβουλα σχέδια ή από θιασώτες μίας κάστας ευρωπαϊκών χωρών που δεν δέχεται πλέον άλλα μέλη στις τάξεις της. Αντιθέτως οι αντιρρήσεις αυτές διατυπώνονται από πολιτικούς αναλυτές εγνωσμένης αξίας στην Ευρώπη, που προσπαθούν μέσα από θεωρητικές αναλύσεις να προβλέψουν την ενδεχόμενη κακή πορεία της Ένωσης μετά την διεύρυνση, και τρόπους αντιμετώπισης της. Οι βασικές αντιρρήσεις που διατυπώθηκαν πριν την διεύρυνση στηρίχτηκαν στην πολυπολιτισμικότητα των κρατών αυτών, στην ενδεχόμενη αύξηση του μεταναστευτικού ρεύματος από τις χώρες αυτές προς τα ήδη κράτη μέλη της

²⁴ Επίσημη Ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Διεύρυνση «Benefits on the enlargement, Basic Arguments».

Ένωσης που συνεπάγεται και μείωση των θέσεων εργασίας στις χώρες αυτές, την ενδεχόμενη αύξηση του οργανωμένου εγκλήματος στους κόλπους της Ένωσης, την μετεγκατάσταση βιομηχανικών κολοσσών στις χώρες αυτές λόγω των φθηνότερων εργατικών και κατασκευαστικών εξόδων, την όξυνση των διαφορών μεταξύ των ανεπτυγμένων και των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της Ένωσης καθώς η βοήθεια της Ένωσης θα διοχετευτεί στα νέα μέλη και τέλος στο φόβο για την κατάκλιση της Ευρωπαϊκής αγοράς με φθηνά τρόφιμα παραγόμενα στα νέα κράτη μέλη.

Οι αντιρρήσεις αυτές αν και δεν εμβαθύνουν περισσότερο στο πρόβλημα, σε πρώτο βαθμό φαίνεται να είναι ορθές και να κινούνται πάνω σε ένα λογικό πλαίσιο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση όμως παρόλο που δεν έχει αντιμετωπίσει στο παρελθόν μία αντίστοιχη πρόκληση όσον αφορά το μέγεθος αυτής, ωστόσο έχει αντιμετωπίσει τέτοιου είδους προβλήματα και αδιέξοδα με σχετική επιτυχία και στις προηγούμενες διευρύνσεις. Μία πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση των προβλημάτων αυτών καθιστούν τις ανησυχίες αυτές λίγο υπερβολικές. Αναφερόμενοι στην διεύρυνση προς τις χώρες της βηρικής χερσονήσου, δηλαδή την Ισπανία και την Πορτογαλία, είναι φανερό πως στο θέμα της μετανάστευσης όχι μόνο δεν παρατηρήθηκε ρεύμα προς τις γειτονικές χώρες της Ένωσης αλλά συγκεκριμένα στη Γαλλία τα εργατικά σωματεία παρατήρησαν μείωση των εργατών από τις δύο χώρες αυτές τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η διεύρυνση λοιπόν μπορούμε να συμπεράνουμε πως ενισχύει τη φυσική τάση του ανθρώπου να παραμένει στην εστία του, καθώς βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο στη χώρα του και αναμένει τα άμεσα οικονομικά αποτελέσματα από την ένταξη της χώρας του στην Ένωση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ιρλανδία όπου μετά την ένταξή της στην Ένωση, η οικονομία της εκτινάχθηκε σε πολύ υψηλά επίπεδα και αναστράφηκε η μακρόχρονη μεταναστευτική παράδοση της χώρας. Ακόμα η μαζική μετανάστευση είναι αποτέλεσμα αστάθειας, ενώ η ένταξη στους κόλπους της Ένωσης αποτελεί παράγοντα αυξημένης σταθερότητας και όχι μόνο δεν θα αυξήσει, αλλά θα μειώσει την τάση για μεγάλης κλίμακας μετακίνηση πληθυσμών²⁵. Εξάλλου οι μισθολογικές διαφορές του ειδικευμένου εργάτη είναι ήδη πολύ μικρότερες από την ένταξη και πέρα, ένα πρόβλημα που είδη απασχολεί το εργατικό δυναμικό της Ουγγαρίας για παράδειγμα η οποία τη συγκεκριμένη περίοδο αντιμετωπίζει πρόβλημα

²⁵ Υπηρεσία Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε συνεχή πορεία Διεύρυνσης», 2001

έλλειψης εργατικού δυναμικού. Όσον αφορά την αύξηση της εγκληματικότητας, η διεύρυνση δεν πρόκειται να διευκολύνει τη διακίνηση ναρκωτικών, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το λαθρεμπόριο όπλων, τις κλοπές και την τρομοκρατία. Αντιθέτως τα νέα μέλη υποχρεούνται να εφαρμόσουν τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους προβλημάτων. Εξάλλου αυτός είναι και ένας λόγος προς τη διεύρυνση αφού ενδεχόμενη καθυστέρηση ένταξης ή μη ένταξης των μελών αυτών να αυξήσει δραματικά την εγκληματικότητα με ανεξέλεγκτες συνέπειες για την Ευρώπη γενικότερα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντικρούει και την πεποίθηση ορισμένων για την μετεγκατάσταση πολλών βιομηχανικών κολοσσών από μέλη της Ένωσης σε νεότερα, αφού εδώ και πολλά χρόνια τέτοιου είδους εταιρείες έχουν εκμεταλλευτεί το πλεονέκτημα αυτό και ήδη λειτουργούν στα νέα μέλη της Ένωσης σε χώρες όπως η Σλοβακία, η Σλοβενία, η Ουγγαρία και άλλες. Εδώ η Ένωση κρατάει μία διαφορούμενη στάση αφού στην προοπτική και μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την διασφάλιση της ζωτικότητάς τους να μεταφερθούν στα νέα μέλη, αναφέρει πως αυτό θα είναι όντως ένα πρόβλημα το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε όμως στο συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα και να λάβουμε μέτρα για την χρηματοδότηση αυτών των επιχειρήσεων σε μεγαλύτερο βαθμό με απώτερο σκοπό την αιεφόρο θετική λειτουργία τους. Ακόμα πιστεύετε πως οι επενδύσεις αυτές θα είναι προσθετικού χαρακτήρα, το άνοιγμα δηλαδή επιχειρήσεων στα νέα κράτη μέλη για την αποκόμιση των πλεονεκτημάτων μίας νέας αγοράς, δηλαδή της προσέλκυσης νέου καταναλωτικού κοινού. Το πρόβλημα τώρα που καλείται να αντιμετωπίσει όσον αφορά την διαφορετικότητα των πλουσιότερων και των φτωχότερων περιφερειών της Ένωσης είναι ένα θέμα ρουτίνας θα λέγαμε καθώς το συγκεκριμένο πρόβλημα το αντιμετωπίζει σε κάθε νέα διεύρυνση. Οι στατιστικές αναφορές από τις προηγούμενες διευρύνσεις παρουσιάζουν σύγκλιση των αντίστοιχων περιφερειών κατά τις προηγούμενες προσχωρήσεις νέων κρατών στην Ένωση. Την περίοδο 1950 μέχρι και το 1990 οι ανισότητες μεταξύ των χωρών της Ένωσης μειώθηκαν κατά τα δύο τρίτα, ενώ οι ανισότητες μεταξύ των περιφερειών μειώθηκαν σε ποσοστό πάνω από 50% ακόμη και όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση απορροφούσε σημαντικά φτωχότερες χώρες όπως η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ελλάδα. Παράλληλα αντί να παρατηρηθεί επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της Ένωσης, τα νέα κράτη παρουσίασαν επιτάχυνση, με ρυθμούς ανάπτυξης πάνω από το μέσο όρο της Ένωσης, ωθούμενους από την ενίσχυση

της εμπορικής δραστηριότητας και τις επενδύσεις. Μία επιτυχημένη και ευημερούσα Ένωση χρειάζεται αναπτυσσόμενες αγορές με εύκολη πρόσβαση, και αυτό θα επιτευχθεί μέσα από την Διεύρυνση. Τέλος για τις φοβίες που υπάρχουν στον γεωργικό τομέα η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθώντας ένα σχέδιο με πιο σύγχρονες μεθόδους διανομής, σε συνδυασμό με τα υψηλά επίπεδα επιδοτήσεων τα προηγούμενα χρόνια σε αντίστοιχες καταστάσεις απέφεραν αυξήσεις στις εξαγωγές των αγροτών των μελών της Ένωσης προς τα νέα κράτη μέλη κυρίως την δεκαετία του 1990, ενώ το 1999 ενδεικτικά η Ένωση παρουσίασε γεωργικό εμπορικό πλεόνασμα 1,5 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου ενώ ήδη είχαμε βρεθεί σε καθεστώς διαπραγμάτευσης. Βεβαίως και η γεωργία στα νέα κράτη διαθέτει δυναμικό το οποίο σε μεγάλο βαθμό θα αξιοποιηθεί χάρη της τεχνογνωσίας, των κεφαλαίων και του εξοπλισμού της Δύσης. Το γεγονός αυτό όμως θα αποτελέσει ευκαιρία και όχι απειλή στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε αντίθεση με το σκεπτικισμό που περιβάλουν ορισμένοι κύκλοι της Ένωσης το εγχείρημα της διεύρυνσης προς τις χώρες τις κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης κυρίως, οι ιθύνοντες της Ένωσης και οι θερμοί υποστηρικτές της διεύρυνσης προχωρούν απτόητοι και θα λέγαμε με ενθουσιασμό σε αυτή την προοπτική. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει σταθερά να είναι η διεύρυνση αυτή συνυφασμένη με την ποιότητα, ακριβώς γιατί διακατέχεται από μεγάλο ενθουσιασμό και αποφασιστικότητα να αντιμετωπίσει τη μεγαλύτερη πρόκληση της ιστορίας της. Αντιλαμβανόμενοι τη σπουδαιότητα της νέας φάσης της ιστορίας που ξεκίνησε για την Ευρώπη με την πτώση του τείχους του Βερολίνου το 1989 κινήθηκε γρήγορα προς την κατεύθυνση της δημιουργίας νέων δεσμών με τις χώρες της Κ.Α.Ε. Οι λόγοι που την ώθησαν σε αυτήν την κατεύθυνση δεν θα μπορούσαν να ήταν διαφορετικοί με τα συμφέροντα της Ένωσης στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα οι περισσότεροι πολιτικοί και οικονομικοί αναλυτές που ασχολήθηκαν με το εγχείρημα της διεύρυνσης που εξετάζουμε, ανακάλυψαν μία σειρά από διαφορετικά πλεονεκτήματα από τα οποία θα επωφεληθεί η Ένωση αν πραγματοποιήσει την διεύρυνση. Μερικά από τα πλεονεκτήματα αυτά ήταν ήδη ορατά από την περίοδο κιάλας της διαπραγμάτευσης της Ένωσης με τα νέα κράτη, ενώ τα περισσότερα θα ήταν εφικτό να αξιολογηθούν μερικά χρόνια μετά την πράξη διεύρυνσης. Τα ορατά πλεονεκτήματα ήταν τα ακόλουθα τέσσερα:

- Ø Στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη πλέον τα πολιτεύματα των κρατών γίνονται πιο δημοκρατικά αναγνωρίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των μειονοτήτων που καταπατούνταν μέχρι εκείνη τη χρονική περίοδο.
- Ø Οι οικονομικές και πολιτικές μεταβολές που έχουν προέλθει στις χώρες αυτές λόγω των κριτηρίων ένταξης και την πιστή επιβολή αυτών που ορίζουν, έχουν δώσει μία ώθηση στις οικονομίες και στον γενικότερο ρυθμό ανάπτυξης των χωρών αυτών, καθώς και περισσότερες εργασιακές προσφορές.
- Ø Η ανάπτυξη αυτή και η σταθερή πορεία των κρατών αυτών οφείλεται στον απώτερο σκοπό της ένταξης στην Ένωση και βεβαίως στο προενταξιακό πρόγραμμα βοήθειας που έχει εγκρίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση προς τις χώρες αυτές.
- Ø Η Ένωση από την πλευρά τις απολαμβάνει ήδη τα οφέλη της εμπορικής συνεργασίας της με τα υποψήφια μέλη, το οποίο μετατρέπόμενο σε στατιστικά στοιχεία σημαίνει μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης και οικονομικά κέρδη για τα μέλη της Ένωσης.

Βάση λοιπόν αυτών των πλεονεκτημάτων δικαιολογείται ο μεγάλος ενθουσιασμός στους κόλπους της Ένωσης και η αγωνιώδης προσπάθεια όλο και περισσότερα κράτη να ενταχθούν συντομότερα στις τάξεις της Ένωσης. Τα πλεονεκτήματα όμως που αναμένεται να αποκομίσει η Ένωσης δεν περιορίζονται στα προαναφερθέντα τέσσερα που όπως είπαμε διαφέροντο ήδη από τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, αλλά περισσότερο στα οφέλη ή καλύτερα στους στόχους που μαζί με τα νέα μέλη θέλει να επιτύχει η Ένωση. Οι στόχοι αυτοί είναι κυρίως πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά θέματα τα οποία ήδη αφορούν την Ένωση και τα μέλη της όπως:

- Ø Η μεγιστοποίηση της ζώνης σταθερότητας ειρήνης και ευημερίας της Ευρώπης με σκοπό την ασφαλή διαβίωση όλων των κατοίκων της Ένωσης μέσα στα σύνορα της.
- Ø Η αύξηση του πληθυσμού της Ένωσης κατά 100 εκατομμύρια κατοίκους, το οποίο και συνεπάγεται τη δημιουργία μίας μεγαλύτερης και ενιαίας αγοράς η οποία θα στηρίξει την οικονομική ανάπτυξη στην ήδη υπάρχουσα αγορά των 370 εκατομμυρίων κατοίκων και θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας από κοινού σε παλιά και νέα μέλη.

- Ø Η αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων στις χώρες της Κ.Α.Ε σε αντιστοιχία του ήδη υπάρχον στα μέλη, η πιστή εφαρμογή των νόμων και των κανόνων της Ένωσης σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στην εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, της καταπολέμησης της εγκληματικότητας και της εμπορίας ναρκωτικών ουσιών και της παράνομης μετανάστευσης.
- Ø Η προσάρτηση των δέκα νέων κρατών στην Ένωση αναμένεται να αυξήσει την πολιτιστική διαφορετικότητα και να ωθήσει τους ανθρώπους να γνωρίσουν νέες ιδέες και τρόπους ζωής από τα άλλα κράτη.
- Ø Τέλος και ίσως το σημαντικότερο τα νέα κράτη μέλη μετά την προσχώρηση τους θα δώσουν μία νέα ώθηση στο ρόλο της Ευρώπης στις διεθνείς σχέσεις αφού το μέγεθός της όσον αφορά τα κράτη μέλη διπλασιάζεται. Άρα λοιπόν διπλασιάζεται και η δυναμική του ρόλου της σε θέματα πολιτικής, εμπορικής, κοινωνικής πολιτικής και της ασφάλειας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σε αυτό το σημείο καλό θα ήταν να παρουσιάσουμε και μία έρευνα²⁶ που έκανε η στατιστική υπηρεσία της Ένωσης σχετικά με την διεύρυνση και τη γνώμη που διατυπώνουν οι ευρωπαίοι πολίτες των υποψήφιων μελών, αλλά και των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα το 65% των πολιτών των χωρών της Κ.Α.Ε. τίθεται υπέρ της προοπτικής ένταξης της χώρας τους στην Ένωση με το υπόλοιπο 35% να μην διαφωνεί ουσιαστικά αλλά να δηλώνει έναν σκεπτικισμό. Στην ίδια κατεύθυνση αλλά σε μικρότερο ποσοστό κινούνται και οι απόψεις των κατοίκων των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφού το 51% των πολιτών δηλώνει υπέρ της προοπτικής αυτής, ενώ το 30% αντιτίθεται στην προοπτική αυτή για τους λόγους που έχουμε προαναφέρει. Οι υπεύθυνοι της έρευνας αναγνωρίζουν πως το ποσοστό μπορεί να είναι μεγάλο αυτών που αντιτίθενται στην πρόκληση της διεύρυνσης αλλά το επικεντρώνουν στην κακή επικοινωνιακή πολιτική που ακολουθεί η ευρωπαϊκή Ένωση αφού το 19% δήλωσε εντελώς ανημέρωτο για την επερχόμενη διεύρυνση.

Η προοπτική αυτής της διεύρυνσης αλλά και της επερχόμενης που μάλλον θα αυξήσουν τα κράτη μέλη σε 27 ή ίσως και 28, έχει θέσει τις βάσεις για την έναρξη ενός πιο ουσιαστικού

²⁶ Η συγκεκριμένη έρευνα παρουσιάστηκε από την Eurostat στο Eurobarometer την περίοδο των τελικών διαπραγματεύσεων για την διεύρυνση το 2002.

διαλόγου ίσως τον σοβαρότερο των τελευταίων ετών. Το κυρίαρχο θέμα συζήτησης είναι η μετεξέλιξη της Ε.Ε. σε γνήσια πολιτική Ένωση ομοσπονδιακού χαρακτήρα²⁷, προκειμένου να επιβιώσει. Η διακυβερνητική διάσκεψη μεταξύ των χωρών μελών για την επιτυχή αυτή θεσμική μεταρρύθμιση, αποτελεί απλά το ένα πλαίσιο για τη συζήτηση και αναζήτηση λύσεων στο πρόβλημα που προκύπτει στη διευρυμένη Ευρώπη των 28 μελών. Η επιστροφή σε μία ελεύθερη ζώνη εμπορίου ή σε έναν χαλαρά πολιτικό θεσμό του τύπου του οργανισμού για την ασφάλεια και συνεργασία στην Ευρώπη δεν αποτελεί πολιτική λύση, ενώ αντιθέτως θα έθετε την Ευρώπη σε επικίνδυνα μονοπάτια για την πορεία της. Για το λόγο αυτό μία οποιαδήποτε ευρωπαϊκή ομοσπονδία θα πρέπει να έχει καινοτόμο χαρακτήρα, δηλαδή δεν θα καταργεί το εθνικό κράτος αλλά θα συνυπάρχει με αυτό. Θα είναι ένα εντελώς νέο πολιτικό σύστημα, που θα πλησιάζει στα πρότυπα των ομοσπονδιών της Γερμανίας και των Η.Π.Α. Τι σημαίνει όμως ομοσπονδιακό σύστημα και πόσο διαφέρει από την υπάρχουσα μορφή της Ε.Ε.; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι σαφής και βασίζεται σε τέσσερις ειδικότερους λόγους.

- Ø Πρώτον στα πλαίσια του ομοσπονδιακού συστήματος υπερεθνικού χαρακτήρα κυριαρχούν οι θεσμοί και οι διαδικασίες που στηρίζονται σε θεσμικούς ελέγχους και εξισορροπήσεις. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως αποφεύγεται η κυριαρχία των μεγάλων ισχυρών κρατών έναντι των μικρότερων και μία πιο δίκαιη πολιτική προσέγγιση στα επιμέρους θέματα.
- Ø Δεύτερον σε ένα ομοσπονδιακό πολιτικό σύστημα το θέμα της εξωτερικής ασφάλειας του ενοποιημένου χώρου γίνεται αντικείμενο συλλογικής θεσμικής αντιμετώπισης.
- Ø Τρίτον σε ένα ομοσπονδιακό κράτος αργά ή γρήγορα διαμορφώνονται διαδικασίες και μηχανισμοί πολιτικής που συμβάλλουν στην ισόρροπη ανάπτυξη του ενοποιημένου χώρου.
- Ø Τέταρτον το ομοσπονδιακό σύστημα είναι ουσιαστικά ένα σύστημα αποκέντρωσης εξουσιών κάτι που σημαίνει πως διασφαλίζεται η εθνική και πολιτιστική ταυτότητα των κρατών μελών της Ένωσης.

Η Ελλάδα όπως και άλλα κράτη τάσσονται υπέρ της προοπτικής αυτής αφού πλέον η Ε.Ε. σε αντίθεση με την ιδρυτική της σύσταση που την αποτελούσαν ως επί το πλείστον μεγάλα

²⁷ Ιωακειμίδης Π., «Το Μέλλον της Ευρώπης» Αθήνα Ι. Σιδέρης 2003

και ισχυρά κράτη γίνεται μία Ένωση όπου τα μεγάλα κράτη αποτελούν την μειοψηφία. Άρα λοιπόν ένα σύστημα ομοσπονδιακού χαρακτήρα το οποίο προσεγγίζει τα πολιτικά και θεσμικά προβλήματα της Ένωσης με περισσότερη συλλογική προσπάθεια και δεν είναι στην ουσία υπόθεση των πέντε ή έξι ισχυρότερων και μεγαλύτερων κρατών ίσως μετατραπεί ως ο νέος στόχος της Ένωσης με την πλειοψηφία των μικρότερων κρατών ήδη να έχουν ανοίξει τις συζητήσεις προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε.

Ο τουρισμός είναι ένα φαινόμενο που επηρεάζει άμεσα το κοινωνικό σύνολο σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς όπως είναι η κοινωνική ζωή, ο πολιτισμός και η οικονομική ευχέρεια του πληθυσμού στους τουριστικά επισκεπτόμενους τόπους. Η εύρεση εργασίας, η περιφερειακή ανάπτυξη, η εκπαίδευση, το περιβάλλον, η υγεία, η ασφάλεια και η νέα τεχνολογία είναι μερικοί από τους τομείς μέσα από τους οποίους το φαινόμενο του τουρισμού επιδρά άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά στον τόπο υποδοχής τουριστικά μετακινούμενων ανθρώπων, αλλά εξελίσσεται και εξαρτάται και το ίδιο μέσα από τους ίδιους τομείς. Αυτό γίνεται έμπρακτα αποδεκτό από την επίθεση της 11 Σεπτεμβρίου στην Ν. Υόρκη και τις επιπτώσεις που προκάλεσε όπως την δραματική αλλαγή στην αγορά του τουρισμού λόγω του αισθήματος της ανασφάλειας που δημιουργήθηκε σε πολλά από τα τουριστικά μετακινούμενα άτομα. Παρόλο που πολύ αναλυτές προσπάθησαν να αποκρύψουν την μείωση των εσόδων του τουρισμού τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και την μη αποδοχή της επιρροής της 11 Σεπτεμβρίου στον Ευρωπαϊκό τουρισμό, τα νούμερα και οι στατιστικές είναι αμείλικτα. Καταγράφουν ίσως καλύτερα και από κάποιο άνθρωπο τη σημασία που έχει το αίσθημα της ασφάλειας για τον άνθρωπο που ταξιδεύει ή μετακινείται έξω από τα σύνορα της χώρας του για τουριστικό σκοπό. Ο τουρισμός όπως αναφέραμε αποτελείται από πολλούς και διάφορους τομείς που όλοι μαζί ενωμένοι σαν μία αλυσίδα μας προσφέρουν το τουριστικό προϊόν που γνωρίζουμε, γι' αυτό και αν κάποιο από τα επιμέρους στοιχεία επηρεαστεί τότε οι συνέπειες είναι εμφανείς στο σύνολο του τουριστικού φαινομένου. Ο τουρισμός για την Ευρώπη είναι ένας από τους πλέον κερδοφόρους τομείς και γι' αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της προσπαθούν από κοινού για την περαιτέρω ανάπτυξη του στην γηραιά ήπειρο συνεργαζόμενοι με διάφορα όργανα της Ένωσης όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο των Υπουργών, την επιτροπή Οικονομίας και Κοινωνιών και την επιτροπή των Περιφερειών, με σκοπό την διατήρηση αυτού στην πρώτη θέση του παγκόσμιου τουρισμού. Ο τουρισμός είναι ίσως ο μοναδικός κλάδος από τους τομείς ανάπτυξης, παρεχόμενων υπηρεσιών και

βιομηχανίας, που προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες για περαιτέρω και αειφόρο ανάπτυξη, οικονομική ευρωστία, απασχόληση και οικονομική και κοινωνική συνοχή. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιλαμβανόμενη στις αρχές της δεκαετίας του 1980 την θετική από οικονομικής απόψεως πορεία του τουρισμού άρχισε να θεσπίζει κανόνες και μέτρα για την καλύτερη και γρηγορότερη ανάπτυξη του μέσα στα πλαίσια της τότε κοινότητας. Το σημαντικότερο όμως εγχείρημα ακολούθησε το 1986 με τη δημιουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τον τουρισμό όπως ονομαζόταν που σκοπό είχε την ανταλλαγή πληροφοριών και την αμοιβαία συνεργασία των χωρών της Ένωσης που είχαν προοδεύσει περισσότερο στον συγκεκριμένο τομέα. Η πρόθεση για στήριξη μίας κοινής ευρωπαϊκής τουριστικής πολιτικής, επιβεβαιώθηκε το Δεκέμβριο του 1990²⁸ με ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στις μέρες μας η επιτροπή για τον τουρισμό αποτελείται από αντιπροσώπους των μελών της Ένωσης που συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα με σκοπό ακόμα και σήμερα την καλύτερη ανάπτυξη του τουρισμού στην Ευρώπη αλλά και στις χώρες τους ξεχωριστά ανταλλάζοντας στοιχεία για την εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου στις χώρες τους συγκριτικά με τις παγκόσμιες τάσεις. Το 1994 σε ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με «το φαινόμενο τουρισμός στις αρχές του 2000» υπογραμμίζεται πως ο τουρισμός πρέπει να θεωρηθεί ως στρατηγικός τομέας για την οικονομική ανάπτυξη και να αναγνωριστεί ειδικό καθεστώς ως κλάδου της οικονομίας. Ακόμα επισημαίνεται ότι ο τουρισμός παραμένει μεν ένας ουσιαστικός τομέας για την οικονομική ανάπτυξη της Ένωσης, αλλά αντιπροσωπεύει ταυτοχρόνως μία κοινωνική αμφισβήτηση δεδομένου ότι διευκολύνει την αναγνώριση των πολιτιστικών στοιχείων των τόπων και την μείωση των περιφερειακών αποκλίσεων. Ακολούθως το 1995 η Ένωση υιοθετεί την πράσινη βίβλο ένα πρόγραμμα αναφορικά με την εξέλιξη και την προώθηση του τουρισμού στην Ευρώπη, το οποίο και αρχίζει να χρησιμοποιεί από το 1997 έως και το 2000 με την επωνυμία Φιλοξενία²⁹. Η έκθεση που υιοθετήθηκε από το συμβούλιο των υπουργών τουρισμού της Ένωσης τον Απρίλιο του 1994 στην Αθήνα ουσιαστικά αποτελεί

²⁸ Το συμβούλιο των Υπουργών ανακήρυξε το 1990 σαν παγκόσμια χρονιά του τουρισμού και προσπάθησε μέσα από μια συγκεκριμένη πολιτική φιλοσοφία τριών ετών να προωθήσει το φαινόμενο του τουρισμού σε όλες τις χώρες μέλη με συγκεκριμένο πλάνο ενεργειών για την ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος μέχρι και το 1992.

²⁹ Το πρόγραμμα Φιλοξενία 1997-2000 περιείχε προτάσεις και θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης όχι μόνο για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος αλλά και για την συμβολή του τουρισμού στον στόχο για την καταπολέμηση της ανεργίας στην Ευρώπη.

καινοτομία στην θεώρηση του τουρισμού στην Ένωση ενώ παράλληλα στοιχειοθετεί απόδειξη της συνειδητοποίησης κυρίως τριών παραγόντων :

Της οικονομικής σημασίας τουριστικών δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη και την απασχόληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Της αναγκαίας επίτευξης συνοχής και συνέχειας των δραστηριοτήτων σε τρεις κυρίως τομείς μεταξύ των οποίων υπάρχει σύνδεση όπως αυτή του τουρισμού, της φυσικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και του καταναλωτή.

Της συμβατότητας μεταξύ της αρχής της επικουρικότητας και μίας συντονισμένης δράσης σε κοινοτικό επίπεδο στον τομέα αυτό που ουσιαστικά δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα αποκλειστικά της Ένωσης.

Οι οικονομικές αναλύσεις προσφάτων αλλά και παρελθόντων ετών αποδεικνύουν πως ο τουρισμός είναι ένας από τους λίγους τομείς δραστηριότητας που ακολουθεί μία πορεία συνεχούς ανάπτυξης. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως ο τουρισμός αντιπροσωπεύει το 5% με 6% του ΑΕΠ της Ένωσης και μάλιστα το συγκεκριμένο αυτό ποσοστό συνήθως αυξάνεται ανάλογα με το κράτος της Ένωσης που εξετάζουμε. Τα στατιστικά στοιχεία για την Ευρώπη αναφέρουν συγκεκριμένα πως το 2000 πέντε ευρωπαϊκές χώρες και μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν μέσα στους πρώτους δέκα πιο δημοφιλής τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως με βάση τα στοιχεία αφίξεων στις χώρες αυτές. Το 1999 η ευρωπαϊκή Ένωση αποκόμισε το 43% των αφίξεων παγκοσμίως και το 40% των αφίξεων από διεθνείς προορισμούς κάτι το οποίο αναμένεται να διπλασιαστεί σε ένα χρονικό ορίζοντα των επόμενων είκοσι ετών. Τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης³⁰ για την ίδια περίοδο αναφέρουν πως το 87% των τουριστικών αφίξεων αφορά πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μόλις το 13% σε τουρίστες που προέρχονται από ευρωπαϊκά κράτη εκτός της Ένωσης.

Έναν από τους σημαντικότερους ρόλους όμως στον τομέα του τουρισμού παίζουν και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αντιπροσωπεύουν το 5% περίπου³¹ του εργατικού δυναμικού που ασχολείται με τον τουρισμό. Για το λόγο αυτό και παρά το κλίμα συγκεντρωτισμού και γιγάντωσης των ήδη μεγάλων επιχειρήσεων που επικρατεί στην

³⁰ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Working Together for the Future of the European Tourism», 2001

³¹ Το συγκεκριμένο ποσοστό μεταβάλλεται από 3% έως 8% ανάλογα με το κράτος της Ένωσης που εξετάζουμε.

Ευρώπη και συγκεκριμένα στον τουρισμό, η Ένωση παίρνει μέτρα τόνωσης του ανταγωνισμού με την παροχή στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ειδικών επιδοτήσεων με σκοπό τον περαιτέρω εκσυγχρονισμό τους και για την παροχή καλύτερων και περισσότερων υπηρεσιών στον καταναλωτή τουρίστα. Είναι αξιοσημείωτο πως τα περασμένα χρόνια και για κάθε χρονιά μόνο στον τομέα των ξενοδοχείων και της εστίασης δημιουργούνται εκατό χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας στην Ευρώπη. Είναι και αυτό ένα από τα σημάδια που καταξιώνουν τον τομέα του τουρισμού από οικονομικής απόψεως, αλλά παράλληλα και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τονώνοντας λοιπόν η Ένωση έντεχνα τον ανταγωνισμό με σκοπό την καλύτερη προώθηση και εξέλιξη του τουριστικού προϊόντος αποβλέπει στην εφαρμογή ενός ενιαίου πολιτικού πλαισίου που θα αφορά τον τουρισμό και θα υιοθετηθεί από τα κράτη μέλη. Για να πετύχει όμως το στόχο αυτό λαμβάνει πρωτοβουλία σε κοινοτικό επίπεδο και προωθεί τόσο πρωτοβουλίες όσο και καινοτόμες ιδέες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο ή ακόμα και επαγγελματικών φορέων και φορέων που εκπροσωπούν τα διάφορα συμφέροντα στον τουρισμό για να μπορέσει να υλοποιήσει συντομότερα τα σχέδια της. Ένα σχέδιο το οποίο μπορούμε να πούμε πως αναφέρεται άμεσα και στην συνθήκη ίδρυσης της Ένωσης που αναφέρει τη δημιουργία μίας κοινής αγοράς, τη δημιουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης με την εφαρμογή παράλληλα κοινών πολιτικών δράσεων προς την κατεύθυνση της αρμονικής και εξισορροπημένης ανάπτυξης στα πλαίσια της κοινότητας. Γενικά με βάση αυτά που ήδη αναφέρθηκαν μπορούμε να συμπεράνουμε τον ρόλο που διαδραματίζει το φαινόμενο του τουρισμού σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Συγκεκριμένα ο τουρισμός κατέχει ισχυρότατη θέση και είναι πηγή ανάπτυξης και ευημερίας των οικονομιών των κρατών μελών της Ένωσης ενώ παράλληλα οι τουριστικές δραστηριότητες αποτελούν σημαντικό φορέα και πηγή απασχόλησης. Ακόμα ο τουρισμός λειτουργεί ως μέσο στην προσπάθεια επίτευξης της σύγκλισης των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από πολιτιστικής και οικονομικής απόψεως με την υιοθέτηση του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος και συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση λοιπόν έχει θέσει σαν στόχους μερικές κατευθυντήριες γραμμές πάνω στις οποίες πρέπει να κινηθούν όλες οι δραστηριότητες και οι πρωτοβουλίες για τον τουρισμό. Στόχος αυτής της κοινής πολιτικής προσέγγισης είναι η προώθηση, η βελτίωση και η ανάπτυξη του ενδοκοινοτικού τουρισμού

και του κοινοτικού τουριστικού προϊόντος. Τα μέτρα προς την κατεύθυνση της ενιαίας πολιτικής για τον τουρισμό θα πρέπει να πληρούν τα εξής χαρακτηριστικά:

Να συμβάλουν στην βελτίωση της ποιότητας του κοινοτικού τουριστικού προϊόντος.

Να είναι αποτελεσματικά σε σχέση με το κόστος τους και να έχουν σημαντική επίδραση στην κοινοτική βιομηχανία του τουρισμού.

Να ευνοούν τον ανταγωνισμό στους κόλπους της Ένωσης και να συμβάλουν στην ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού τουριστικού προϊόντος στην παγκόσμια αγορά.

Να είναι κατάλληλα για την διατήρηση και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και της πολιτιστικής κληρονομιάς δίχως να θίγεται ή να αλλοιώνεται η ταυτότητα και η ηθική ακεραιότητα του τοπικού πληθυσμού.

Να είναι κατάλληλα για την βελτίωση των παρεχόμενων πληροφοριών και υπηρεσιών προς τον τουρίστα, καθώς και η αύξηση του αισθήματος ασφάλειας για την προστασία των τουριστών.

Τέλος όλα αυτά τα μέτρα θα πρέπει να τίθενται σε εφαρμογή με την συνεργασία των τοπικών τουριστικών φορέων για να λαμβάνονται με αυτό τον τρόπο υπόψη και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ιδιαιτερότητες που έχει το τουριστικό φαινόμενο κατά τόπους.

Με σκοπό λοιπόν την άμεση υλοποίηση των στόχων αυτών από την Ένωση, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη για τον τουρισμό το 2001 στις Βρυξέλες με τη συμμετοχή των αντιπροσώπων όλων των χωρών μελών καθώς και των άμεσα θιγόμενων οργάνων της Ένωσης όπως είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η οικονομική και κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των περιφερειών, των οργάνων δηλαδή που είναι υπεύθυνα για την υλοποίηση των προγραμμάτων και των αποφάσεων της συνέλευσης. Συγκεκριμένα ο στόχος της συνέλευσης ήταν να παρθούν αποφάσεις πάνω σε μία συγκεκριμένη στρατηγική προσέγγιση, η οποία θα διαμόρφωνε συνθήκες τέτοιες οι οποίες θα έθεταν τις βάσεις για μία σταθερή και υψηλής ποιότητας παροχή τουριστικών υπηρεσιών και προϊόντων. Επίσης τη διατήρηση στον ίδιο και ακόμα μεγαλύτερο βαθμό ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού τουρισμού σε σχέση με την παγκόσμια εξέλιξη του φαινομένου. Για να το πετύχουν αυτό έθεσαν κάποια στοιχεία ως υπόβαθρο, τα οποία θα τους βοηθήσουν στις τελικές τους αποφάσεις όπως το να ακολουθήσουν μία εγνωσμένη τουριστική πολιτική στο θέμα και αναλύοντας τις ήδη υπάρχουσες αναφορές και

πληροφορίες για το τουριστικό προϊόν να μπορέσουν να προχωρήσουν περισσότερο στην εξέλιξη του με την υιοθέτηση μίας νέας τεχνικής προσέγγισης που θα τους αποφέρει περισσότερα πλεονεκτήματα. Για να το πετύχουν αυτό όμως θα πρέπει να αναλύσουν και να καταλάβουν περισσότερο τις ανάγκες των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού και να σεβαστούν την ανεξάρτητη φύση των επιχειρήσεων αυτών. Επίσης να προωθήσουν το βιομηχανικό μέρος του τουρισμού με την προώθηση καλύτερων και περισσότερων υλικών προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και τις μεθόδους διαχείρισης με συγκεκριμένη έμφαση στις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ακόμα θα πρέπει να συγκεντρώσουν τις διάφορες πολιτικές που επιχειρούνται στον τουρισμό στα πλαίσια της Ένωσης και να αξιοποιήσουν όσο καλύτερα μπορούν τα θετικά στοιχεία που επηρεάζουν τον τομέα με κατεύθυνση την περαιτέρω ανάπτυξη και εξέλιξη του. Να θεσπίσουν ένα συγκεκριμένο όριο από μέτρα, υπηρεσίες και όργανα που θα χρησιμοποιηθούν στις περιοχές με άμεση προτεραιότητα για την άμεση λήψη μέτρων. Εξάλλου θα πρέπει να ξεκαθαρίσουν τους στόχους και τις ενέργειες που θα γίνουν με τους άμεσα ενδιαφερόμενους φορείς για την χάραξη συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος δράσης και υλοποίησης των αποφάσεων της σύσκεψης. Τέλος χωρίς περαιτέρω χρονοτριβή τη δημιουργία ενός δικτύου υπό τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα αναλάβει την περάτωση των αποφάσεων στις οποίες θα καταλήξει η συνέλευση αυτή. Με βάση λοιπόν αυτό το υπόβαθρο θα πρέπει τα μέτρα και οι αποφάσεις να πληρούν ορισμένα κριτήρια³² τα οποία θα τους επιτρέψουν να χρησιμοποιήσουν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην κατεύθυνση της συνεργασίας για την στήριξη και το μέλλον του τουρισμού στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα οι αποφάσεις θα πρέπει:

Να βρίσκονται σε συνέχεια με την κατεύθυνση της τουριστικής πολιτικής που εφαρμόζεται από τα κράτη μέλη της Ένωσης και να είναι ελαστικές για την καλύτερη εφαρμογή τους σε συνεργασία με τους επιχειρηματίες του τουρισμού.

Να βασίζεται στο μέτρο του δυνατού στα ήδη υπάρχοντα μέτρα που κατά καιρούς έχει λάβει η Ένωση με σκοπό την εξέλιξη τους και την καλύτερη αφομοίωση τους, παρά να θεσπίσουν νέους οι οποίοι θα αργήσουν να γίνουν γρήγορα κατανοητοί και άμεσα υλοποιήσιμοι.

³² Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «Στρατηγική Προσέγγιση για το μέλλον του Ευρωπαϊκού τουρισμού» παράγραφος IV, 2001.

Αυστηρή επιβολή της αποκεντρωτικής διοικητικής τάσης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, που θα αναδείξει τις αναλαμβανόμενες ευθύνες μεταξύ τους για την καλύτερη επίβλεψη των διαδικασιών.

Την άμεση συμμετοχή και εμπλοκή των ιδιωτικών και κρατικών φορέων τουρισμού σε όλα τα επίπεδα ενδιαφέροντος για την καλύτερη γνώση των απόψεων και αποφάσεων που έχουν εγκριθεί από τη συνέλευση για αμεσότερη ενημέρωση σχετικά με το σχέδιο δράσης.

Τέλος την ανάκτηση πρωτοβουλίας από την Ένωση για συνεργασία και προώθηση του τουρισμού σε όλα τα επίπεδα μέσω άμεσης συνεργασίας με τους φορείς του τουρισμού στην Ένωση.

Με βάση λοιπόν τα προαναφερθέντα κριτήρια πάνω στα οποία θα πρέπει να κινηθούν οι αποφάσεις της συνόδου, η συνέλευση κατέληξε και πρότεινε προς υλοποίηση μία σειρά από δέκα άμεσα υλοποιήσιμα μέτρα. Το πρώτο προτεινόμενο μέτρο στοχεύει στην άμεση συμμετοχή και συνεργασία των χωρών της Ένωσης που ήδη ασκούν τουριστική πολιτική με προοπτική ανάπτυξης, για την προετοιμασία των μέτρων δύο και τρία που σκοπό έχουν την ενίσχυση και διεύρυνση του ρόλου της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τον τουρισμό όσον αφορά το δεύτερο μέτρο, ενώ ο σκοπός του τρίτου προτεινόμενου μέτρου είναι η προώθηση μίας εσωτερικής συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της τουριστικής βιομηχανίας και όλων των φορέων και επιχειρηματιών του τουρισμού υπό την εποπτεία της Επιτροπής για τον Τουρισμό. Το τέταρτο προτεινόμενο μέτρο προβλέπει την ανάπτυξη και προώθηση του προφίλ του Ευρωπαϊκού τουρισμού διεθνώς σαν τουριστικού προορισμού μέσα από την παροχή ιδιαίτερα υψηλών απαιτήσεων υπηρεσιών. Ο ρόλος της Ένωσης θα είναι συμβουλευτικός και θα συνεργάζεται στην κατεύθυνση της πραγματοποίησης νέων διεθνών συνεργασιών για την καλύτερη προβολή του Ευρωπαϊκού τουρισμού³³. Το πέμπτο μέτρο αναφέρεται στη δημιουργία ενός δικτύου που θα προωθεί και θα επιβλέπει τη σωστή λειτουργία των μέτρων επτά έως δέκα και τη δημιουργία κέντρων πληροφόρησης μέσω των οποίων θα παρέχεται πρόσβαση και στους ιδιώτες που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού. Και το μέτρο αυτό όπως και το προηγούμενο θα χρηματοδοτηθεί από τις τοπικές αρχές στις χώρες που θα υπάρξει κοινοτική ενέργεια. Το έκτο μέτρο αναφέρεται στη συνεργασία των συμβαλλομένων

³³ Παρόλα αυτά το σχέδιο αυτό θα συγχρηματοδοτείται από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και όχι από την Ευρωπαϊκή Ένωση που όπως αναφέραμε θα αναλάβει ρόλο συμβουλευτικού χαρακτήρα.

χωρών και φορέων του τουρισμού προς την κατεύθυνση της καλύτερης χρησιμοποίησης των επιδοτούμενων προγραμμάτων και των οργάνων της Ένωσης με σκοπό την αποκομιδή όσο το δυνατόν περισσότερων πλεονεκτημάτων και ωφελειών στην τουριστική βιομηχανία. Το έβδομο μέτρο αφορά την δημιουργία των τουριστικών δορυφορικών λογαριασμών (tourism satellite accounts, TSA) σε συνεργασία με τον παγκόσμιο οργανισμό τουρισμού (WTO), τον οργανισμό οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης(OECD) και την Ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία (EUROSTAT) τα οποία θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη της σημασίας του τουρισμού στην οικονομία για την Ένωση και θα αξιολογήσει τις ενέργειες του τουρισμού σε εθνικό επίπεδο. Το όγδοο μέτρο για την ανάπτυξη του τουρισμού ορίζει την καλύτερη προβολή και προώθηση μίας αειφόρου και σταθερής εξέλιξης του τουριστικού φαινομένου με την υιοθέτηση των όρων της «Agenda 21» που περιέχει διάφορες και σημαντικές κυρίως θέσεις για την προώθηση του τουρισμού όπως η προστασία των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος. Η άμεση προώθηση της συμμετοχής των κρατικών και ιδιωτικών συμφερόντων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την ανάδειξη της σημασίας και της ιδιαιτερότητας του φαινομένου σε κοινωνικό επίπεδο, ευθυγραμμίζοντας όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία με την κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής τουριστικής πολιτικής. Το ένατο μέτρο που θεσπίστηκε από τη συνέλευση των Βρυξελλών αναφέρεται στην εξελικτική τάση των τουριστικών αναγκών. Για το λόγω αυτό αποφασίστηκε η δημιουργία δύο ενημερωτικών εντύπων σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και τις περιφέρειες της Ένωσης, από τα οποία το ένα θα προωθεί τα τουριστικά αξιοθέατα των χωρών μελών και το άλλο θα επικεντρώνεται στην προώθηση του τουρισμού στα άτομα με ειδικές ικανότητες και θα αναφέρει τα αξιοθέατα κάθε χώρας που η πρόσβαση είναι εξίσου εύκολη και για τα άτομα αυτά. Τέλος το δέκατο μέτρο που αποφασίστηκε αφορά την ανάδειξη των μεθόδων που ακολουθούνται σε συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς, στην παροχή υπηρεσιών και θεωρούνται αξεπέραστοι στο είδος τους και ήδη λειτουργούν αρμονικά για πολλά χρόνια στα πλαίσια της Ένωσης. Τέλος σε ειδική αναφορά για την επερχόμενη διεύρυνση προς τις χώρες της Κ.Α.Ε, την Μάλτα και την Κύπρο το συμβούλιο αποφάσισε πως και οι χώρες αυτές μπορούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον τουρισμό αρκεί να αποστείλουν σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα αίτηση ότι αποδέχονται τις αποφάσεις της συνέλευσης και ότι προτίθενται να συμμετάσχουν πλήρως στην εφαρμογή της «Agenda 21». Κλείνοντας

τις διαδικασίες της συνέλευσης όλα τα μέλη που συμμετείχαν συμφώνησαν πως τα συγκεκριμένα μέτρα που προτάθηκαν είναι σε πλήρη σύμπτωση με το στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξέλιξη του Ευρωπαϊκού τουρισμού και τη διατήρηση του στην κορυφή. Είναι γεγονός πως η τελευταία αποστροφή του κειμένου της συνέλευσης αναμένεται να βρει άμεση ανταπόκριση αναφορικά με τα νέα κράτη μέλη, αφού η πρόσκληση για συμμετοχή στο πρόγραμμα του τουρισμού αφορά το 2002, χρονιά κατά την οποία τα νέα μέλη πήραν την έγκριση για ένταξη. Στα πλαίσια λοιπόν την ενιαίας πολιτικής τα νέα κράτη θα επωφεληθούν, αφού ήδη θα αρχίσουν να εφαρμόζουν ευρωπαϊκά προγράμματα πριν ακόμη ενταχθούν πλήρως στην Ένωση, αλλά και η Ένωση από τη μεριά της επωφελείται χρονικά. Δηλαδή παρακάμπτοντας τις τελικές διαδικασίες ένταξης εφαρμόζει ευρωπαϊκά προγράμματα στις υποψήφιες χώρες και προλαμβάνει καταστάσεις όπως μία ενδεχόμενη δυσλειτουργία των προγραμμάτων σε κάποια από τα νέα μέλη, κάτι το οποίο αργότερα θα της στοιχίζε σε χρόνο και χρήμα μέχρι να καταφέρει να εφαρμόσει τους στόχους της τουριστικής πολιτικής από την αρχή σε κάθε νέο μέλος χωριστά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΤΑ ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΩΣ ΝΕΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

ΥΠΟΔΟΜΗ – ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Η νέα διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις χώρες της Κ.Α.Ε. είναι σχεδόν βέβαιο ότι αλλάζει και τον τουριστικό χάρτη στην Ευρώπη όσον αφορά τις νέες αυτές χώρες σαν νέους τουριστικούς προορισμούς. Τα στατιστικά στοιχεία του παγκόσμιου οργανισμού τουρισμού άλλωστε το αποδεικνύουν περίτρανα. Συγκεκριμένα στα στοιχεία αυτά είναι φανερή η αυξημένη τουριστική κίνηση τα τελευταία τρία χρόνια που οι χώρες αυτές ήταν υποψήφιες προς ένταξη στην Ένωση και συγκεκριμένα για το 2004 οι αφίξεις προς τις χώρες της Κ.Α.Ε. παρουσίασαν αύξηση 16% κατά μέσο όρο από την προηγούμενη χρονιά. Τη μερίδα του λέοντος στην αυξητική τουριστική τάση μοιράζονται κυρίως τα μεγαλύτερα σε μέγεθος κράτη όπως είναι η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Τσεχία αλλά και γειτονικά κράτη που δεν είναι ακόμα μέλη της Ένωσης αλλά ευελπιστούν να ενταχθούν στην νέα διεύρυνση το 2007 όπως η Κροατία, η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Είναι βέβαιο πως δεν είναι όλα τα κράτη ανεπτυγμένα τουριστικά στον ίδιο βαθμό, όμως σίγουρο είναι πως όλα τα νέα κράτη ανεξαρτήτως θα προσπαθήσουν να επωφεληθούν από την ένταξη τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάνοντας βήματα προόδου στον πιο κερδοφόρο ίσως τομέα παγκοσμίως τον τομέα του τουρισμού. Εμείς θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε αυτή την αυξημένη τουριστική κίνηση προς τις χώρες αυτές εξετάζοντας τις τουριστικές τους υποδομές και το υπόβαθρό τους για την υποδοχή τουριστών. Δηλαδή θα αναλύσουμε την τουριστική προσφορά των προορισμών αυτών αναλυτικά μέσα από την δημιουργία μικρών τουριστικών οδηγιών για κάθε μία από τις χώρες αυτές ξεχωριστά. Συγκεκριμένα θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τα ελκυστικότερα τουριστικά αξιοθέατα και υπηρεσίες που προσφέρουν η Σλοβενία, η Σλοβακία, η Εσθονία, η Λετονία, η Ουγγαρία, η Τσεχία, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Μάλτα και φυσικά η Κύπρος.

ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Η Σλοβενία είναι μία χώρα έκτασης 20 τετραγωνικών χιλιομέτρων στο κέντρο της

Ευρώπης δύο εκατομμυρίων κατοίκων και είναι η πρώτη χώρα που αποσχίσθηκε από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Η χώρα συνορεύει στα βόρεια με την Αυστρία, στα νότια με την Κροατία, στα ανατολικά με την Ουγγαρία και δυτικά με την Ιταλία. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα στην οικονομία της Σλοβενίας είναι ότι δεν υπάρχει ένας κύριος παραγωγικός τομέας αλλά όλοι συμβάλουν στην γενικότερη ανάπτυξη της χώρας. Τα κυριότερα προϊόντα που παράγονται από τον τομέα της γεωργίας είναι δημητριακά και σιτηρά, από την κτηνοτροφία τα γαλακτοκομικά προϊόντα τα οποία καλύπτουν μέχρι ένα βαθμό τις

ανάγκες της χώρας, ενώ η βιομηχανία εκμετάλλευσης του ιδιαίτερα μεγάλου ορυκτού πλούτου της χώρας αναπτύχθηκε αρκετά τα τελευταία χρόνια κυρίως στον τομέα της επεξεργασίας των μεταλλευμάτων. Ακόμα η κλωστοϋφαντουργίες, τα υφάσματα και τα εργόχειρα είναι ένας ακόμη τομέας ελαφριάς βιομηχανίας της Σλοβενίας. Τα παραγόμενα προϊόντα κυρίως εξάγονται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα στη Γερμανία, την Αυστρία, την Κροατία, την Ιταλία και τη Γαλλία οι οποίες είναι και οι κυριότεροι εμπορικοί σύνδεσμοι της χώρας. Το ετήσιο εισόδημα της χώρας (Α.Ε.Π.) ανέρχεται σε 20 δισεκατομμύρια δολάρια με ένα ρυθμό ανάπτυξης που αγγίζει το 3,5%, ενώ το κατακεφαλήν αντίστοιχο εισόδημα δεν ξεπερνά τα 16 χιλιάδες δολάρια με τον πληθωρισμό της χώρας να ανέρχεται στα επίπεδα του 8%. Το νόμισμα της χώρας είναι το Σλοβενικό δολάριο ή τολάρ όπως αποκαλείται χαρακτηριστικά και η ζωή είναι σχετικά φτηνή συγκρινόμενη πάντα με το ευρώ αφού για να απολαύσετε αρκετές ανέσεις για διαμονή, διατροφή και διασκέδαση δεν χρειάζεται να ξοδέψετε πάνω από 90 ευρώ ημερησίως.

Πρωτεύουσά της χώρας είναι η Λουμπλιάνα, ενώ η χώρα εκτείνεται από τις Άλπεις έως και την Αδριατική θάλασσα. Η πρωτεύουσα Λουμπλιάνα απαριθμεί 276 χιλιάδες κατοίκους και παρόλο που είναι η μεγαλύτερη πόλη της Σλοβενίας ακόμα και σήμερα διατηρεί το άρωμα και τη φινέτσα μίας μικρής επαρχιακής φιλόξενης πόλης χωρίς να υστερεί καθόλου από τις άλλες μεγάλες Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Είναι μία πόλη μεγάλης ιστορικής σημασίας αφού στην Λουμπλιάνα υπάρχουν ιστορικά μνημεία και από τις πέντε εκατονταετίες ανθρώπινης παρουσίας και εξέλιξης που έχουν καταγραφεί στην πόλη. Το 1985 η πόλη είχε πληγεί σε μεγάλο βαθμό από σεισμό όμως παρόλο την πρόσφατη ανοικοδόμησή της εξακολουθεί και διατηρεί το παλαιό ιταλικό μπαρόκ ύφος των περασμένων αιώνων. Στην Λουμπλιάνα υπάρχει ένα έντονο καλλιτεχνικό ρεύμα και δεν είναι λίγοι οι καλλιτέχνες που την προτιμούν για να περάσουν εκεί μερικές από τις πιο δημιουργικές τους μέρες, αλλά και για να εμπνευστούν στην αρχή μίας νέας καλλιτεχνικής τους δημιουργίας λόγω της γραφικότητας της πόλης που μπορεί να εμπνεύσει πολλούς καλλιτέχνες. Είναι μία πόλη με έντονο πολιτιστικό χρώμα, αφού πάνω από δέκα χιλιάδες πολιτιστικά γεγονότα λαμβάνουν χώρα στην Λουμπλιάνα κάθε χρόνο. Η ζωή στην πρωτεύουσα είναι ιδιαίτερος έντονη, αφού υπάρχουν πολλά κέντρα νυχτερινής διασκέδασης, καφετέριες και εστιατόρια τα οποία είναι συνήθως γεμάτα αφού στην πόλη υπάρχουν περίπου πενήντα χιλιάδες φοιτητές δίνοντας ένα ιδιαίτερα νεανικό χρώμα στην πόλη. Τα σημαντικότερα τουριστικά αξιοθέατα για τον επισκέπτη της Λουμπλιάνα είναι η Ρωμαϊκή πόλη της Εμόνα (Emona) όπου μπορείτε να θαυμάσετε μερικά από τα χαρακτηριστικότερα στοιχεία της ρωμαϊκής εποχής, η παλαιά ιστορική πόλη της Λουμπλιάνα που σας οδηγεί σε μια παλαιότερη εποχή, το Μεσαιωνικό κάστρο της πόλης με την υπέροχη θέα και το πάρκο Τίβολι (Tivoli) το οποίο ενδείκνυται για έναν ήσυχο περίπατο με πολύ πράσινο. Επίσης δεν θα πρέπει να παραλείψετε να επισκεφθείτε μερικά από τα πολλά μουσεία, τις αίθουσες μοντέρνας τέχνης και τα θέατρα που λειτουργούν στην πόλη με πολλά και σημαντικά εκθέματα.

Ανατολικότερα της πρωτεύουσας βρίσκεται η δεύτερη μεγαλύτερη και σημαντικότερη πόλη της Σλοβενίας το Μάριμπορ (Maribor). Το Μάριμπορ με πληθυσμό 115 χιλιάδες κατοίκους είναι μία από τις πιο όμορφες περιοχές της Σλοβενίας. Η πόλη διασχίζεται από τον ποταμό Ντράβα (Drava) το οποίο είναι και το κυριότερο χαρακτηριστικό της πόλης, αφού εδώ και πολλά χρόνια είναι η πηγή ζωής και ευημερίας της πόλης. Το Μάριμπορ

βρίσκεται πολύ κοντά στις Σλοβενικές Άλπεις όπου και λειτουργούν κέντρα χειμερινών διακοπών. Το Μάριμπορ δεν είναι τόσο τουριστικά ανεπτυγμένο αφού πολύ κοντά σε αυτό βρίσκονται το Αρεχ (Areh), η Ρόγκλα (Rogla), και το Κοπέ (Kope) τρεις πολύ σημαντικές τουριστικές κωμοπόλεις στους πρόποδες των Άλπεων, και μπορούν να φιλοξενήσουν ακόμα και τους πλέον απαιτητικούς τουρίστες. Επίσης στην περιοχή διοργανώνετε και το φεστιβάλ κρασιού του Borstnik με κρασιά από τα τοπικά οινοποιεία της περιοχής εκ των οποίων και πολλά βραβευμένα σε διεθνείς διαγωνισμούς. Ακόμα στην ευρύτερη περιοχή του Μάριμπορ υπάρχει το οικοτουριστικό πάρκο Τριγκλάβ (Triglav) το οποίο εκτείνεται στους πρόποδες του ομώνυμου βουνού των Άλπεων το οποίο είναι και το μεγαλύτερο στην περιοχή με υψόμετρο 2864 μέτρα. Το πάρκο εκτείνεται διαμέσου τεσσάρων μικρών αλλά πολύ ανεπτυγμένων τουριστικά πόλεων οι οποίες και είναι χτισμένες στις όχθες του ποταμού Γκόργκες (Gorges) και συγκεκριμένα το Bled, το Kranjska Gora, το Bohinj και το Bovec. Η περιοχή αναμφίβολα προσφέρεται για οικοτουρισμό ενώ η μαγεία της φύσης

μπορεί να συναρπάσει και τον πιο δύσπιστο.

Δυτικότερα της Λουμπλιάνα βρίσκεται ίσως η πιο φημισμένη περιοχή της Σλοβενίας Παγκοσμίως. Δεν είναι άλλη από την περιοχή των Καρστ (Karst) όπου και συναντάμε μερικά από τα μεγαλύτερα και ομορφότερα σπήλαια στον κόσμο. Στην περιοχή υπάρχουν πληθώρα σπηλαίων όμως μόνο τα 20 από αυτά είναι επισκέψιμα από τουρίστες. Το πιο γνωστό είναι το σπήλαιο Postojna το οποίο και έχουν επισκεφθεί περισσότεροι από 26 εκατομμύρια άνθρωποι απ' όλο τον κόσμο. Η περιοχή παρουσιάζει όμως ενδιαφέρον και

για τα μικρά γραφικά παραδοσιακά χωριουδάκια πνιγμένα στο πράσινο της φύσης, αλλά και για τα κοπάδια αλόγων ελευθέρως βοσκής που ζουν κοντά στην περιοχή του Καρστ.

Τέλος η Σλοβενία εκτείνεται προς το νότο έως την Αδριατική θάλασσα κάτι το οποίο την κάνει πιο διαφορετική από τις άλλες χώρες της κεντρικής Ευρώπης αφού μπορεί και συνδυάζει όλα τα παραδοσιακά στοιχεία των χωρών αυτών με την πολιτιστική κουλτούρα και κληρονομιά των μεσογειακών χωρών. Η αίσθηση που έχει κάποιος επισκέπτης όταν επισκέπτεται μία από τις πόλεις του νότου στην Σλοβενία είναι πως είτε βρίσκεται σε κάποιο μικρό παραθαλάσσιο Ελληνικό ή Ιταλικό χωριό. Συγκεκριμένα οι Σλοβενικές ακτές καλύπτουν μία έκταση 46,6 χιλιομέτρων και οι περισσότερες καλύπτονται από πυκνή βλάστηση. Εδώ βρίσκονται και οι παραδοσιακές αλυκές που χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά το 13^ο αιώνα οι οποίες τώρα καλύπτονται από το διεθνές πρόγραμμα της Unesco για την προστασία της παγκόσμιας φυσικής κληρονομιάς και λειτουργούν ως βιότοπος και πάνω από 200 είδη πουλιών βρίσκουν καταφύγιο εκεί προσωρινά ενώ 80 από αυτά φωλιάζουν στο συγκεκριμένο πάρκο. Ακόμα στην περιοχή ένα από τα πιο αξιοθαύμαστα φυσικά δημιουργήματα αποτελεί ο ύψους 80 μέτρων λόφος Strunjan³⁴. Από τουριστικής απόψεως ενδιαφέρον προκαλούν οι πόλεις Piran, Izola, Koper καθώς και το Portoroz. Όλες συνδιάζουν την Σλοβενική με την μεσογειακή παράδοση με το Portoroz να είναι ο μεγαλύτερος πόλος έλξης τουριστών αφού μπορεί να φιλοξενήσει τα περισσότερα σχετικά με τον πληθυσμό του άτομα και να προσφέρει κάθε είδους υπηρεσία.

Γενικότερα μπορούμε να αναφέρουμε πως σε όλη τη χώρα μπορείτε να βρείτε εύκολα κατάλυμα όλων των κατηγοριών κυρίως στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα αλλά τηρουμένων των αναλογιών και στα απομακρυσμένα από την πρωτεύουσα περισσότερο επαρχιακά μέρη.

³⁴ Ο λόφος αποτελεί ένα από τα λιγοστά εναπομείναντα θαύματα της φύσης το οποίο αποτελείται από ένα σύστημα πετρωμάτων μεγάλου πάχους που περιέχουν αργιλικό σχιστόλιθο και επάλληλα στρώματα ψαμίτη.

ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Η Σλοβακία είναι το πρώην κομμάτι της Τσεχοσλοβακίας που αποσχίσθηκε με την «βελούδινη» επανάσταση του 1989. Ιδρύθηκε ως νέο και ανεξάρτητο κράτος μόλις το 1993 και η έκτασή της είναι μόλις 49 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η οικονομία της χώρας τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μία ιδιαίτερα σημαντική ανάπτυξη κάτι το οποίο κατέστησε δυνατή και την πλήρη ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η οικονομία βασίζεται κυρίως στην εκμετάλλευση του πλούσιου σε κοιτάσματα ορυκτών του υπεδάφους, όπως κάρβουνο, λιγνίτης και φυσικό αέριο. Η βιομηχανική εκμετάλλευση και επεξεργασία αυτών των ορυκτών αποφέρει σημαντικά κέρδη στην οικονομία της χώρας, με τη γεωργία και την κτηνοτροφία να έρχονται σε δεύτερο βαθμό αξιοποιώντας μόνο αυτούς τους τομείς για της ανάγκες της χώρας. Τα κύρια παραγόμενα προϊόντα των βιομηχανιών είναι τα

μεταλλεύματα, οι ηλεκτρικές μορφές ενέργειας, το καουτσούκ και το φυσικό αέριο, ενώ από τους υπόλοιπους τομείς το κυριότερο παραγόμενο προϊόν προέρχεται από την γεωργία και είναι το λάδι. Τα παραγόμενα προϊόντα κυρίως εξάγονται στην Τσεχία, την Πολωνία και την Αυστρία οι οποίες είναι και οι κυριότερες χώρες εμπορικών συναλλαγών για τη Σλοβακία. Το ετήσιο οικονομικό αποτέλεσμα της χώρας (Α.Ε.Π.) ανέρχεται σε 46,3 δισεκατομμύρια δολάρια, με τον ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης να βρίσκεται στο αξιόλογο 6%. Το αντίστοιχο κατακεφαλήν εισόδημα ανέρχεται στα 8.600 δολάρια με τον πληθωρισμό στο 6% επίσης. Το νόμισμα της χώρας είναι η Σλοβάκιη κορώνα κάτι το οποίο κάνει την

χώρα ιδιαίτερα ελκυστική από οικονομικής πάντα απόψεως για του πολίτες των χωρών της ευρωζώνης, αφού για τη διαμονή τους σε ένα πολυτελές ξενοδοχείο με πολλές ανέσεις και ημιδιατροφή θα πρέπει να ξοδέψουν μόλις 70 ευρώ αν και στην πρωτεύουσα Μπρατισλάβα οι τιμές μπορεί να είναι λίγο πιο ακριβές. Παρόλο που σήμερα είναι ένα ανεξάρτητο κράτος η Σλοβακία ακόμα διατηρεί στοιχεία από την συμβίωση της με την Τσεχική Δημοκρατία και στην χώρα είναι εμφανής η επιρροή της «Πράγας» ακόμα και στις απλούστερες συνήθειες των πολιτών. Είναι μία χώρα που κατάφερε να διατηρήσει τα ήθη τα έθιμα και τα παραδοσιακά της στοιχεία σχεδόν αναλλοίωτα παρά την πολλαπλή και μακροχρόνια κατοχή της από τους διάφορους κατακτητές μέσα στους αιώνες. Η καλύτερη εποχή για να επισκεφθεί κάποιος την χώρα είναι η αρχή του καλοκαιριού δηλαδή Μάιο και Ιούνιο καθώς επίσης και το τέλος του δηλαδή Σεπτέμβρη και Οκτώβρη, που όμως η τουριστική κίνηση είναι σχετικά υποτονική. Η τουριστική υποδομή της χώρας αν και δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη περιορίζεται κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα και την πρωτεύουσα Bratislava. Τα περισσότερα από τα τουριστικά αξιοθέατα και υπηρεσίες εκτός από την πρωτεύουσα λειτουργούν μόνο την τουριστική περίοδο ενώ καθ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα παραμένουν κλειστά. Χαρακτηριστικό της έλλειψης στοιχειώδους τουριστικής υποδομής είναι οι φοιτητικοί κοιτώνες που κατά την διάρκεια της τουριστικής περιόδου μετατρέπονται σε τουριστικά καταλύματα και ξενώνες νεότητας, για να καλύψουν την αυξημένη τουριστική ζήτηση. Η Bratislava αν και το κράτος ουσιαστικά ιδρύθηκε το 1993 είναι εκλεγμένη πρωτεύουσα του κράτους από το 1969. Είναι συγχρόνως και η μεγαλύτερη πόλη της χώρας ενώ εκτείνεται από τα ανατολικά από τα Καρπάθια μέχρι και τις δυτικές όχθες του Δούναβη. Η θέση της πόλης είναι ιδιαίτερα σημαντική αφού απέχει μόλις 16 χιλιόμετρα από την Ουγγαρία, και μόλις 20 χιλιόμετρα από τα σύνορα της με τις υπόλοιπες γειτονικές χώρες Αυστρία, Πολωνία και Τσεχία. Πολλά μνημεία διασώζονται στην παλιά πόλη της Bratislava από την εποχή της κυριαρχίας των Ούγγρων με κυριότερο το χαρακτηρισμένο ως πολιτιστικό θησαυρό της Unesco από το αντίστοιχο πρόγραμμά της το μεσαιωνικό φρούριο Spissky Hrad. Επίσης στην πόλη λειτουργούν και πολλά μουσεία με εξαιρετικού ενδιαφέροντος εκθέματα, αλλά κυρίως πολιτιστικού ενδιαφέροντος ανεκτίμητους θησαυρούς. Η μαγευτική Θέα από το κάστρο και μια βόλτα κοντά στον Δούναβη είναι τα καλύτερα αξιοθέατα της πόλης αφού η Bratislava είναι κάπως μονότονη.

Όσον αφορά τώρα τον οικότουρισμό πέρα από την πρωτεύουσα στην περιοχή του Gorge υπάρχει το εθνικό πάρκο Piening³⁵ στα σύνορα με την Πολωνία το οποίο εκτείνεται σε μία έκταση 30 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Στο κέντρο της περιοχής δεσπόζει επιβλητικό το καρθουσιανό μοναστήρι του 14^{ου} αιώνα που τώρα λειτουργεί ως μουσειακός χώρος. Επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι σπηλιές και το φαράγγι στα Σλοβακικά κόκκινα βουνά και το φαράγγι γνωστό ως το Γοτθικό σπίτι που το διασχίζει ο υπόγειος ποταμός Styx κοντά στην πόλη Rozhnava η οποία και θα σας φιλοξενήσει κατά τη διάρκεια της επίσκεψής σας στην περιοχή.

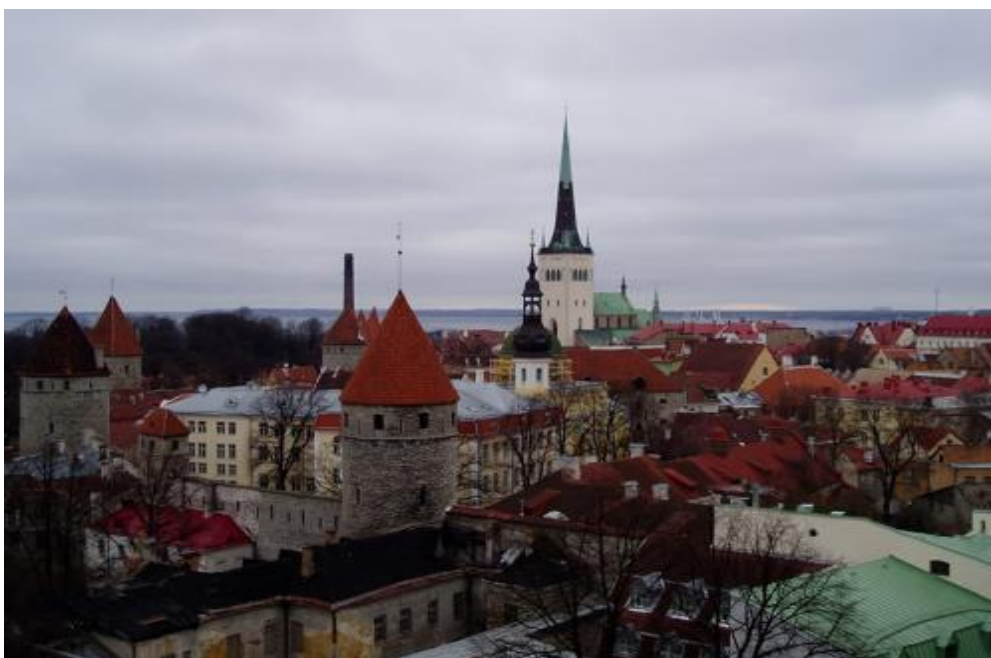
Η πόλη Trencinske Teplice παρουσιάζει ενδιαφέρον από τουριστικής απόψεως χάριν στα φυσικά θερμά ιαματικά θειοφειούχα λουτρά που έχει. Στην πόλη έχει χτιστεί κοντά στο βουνό μία πλήρως εξοπλισμένη τουριστική μονάδα με υπηρεσίες κέντρων αναζωογόνησης και αποκατάστασης υγείας. Στην περιοχή κοντά είναι και η πόλη Tрнаva η παλαιότερη και ιστορικότερη πόλη της Σλοβακίας αφού αποτέλεσε το κέντρο της χώρας την περίοδο της αναγέννησης και ακόμα και τώρα παραμένει πιστή στα ήθη τις αξίες και τη ζωή του προηγούμενου αιώνα.

Η έντονη πολιτιστική παράδοση της Σλοβακίας χαρακτηρίζει και τα περισσότερα πολιτιστικά γεγονότα που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια του έτους όπως η γιορτή των «τριών Βασιλιάδων» όπου διοργανώνονται σε όλες τις μεγάλες πόλεις γιορτές κρασιού και μπύρας ενώ παράλληλα λειτουργούν υπαίθριες αγορές. Το καλοκαίρι διοργανώνονται σε όλη τη χώρα συναυλίες ροκ μουσικής ενώ τον Ιούλιο δεσπόζει το φεστιβάλ παραδοσιακών χορών όπου συμμετέχουν χορευτές και χορεύτριες παραδοσιακών χορευτικών συγκροτημάτων από όλη τη χώρα. Τέλος στα τέλη του καλοκαιριού και συγκεκριμένα τον Σεπτέμβριο διοργανώνετε φεστιβάλ jazz μουσικής στην Bratislava.

³⁵ Το Πάρκο αποτελεί φυσικό σύνορο με την Πολωνία και τα 21 τετραγωνικά χιλιόμετρα ανήκουν στην Σλοβακία ενώ τα υπόλοιπα 9 στην Πολωνία.

ΕΣΘΟΝΙΑ

Η Εσθονία είναι η μικρότερη πληθυσμιακά και γεωγραφικά σε σχέση με τις χώρες της Βαλτικής που έγιναν μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004. Οι Εσθονοί είναι μέρος της φινουσυγγρικής οικογένειας εθνών που εγκαταστάθηκαν στην γη τους την εποχή του χαλκού. Το 1918 ιδρύεται για πρώτη φορά το ανεξάρτητο κράτος της Εσθονίας ενώ το 1991 αποκτά εκ νέου την ανεξαρτησία του, εδραιώνοντας την ταυτότητά του κράτους στη συνείδηση όλων των Ευρωπαίων, μετά την προσάρτησή της στο τέλος του δευτέρου

παγκοσμίου πολέμου από την Σοβιετική Ένωση ως αυτόνομη σοβιετική δημοκρατία. Συνορεύει προς το νότο με τη Λετονία και στα ανατολικά με τη Ρωσική δημοκρατία. Το έδαφός της είναι πεδινό στο μεγαλύτερο μέρος με πολλές βαλτώδεις εκτάσεις, ενώ οι κυριότεροι ποταμοί που την διαρρέουν είναι οι Έμα, Νάρβα και Πιάρνου. Οι κυριότεροι οικονομικοί παράγοντες και τομείς της χώρας είναι ο ορυκτός πλούτος σε φωσφορίτη, άργιλο και ποάνθρακα από τα οποία εξάγουν πετρέλαιο, αέρια καύσιμα και θειάφι. Ακόμα η αλιεία της ρέγκας και του βακαλάου τροφοδοτεί σημαντικά την βιομηχανία κονσερβοποίησης, ενώ και οι τομείς της καλλιέργειας και της κτηνοτροφίας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Καλλιεργούνται πολλά είδη σιτηρών όπως σίκαλη, βρόμη, ζαχαρότευτλα και όσπρια, εκτρέφονται βοοειδή και αιγοπρόβατα και υπάρχει αφθονία παραγωγής γαλακτομικών προϊόντων και αλλαντικών. Τα παραγόμενα προϊόντα εξάγονται κυρίως στη

Φιλανδία, τη Σουηδία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και τη Γερμανία, οι οποίες αποτελούν και τους κυριότερους εμπορικούς προορισμούς της Εσθονίας. Το ετήσιο εισόδημα της χώρας ανέρχεται μόλις στα 9 δισεκατομμύρια δολάρια (Α.Ε.Π.) αν και ο ρυθμός ανάπτυξης της χώρας βρίσκεται σε συνεχή πορεία αύξησης τα τελευταία χρόνια φτάνοντας έτσι το 5,5%. Το αντίστοιχο κατακεφαλήν προϊόν δεν ξεπερνά τα 6,5 χιλιάδες δολάρια με τον πληθωρισμό της χώρας να ανέρχεται στο 10% ετησίως. Η ζωή στη χώρα δεν είναι ακριβή και ο τουρίστας πρέπει να περιμένει ότι θα ξοδέψει περίπου 70 ευρώ τη μέρα για να απολαύσει τη ζεστασιά ενός φιλόξενου ξενοδοχείου, για διατροφή και για διασκέδαση. Το νόμισμα της χώρας είναι η εσθονική κορώνα.

Πρωτεύουσα της χώρας είναι η μεσαιωνική πόλη Ταλίν. Βρίσκεται στις όχθες της Βαλτικής θάλασσας και συνδυάζει σε μεγάλο βαθμό την πολιτιστική κληρονομιά με την μοντέρνα άποψη της ζωής. Το Ταλίν με τη φυσική γεωγραφική του θέση μπορεί να προσφέρει εύκολη μετακίνηση από το αεροδρόμιο του σε πέντε διαφορετικές πρωτεύουσες χωρών σε διάστημα μικρότερο των δύο ωρών. Είναι μία ιδιαίτερα ρομαντική πόλη με διάχυτο το μεσαιωνικό στοιχείο μέσα από τα πολλά μνημεία της εποχής που διασώζονται ακόμη και σήμερα, προκαλώντας τον επισκέπτη της να την εξερευνήσει. Στην πρωτεύουσα της Εσθονίας ακόμα και ο πιο απαιτητικός επισκέπτης μπορεί να βρει αυτό που τον ενδιαφέρει περισσότερο από αθλήματα, μέχρι και παρακολούθηση μουσικών και θεατρικών εκδηλώσεων. Η διαμονή που προσφέρει η πρωτεύουσα είναι υπερπλήρης αφού μπορείτε να βρείτε κατάλυμα από 16 ευρώ μέχρι και 1000 ευρώ την ημέρα. Η χώρα ουσιαστικά χωρίζεται σε τρία μέρη το δυτικό παραθαλάσσιο, το βόρειο και το νότιο τμήμα της χώρας.

Το δυτικό κομμάτι προς τη Βαλτική είναι μία από τις περισσότερο τουριστικά επισκέψιμες περιοχές της Εσθονίας. Ακόμα και οι ίδιοι οι Εσθονοί προτιμούν να περνούν τις διακοπές τους στο δυτικό κομμάτι της χώρας. Δεν είναι όμως παράξενο αφού προσφέρει ατελείωτες αμμόδεις παραλίες για παραθερισμό, ενώ τα εκατοντάδες μικρά νησάκια στον κόλπο της Εσθονίας προσφέρουν μία υπέροχη θέα και προσφέρονται για ημερήσιες εκδρομές. Η μεγαλύτερη πόλη στην δυτική όχθη της Εσθονίας είναι το Parnu μία μοντέρνα τουριστική πόλη που διαθέτει όλες τις ανέσεις μίας μεγάλης τουριστικής πόλης. Από ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών, καφετέριες και εστιατόρια για όλα τα γούστα μέχρι και κέντρα θαλασσοθεραπείας. Η πόλη είναι και όμορφη από αρχιτεκτονικής απόψεως με πολλά

μοντέρνα κτήρια και πάρκα. Στην ίδια περιοχή και σε μικρή απόσταση από το Parnu βρίσκεται η πόλη Haapsalu που θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί μικρογραφία του Parnu. Η Haapsalu είναι κυρίως διάσημη για τα κέντρα θαλασσοθεραπείας που διαθέτει, αλλά και για τις ιαματικές πηγές της που κάποτε υπήρξαν τα καλοκαιρινά λουτρά της Τσαρικής οικογένειας. Επίσης στο κέντρο της πόλης στέκει επιβλητικό ένα από τα πολλά μεσαιωνικά φρούρια της χώρας, ενώ και από αυτή την πόλη η πρόσβαση στα νησιά του κόλπου της Εσθονίας είναι πολύ εύκολη με τακτικά δρομολόγια μικρών επιβατηγών πλοίων. Ακόμα θα μπορέσετε να διασκεδάσετε αφού και στις δύο πόλεις υπάρχει η δυνατότητα για θαλάσσια σπορ, ποδηλασία, ιπασία, ιστιοπλοΐα, ψάρεμα και γήπεδο γκολφ για τους λάτρεις του αθλήματος.

Κατευθυνόμενοι νοτιότερα από το Ταλίν συναντάμε τη χώρα των παραμυθιών μα τα στοιχειωμένα δάση και άλλων τόπων που εξιστορεί στα παραμύθια του ο συγγραφέας Hans Christian Andersen. Η πόλη Tartu η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη στην Εσθονία πνιγμένη από το πράσινο που απλόχερα της έχει χαρίσει η φύση. Η πόλη παρουσιάζει ιδιαίτερο ιστορικό ενδιαφέρον αφού εδώ βρίσκεται κανείς την παλαιότερη εκκλησία της χώρας τον καθεδρικό του Αγ. Ιωάννη χτισμένη με το παραδοσιακό κόκκινο τούβλο. Ακόμα η πόλη διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια της χώρας, ενώ στην ευρύτερη περιοχή ζουν στα μικρά καταπράσινα χωριουδάκια Põlva και Voru απόγονοι των αρχαίων φυλών των Εσθονών κρατώντας αναλλοίωτα τα παραδοσιακά τους πολιτιστικά στοιχεία μιλώντας ακόμα και σήμερα μια ιδιαίτερη αρχαία διάλεκτο. Η περιοχή προσφέρεται για οικοτουρισμό και περιήγηση, αλλά και ξεκούραση αφού είναι δύσκολο να συναντήσετε αλλού τόση γαλήνια ηρεμία. Στην πόλη θα βρείτε ξενοδοχεία των περισσότερων κατηγοριών, κάτι στο οποίο θα δυσκολευτείτε αν θελήσετε να επισκεφθείτε κάποιο από τα πολλά χωριά της περιοχής.

Τέλος το βόρειο κομμάτι της Εσθονίας βρίσκεται σε μία ιδιαίτερα στρατηγική θέση ανάμεσα στο Ελσίνκι και την Αγ. Πετρούπολη. Είναι το λιγότερο επισκέψιμο κομμάτι της χώρας από τουρίστες αν και προσφέρει πολλές δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη αφού διαθέτει παραλίες για μαζικό τουρισμό, το πάρκο Lahemaa, το οποίο προσφέρεται για οικοτουρισμό με τους ποταμούς που το διασχίζουν και το πυκνό δάσος που προσφέρει καταφύγιο σε πολλά σπάνια είδη πουλιών. Η μεγαλύτερη και σημαντικότερη πόλη του βορρά είναι το Naouga, μία πολυδιάστατη πόλη αφού καταφέρνει και συνθέτει όλα τα

πολιτιστικά στοιχεία της Εσθονίας. Στην Ευρύτερη περιοχή μεσαιωνικά κάστρα ξεπηδούν από το πουθενά μέσα στο απόλυτο πράσινο και οι καταρράκτες συνθέτουν ένα από τα ωραιότερα τοπία του κόσμου.

Γενικότερα η Εσθονία είναι μία από τις χώρες που διαθέτουν πολλά ιδιαίτερα τουριστικά χαρακτηριστικά και η υποδομή της μέχρι τώρα είναι αρκετά ανεπτυγμένη και θα μπορέσει να πρωταγωνιστήσει στην προσέλκυση περισσότερων τουριστών στην ευρύτερη περιοχή της Βαλτικής.

ΛΕΤΟΝΙΑ

Η Λετονία είναι μία μικρή χώρα στη Βαλτική θάλασσα με πληθυσμό 2,4 εκατομμύρια

κατοίκους και έκταση που δεν ξεπερνά τα 65 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Συνορεύει στα βόρεια με την Εσθονία, προς το νότο με τη Λιθουανία, ανατολικά με τη δημοκρατία της Ρωσίας και νοτιοανατολικά με τη Λευκορωσία, ενώ στα δυτικά βρέχεται από τη βαλτική θάλασσα, η οποία σχηματίζει τον κόλπο της Ρίγας. Το έδαφος της χώρας είναι πεδινό στη μεγαλύτερη έκταση του και διαρρέετε από πλωτούς ποταμούς οι οποίοι χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά ξυλείας από τη δύναμη της ροής τους. Το υπέδαφος της χώρας

όντας φτωχό σε ορυκτό πλούτο ανάγκασε τους κατοίκους να αναπτύξουν άλλες μορφές βιομηχανικής παραγωγής που παράγουν σιδηροδρομικά οχήματα, ξυλεία, χαρτί, εργαλεία και είδη ναυπηγικής. Ακόμα σημαντικοί παράγοντες της οικονομίας είναι η γεωργία με τα καλλιεργούμενα σιτηρά, η κτηνοτροφία με την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και η αλιεία. Τα παραγόμενα προϊόντα εξάγονται κυρίως στην Ρωσία, τη Γερμανία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Τα οικονομικά οφέλη της χώρας ετησίως

(Α.Ε.Π.) ανέρχονται στα 21 δισεκατομμύρια δολάρια περίπου όταν ο ρυθμός ανάπτυξης ξεπερνάει το 3,5%, ενώ το κατακεφαλήν αντίστοιχο προϊόν ανέρχεται στα 9 χιλιάδες δολάρια περίπου με τον πληθωρισμό να είναι μόλις στο 2%. Το νόμισμα της χώρας είναι το λάτ (Lat) και ο ταξιδιώτης ή επισκέπτης της χώρας θα πρέπει να είναι διατεθειμένος να ξοδέψει για διαμονή διατροφή και διασκέδαση ένα ποσό κοντά στα 30 ευρώ ημερησίως.

Η Λετονία είναι μία χώρα με πλούσιες παραδόσεις και ιστορία. Παρ' όλη τη μικρή της έκταση η φύση της έχει χαρίσει τόσες πολλές ομορφιές που είναι αδύνατο να τις επισκεφθείς όλες μέσα σε μία μέρα. Πρωτεύουσα της είναι η Ρίγα που ιδρύθηκε το 1201 από τους Τεύτονες ιππότες και από το 1991 είναι και πάλι ανεξάρτητο κράτος. Σε όλη τη διαδρομή της ιστορίας της η Ρίγα αποτελούσε ένα από τα σημαντικότερα λιμάνια λόγω της

ιδανικής της θέσης στη Βαλτική. Στη χώρα υπάρχουν πολλά μέρη για οικοτουρισμό περιήγηση και τους φυσιολάτρεις όπως πάρκα, ποτάμια και βεβαίως ο φανταστικός κόλπος της Ρίγας. Η πρωτεύουσα με την πλούσια ιστορία της και την άρτια αρχιτεκτονική της δομή προσδίδει μία καταπληκτική εικόνα. Στην πόλη λειτουργούν πολλές καφετέριες και μπουραρίες όπου μπορείτε να δοκιμάσετε την μοναδική γεύση της τοπικής μύρας με την πολύχρονη παράδοση. Ακόμα οι λάτρεις της τέχνης και της ιστορίας μπορούν να επισκεφθούν την παλιά πόλη της Ρίγα δίπλα στον ποταμό Daugava τον κυριότερο ποταμό της Λεττονίας και να θαυμάσει μερικά από τα ωραιότερα από αρχιτεκτονικής απόψεως κτήρια, τις εκκλησίες περασμένων αιώνων και διαφορετικών αρχιτεκτονικών ρυθμών. Η πόλη επίσης φημίζεται για τα κέντρα θαλασσοθεραπείας που λειτουργούν αλλά και τα

παραδοσιακά λουτρά που λειτουργούν ακόμα. Ένας από τους πιο ανεπτυγμένους τουριστικούς τομείς στην Λεττονία είναι του αγροτουρισμού, αφού εύκολα μπορεί κάποιος να επισκεφτεί μικρές αγροτικές περιοχές και να απολαύσει τα αγαθά της φύσης κοντά σε αγρότες και απλούς ανθρώπους. Εκεί μπορεί ο επισκέπτης εκτός από το να ασχοληθεί με τις καθαρά αγροτικές εργασίες να βρει άλλα ενδιαφέροντα πράγματα όπως ιππασία, ψάρεμα, κυνήγι, περιπάτους στη φύση και με ότι μπορεί κάποιος να δραστηριοποιηθεί στη φύση. Ένα πολύ έντονο πολιτισμικό στοιχείο των Λεττονών είναι η μουσική και ιδιαίτερα το τραγούδι, αφού πολλοί από τους κατοίκους τραγουδούν ακόμα και στο δρόμο. Δεν είναι τυχαίο που τη χαρακτηρίζουν η χώρα που τραγουδά και πιο περίτρανης απόδειξη είναι τα πολλά φεστιβάλ τραγουδιού και μουσικής που διοργανώνονται στη χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Η Ρίγα προσφέρει πολλά πολιτιστικά δρώμενα στον επισκέπτη της από φεστιβάλ αερόστατου και εκθέσεις διαφόρων τύπων μέχρι όπερα με ενδιαφέρουσες παραστάσεις. Επίσης τα 500 περίπου χιλιόμετρα αμμώδους παραλίας προσφέρονται τους καλοκαιρινούς μόνο μήνες για ηλιοθεραπεία, κολύμβηση, και θαλάσσια σπόρ. Γενικά η Λεττονία δεν είναι από πλευράς υποδομής η πλέον τουριστική χώρα της Βαλτικής αν και κάνει πολλά και σημαντικά βήματα προόδου προς αυτή την κατεύθυνση. Συγκεκριμένα εκτός από τη Ρίγα σημαντικές τουριστικές πόλεις στην Λεττονία είναι η περιοχή του Ganja μία μικρή περιοχή στα βόρεια της χώρας που διαθέτει χιονοδρομικό κέντρο το οποίο λειτουργεί σε θερμοκρασίες -3°C και κάτω, ενώ οι λάτρεις του κανό – καγιάκ και του ράφτινγκ μπορούν να δραστηριοποιηθούν στους ποταμούς Salaca και Abova οι οποίοι διασχίζουν το ομώνυμο πάρκο της περιοχής και προσφέρεται για παρατήρηση σπάνιων ειδών πουλιών και ιππασία. Η μεγαλύτερη τουριστική πόλη της περιοχής είναι η Sigulda την οποία και αποκαλούν όχι άδικα την Ελβετία της Λεττονίας. Μία επίσης σημαντική τουριστική περιοχή στα παράλια της Βαλτικής είναι η περιοχή Jurmala με μικρές γραφικές πόλεις και χωριουδάκια δίπλα στη θάλασσα, ενώ εδώ βρίσκεται κανείς και μία από τις παλαιότερες πόλεις στη Λεττονία την Bauska που χρονολογείται από το 1433 με το εντυπωσιακό της μεσαιωνικό φρούριο ένα από τα σημαντικότερα και μεγαλύτερα στην περιοχή της Βαλτικής που χρονολογείται από το 1456. Οι καλύτερες και προτεινόμενες εποχές για να επισκεφθεί κάποιος τη χώρα είναι η άνοιξη, το καλοκαίρι και το φθινόπωρο.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Η Λιθουανία είναι η Τρίτη κατά σειρά εκπρόσωπος των χωρών της Βαλτικής που εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Μάιο του 2004. Μία χώρα που δεν ξεπερνά σε έκταση τα 65 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό τα 3,7 εκατομμύρια κατοίκους

ευελπιστεί να ξανακερδίσει την αίγλη και τη λάμψη του παρελθόντος. Συνορεύει στα βόρεια με τη Λετονία, στα νότια με τη Λευκορωσία και τα ανατολικά με τη Ρωσική δημοκρατία ενώ στα δυτικά βρέχεται από την Βαλτική θάλασσα. Το έδαφος της χώρας είναι κυρίως πεδινό και διασχίζεται σε πολύ μεγάλο μέρος από τον ποταμό Νιέμεν ο οποίος στο μεγαλύτερο μέρος του είναι πλωτός. Η οικονομία της χώρας βασίζεται σε πολλούς τομείς όπως είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία, ενώ ιδιαίτερα ανεπτυγμένη είναι

η ελαφριά βιομηχανία κατασκευών. Εξάγει πολλά δημητριακά και καλλιεργήσιμα προϊόντα, γαλακτοκομικά και μέρος του ορυκτού της πλούτου όπως είναι οικοδομικές ύλες, τύρφη και φωσφορίτης τον οποίο συναντάμε συχνά στην ευρύτερη περιοχή της Βαλτικής. Τα παραγόμενα προϊόντα κυρίως εξάγονται στους μεγαλύτερους εμπορικούς συνεργάτες της χώρας οι οποίοι είναι η Ρωσία, η Λευκορωσία, η Γερμανία, η Λετονία, η Ουκρανία, η Πολωνία, η Δανία, η Ιταλία και η Φινλανδία. Το οικονομικό αποτέλεσμα κάθε έτους (Α.Ε.Π.) ανέρχεται στα 30,8 δισεκατομμύρια δολάρια με το ρυθμό ανάπτυξης να ξεπερνά το 4,5%, όταν το αντίστοιχο κατακεφαλήν βρίσκεται κάτω από 8,5 χιλιάδες δολάρια και ο πληθωρισμός της χώρας υπερβαίνει το 5%. Το νόμισμα της χώρας είναι το Λίτας (litas) και κάθε επισκέπτης πρέπει να υπολογίζει πως θα ξοδέψει λιγότερα από 50 ευρώ για διαμονή διατροφή και διασκέδαση ημερησίως.

Πρωτεύουσα της είναι το Βίλνιους μία ιδιαίτερα μοντέρνα πόλη που δεν ξεπερνά τους 570 χιλιάδες κατοίκους. Εδώ παρατηρείται και ο μεγαλύτερος ρυθμός ανάπτυξης σε όλη τη χώρα κάτι το οποίο την καθιστά το κέντρο όλης της χώρας αφού όλα τα σημαντικά γεγονότα λαμβάνουν χώρα εκεί. Στην πόλη λειτουργούν οχτώ πανεπιστήμια άρα είναι

λογικό πως το στοιχείο της νεολαίας και των συνηθειών της είναι ιδιαίτερα έντονο μέσα στο κέντρο της πόλης. Επίσης το Βίλνιους αποτελεί και το κέντρο μίας ιδιαίτερης μίξης λαών και πολιτισμών αφού υπάρχουν πολλοί φοιτητές από τις γύρω χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης καθώς και από την Αγγλία, τη Γερμανία και την Γαλλία. Στην πόλη λειτουργούν πολλά μουσεία στα οποία ο επισκέπτης τους μπορεί να βρει πολλά ενδιαφέροντα εκθέματα από την πολύχρονη ιστορία της χώρας, αλλά και μουσεία τεχνολογίας ή φυσικής ιστορίας με τα ανάλογα εκθέματα. Από τουριστικής απόψεως το Βίλνιους έχει αρκετές υποδομές, αφού λειτουργούν περίπου 100 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις όλων των κατηγοριών προσφέροντας την πλειονότητα των υπηρεσιών και τις ανέσεις ακόμα και για τον πιο ασυμβίβαστο επισκέπτη τους. Επίσης στην πόλη λειτουργούν πολλά εστιατόρια προσφέροντας γευστικές απολαύσεις από όλες σχεδόν τις κουζίνες, ενώ έντονη είναι και η παρουσία των νυχτερινών κέντρων διασκέδασης προσελκύοντας πάρα πολλούς κυρίως νεαρούς θαμώνες, ενώ είναι πανεύκολο να βρείτε το κέντρο με τα δικά σας αγαπημένα μουσικά ακούσματα. Για τις πιο ήσυχες νυχτερινές σας εξόδους προτείνουμε τα θέατρα και την όπερα της πόλης με τις εξαιρετικές παραστάσεις. Το ιδιαίτερα μοντέρνο στυλ και ο μοντέρνος τρόπος ζωής της πόλης καθιστούν το Βίλνιους μία από τις ελκυστικότερες πρωτεύουσες της Βαλτικής.

Η δεύτερη μεγαλύτερη και σημαντικότερη πόλη στη Λιθουανία είναι το Κάουνας. Είναι χτισμένη πάνω στη συμβολή δύο ποταμών των Wemunas και Neris αριθμεί περίπου 420 χιλιάδες κατοίκους και λόγω τις ιδιαίτερα σημαντικής της θέσης, ευημερούσε πάντα χάριν στο εμπορικό λιμάνι της που εκμεταλλευόταν στο έπακρο τους δύο ποταμούς που ήταν συγχρόνως πυρήνες ζωής της πόλης. Από το 1920 έως και το 1940 υπήρξε η πρωτεύουσα του Λιθουανικού κράτους, ενώ το 15^ο αιώνα η πόλη αποτελούσε σημαντική πόλη της εποχής και γι' αυτό δεν θα μπορούσε να αφήσει αδιάφορους τους σταυροφόρους. Ιδιαίτερο τουριστικό αξιοθέατο αποτελεί η παλιά πόλη του Κάουνας με τους αναστηλωμένους παραδοσιακούς πύργους της, τα παλιά της σπίτια ή καλύτερα αρχιτεκτονικά στολίδια όπως το δημαρχείο της πόλης που χρονολογείται από το 1542, ενώ μία πόλη τόσο σημαντική στους περασμένους αιώνες δεν θα μπορούσε να μην έχει και ένα μεσαιωνικό φρούριο που χρονολογείται από τον 13^ο αιώνα. Επίσης κλασικό αξιοθέατο αποτελεί η εκκλησία Vytautas χτισμένη σε γοτθικό ρυθμό του 15^{ου} αιώνα η οποία συγκεκριμένα και δεν έχει χρειασθεί να επισκευασθεί ποτέ μέχρι σήμερα. Επίσης τα τέσσερα μουσεία της πόλης με τα

πλούσια εκθέματα και συγκεκριμένα το μουσείο των διαβόλων συναντά ιδιαίτερη απήγηση στους επισκέπτες της πόλης αφού καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου η προσέλευση

επισκεπτών παγκοσμίως είναι ιδιαίτερος μεγάλη. Για τη διασκέδαση σας θα βρείτε πολλά νυχτερινά κέντρα, καφετέριες και εστιατόρια όπου μπορείτε να γευτείτε από τις παραδοσιακές γευστικές συνήθειες της περιοχής μέχρι και τα πιο εξεζητημένα πιάτα της γαλλικής κουζίνας. Η διαμονή σας είναι ιδιαίτερος εύκολη και στο Κάουνας αφού μπορείτε να βρείτε πολλά

ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών με πολλές προσφερόμενες ανέσεις και υπηρεσίες. Επίσης μία καλή πρόταση είναι οι μονοήμερες εκδρομές προς τις πόλεις της ευρύτερης περιοχής του Κάουνας όπως είναι οι Klaipeda, το Siavliai, το Panevezys και το Alytus. Τέλος δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφερθούμε στην αθλητική και συγκεκριμένα μπάσκεττική παράδοση του Κάουνας παγκοσμίως αναγνωρίσιμη με τους Άρβιτας Σαμπόνις και Σαρούνας Μαρτσιουλιόνις που έκαναν το άθλημα γνωστό στην ευρύτερη περιοχή της Βαλτικής.

Πέρα όμως από τις δύο μεγαλύτερες πόλεις τις Λιθουανίας στην χώρα λειτουργούν και τέσσερα πολύ δημοφιλή θέρετρα διακοπών. Το Druskininkai είναι ένα από τα παλαιότερα και στην περιοχή λειτουργούν κέντρα θαλασσοθεραπείας, εκτός από τις φυσικές ιαματικές πηγές και τα λασπόλουτρα με τις ιαματικές δυνατότητες. Το τοπίο συμπληρώνεται από τη φυσική ομορφιά της περιοχής και τα μικρά παραδοσιακά χωριουδάκια γύρω από μία μικρή λίμνη με τους ιδιαίτερα φιλόξενους κατοίκους.

Το Bristonas είναι μία μικρή επαρχιακή πόλη που η φύσης του έχει χαρίσει απλόχερα την ομορφιά της πυκνής βλάστησης και της ηρεμίας μακριά από τους ρυθμούς των μεγάλων πόλεων. Στην περιοχή μπορείτε να επισκεφθείτε ένα από τα καλύτερα φεστιβάλ jazz μουσικής, σωματικής δύναμης και διάπλασης καθώς και το σύγχρονο κωπηλατοδρομίο του.

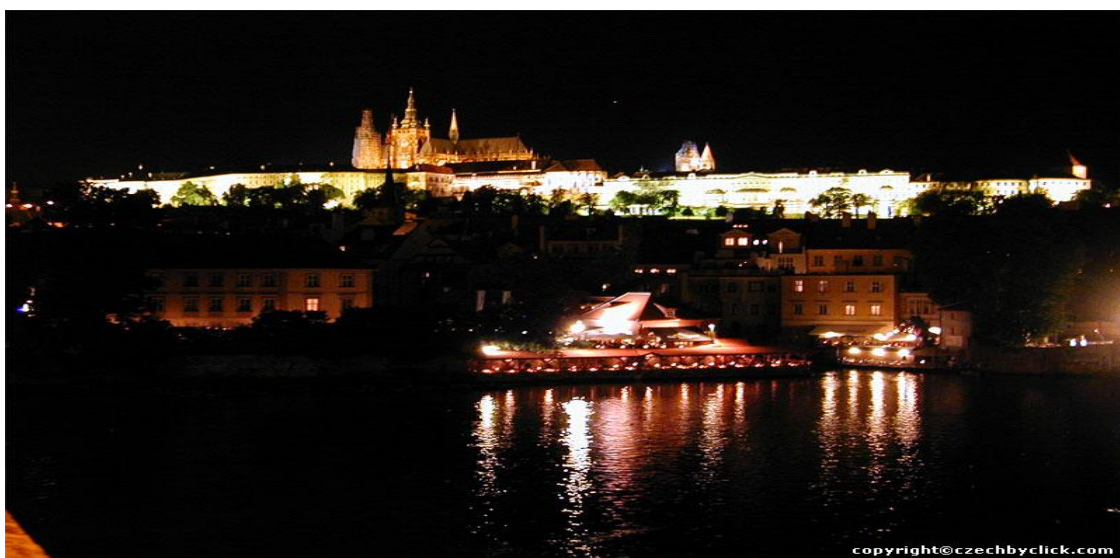
Το Palanga είναι το δημοφιλέστερο καλοκαιρινό θέρετρο της Λιθουανίας με τεράστιες αμμώδεις παραλίες. Το συγκεκριμένο θέρετρο ήταν γνωστό από το 19^ο αιώνα, αλλά καταστράφηκε ολοσχερώς στη διάρκεια του Β παγκοσμίου πολέμου. Η διαμονή σας εκεί είναι ιδιαίτερος εύκολη αφού υπάρχουν πολλά ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών, κέντρα θαλασσοθεραπείας, καφετέριες, μπαρ, νυχτερινά κέντρα ακόμη και καζίνο. Το σημαντικότερο αξιοθέατο της περιοχής είναι το παλάτι του Tiskevicius, ένα πανέμορφο κτήριο μέσα σε ένα παραμυθένιο προστατευόμενο από την Unesco πάρκο. Το παλάτι είναι επισκέψιμο και ένα μέρος του λειτουργεί ως μουσειακός χώρος όπου εκτίθενται σπάνιοι λίθοι κεχριμπαριού το οποίο είναι και το σύμβολο του κράτους.

Το Neriga είναι το τέταρτο κατά σειρά θέρετρο της χώρας, και είναι ίσως αυτό με την καλύτερη φυσική ομορφιά και θέα συγκριτικά με τα προηγούμενα τρία. Συγκεκριμένα το 2000 ψηφίστηκε μέσα στα καλύτερα θέρετρα φυσικού κάλους και ομορφιάς. Εδώ ο επισκέπτης μπορεί να επισκέπτη το μουσείο του βραβευμένου νομπελίστα Thomas Mann που περνούσε τις θερινές διακοπές του στην περιοχή και γοητευμένος από το φυσικό τοπίο εγκαταστάθηκε μόνιμα στην περιοχή για διάστημα τριών ετών περίπου από το 1930 έως το 1932. Το σπίτι του μετά το θάνατό του μετατράπηκε σε μουσείο αφού η περιοχή αυτή ήταν και η πηγή έμπνευσης του. Για το λόγο αυτό και η περιοχή εξακολουθεί να είναι πόλος έλξης για πολλούς λογοτέχνες και καλλιτέχνες γενικότερα της εποχής σε περιόδους καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η πόλη Nida είναι η το κέντρο της Neriga και διαθέτει μία σειρά από ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις όλων των κατηγοριών και κατά μέσο όρο το επισκέπτονται 50χιλιάδες τουρίστες κάθε καλοκαίρι. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της πόλης είναι τα μικρά παραδοσιακά σπιτάκια ψαράδων και η μεγάλη αμμώδεις παραλία και η σπάνια ποικιλία και μεγάλη σοδειά μαυροκέρασου που ευδοκιμεί στην περιοχή. Ακόμα κοντά στην περιοχή βρίσκεται το εθνικό πάρκο Kursio φυσικό καταφύγιο πολλών πουλιών και ιδιαίτερος των κορμοράνων που ξεκουράζονται από το μακρινό ταξίδι τους.

Γενικά είναι εμφανές πως η Λιθουανία είναι μία από τις χώρες της Βαλτικής που έχουν προοδεύσει αρκετά στον τομέα του τουρισμού και αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα ρεαλιστικά τις ευκαιρίες που τους παρουσιάζονται ως μέλος πλέον της Ένωσης.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ

Η Τσεχία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες χώρες της κεντρικής Ευρώπης. Με έκταση που φτάνει τα 79 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό που ξεπερνά τα δέκα εκατομμύρια κατοίκους είναι το πιο γνωστό κομμάτι της πρώην Τσεχοσλοβακίας μετά των διαχωρισμό τους το 1991. Η χώρα συνορεύει βόρεια με την Πολωνία, νότια με την Αυστρία και την Ουγγαρία, προς ανατολικά με τη Σλοβακία και δυτικά με τη Γερμανία. Το έδαφος της χώρας είναι στο μεγαλύτερο μέρος του ορεινό και μπορούμε να πούμε πως η χώρα χωρίζεται σε δύο μέρη την ορεινή περιοχή της Βοημίας με τα ψηλά βουνά και την περιοχή

της Μοραβίας η οποία είναι χαμηλή περιοχή και εύφορη με πυκνούς λόφους στην κεντρική Τσεχία. Η οικονομία της Τσεχίας αν και θεωρείται βιομηχανική χώρα έχει και αξιόλογη αγροτική οικονομία. Στις χαμηλότερες περιοχές καλλιεργούνται πολλά είδη σιτηρών και δημητριακών, ενώ ιδιαίτερο ρόλο αποτελεί και η κτηνοτροφία η οποία τροφοδοτεί κυρίως τις ανάγκες της χώρας με τα απαραίτητα γαλακτοκομικά προϊόντα και αλλαντικά. Η βιομηχανία στηρίζεται κυρίως στο πλούσιο σε ορυκτά υπέδαφος της χώρας με τα πλούσια κοιτάσματα άνθρακα, χαλκού, αργύρου, ουρανίου, αντιμονίου. Ακόμα για την εξοικονόμηση ενέργειας χρησιμοποιούνται τα πλούσια σε κοιτάσματα μεταλλεύματα του λιγνίτη και του πετροκάρβουνου. Η βαριά βιομηχανία στη χώρα διαθέτει εργοστάσια παραγωγής αυτοκινήτων, μηχανοκατασκευών, επεξεργασίας μετάλλων, ηλεκτρικών συσκευών και κλωστοϋφαντουργίας. Επίσης εργοστάσια πορσελάνινων και υαλικών ειδών και είδη ρουχισμού και ένδυσης γενικότερα συμπληρώνουν την μεγάλη βιομηχανική

ανάπτυξη της χώρας. Τα παραγόμενα προϊόντα της χώρας εξάγονται κυρίως στη Γερμανία, την Αυστρία, τη Σλοβακία, τη Ρωσία και την Ιταλία οι οποίες αποτελούν και τους κύριους εμπορικούς δεσμούς της χώρας. Το Α.Ε.Π. της χώρας ανέρχεται στα 70 δισεκατομμύρια δολάρια όταν ο ρυθμός ανάπτυξης ανέρχεται στο 1,5% και ο πληθωρισμός ξεπερνάει το 0,5% όταν το αντίστοιχο κατακεφαλήν εισόδημα ξεπερνάει τα 15,5 χιλιάδες ευρώ. Ο επισκέπτης της Πράγας θα πρέπει να είναι διατεθειμένος να ξοδέψει για διαμονή, διατροφή και διασκέδαση κοντά στα 65 ευρώ ημερησίως.

Πρωτεύουσα της χώρας είναι η Πράγα, μία μοντέρνα ευρωπαϊκή πρωτεύουσα γεμάτη ενέργεια, μουσική και τέχνη. Η πόλη δημιουργεί μία σύγχυση στον επισκέπτη της λόγω των πολλών αντιθέσεων που επικρατούν στην ρυμοτομία της πόλης. Από τη μία η μοντέρνα πρωτεύουσα και από την άλλη η μαγική πόλη με τις γέφυρες, τους καθεδρικούς

ναούς, τους επιχρυσωμένους πύργους και τις παλιές εκκλησίες να καθρεφτίζονται πάνω στα νερά του ποταμού Βιτάβα. Τα γαλήνια νησάκια καταπράσινα μέσα στον ποταμό και τα φιλόξενα πάρκα που σκεπάζουν την πόλη των επτά λόφων είναι μερικά μόλις βήματα μακριά από τους αρχιτεκτονικούς θησαυρούς και τους δρόμους του κέντρου της πόλης που σφύζουν από ζωή. Είναι ο τόπος όπου τα

διαφορετικά αρχιτεκτονικά στυλ συναντιούνται, δημιουργώντας μία φιλική και παράλληλα ρομαντική ατμόσφαιρα που δύσκολα μπορεί να την ξεχάσει αν την έχει επισκεφτεί. Σε μία πόλη με τόσα αρχιτεκτονικά αξιοθέατα είναι σίγουρο πως μπορεί να εντυπωσιάσει και τον πλέον δύσπιστο. Επίσης ένα από τα πιο αξιόλογα αξιοθέατα είναι και οι 15 γέφυρες που δεσπόζουν πάνω από τον ποταμό Βιτάβα στο κέντρο της πόλης. Η παλαιότερη από αυτές χτίστηκε το 1357 και φέρει το όνομα του Καρόλου του 4^{ου} (Charles IV). Η θέα από τις γέφυρες είναι εξαιρετική, αλλά η θέα που αντικρίζει κάποιος από την γέφυρα του Καρόλου

κόβει πραγματικά την ανάσα. Για να επισκεφθείτε την γέφυρα αρκεί να ακολουθήσετε την βασιλική διαδρομή της πόλης που εκτείνεται από το κέντρο της έως και το κάστρο της Πράγας. Το μεσαιωνικό κάστρο της πόλης είναι ένα από τα μεγαλύτερα του κόσμου και διαθέτει καταπληκτική θέα της πόλης. Από το κάστρο μπορείς να δεις την εξέλιξη της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής μέσα στους αιώνες, χωρίς καμία δόση υπερβολής. Επίσης για την βραδινή σας περιήγηση μπορείτε να επισκεφθείτε κάποιο από τα πολλά θέατρα, εκθεσιακά κέντρα καθώς και νυχτερινά μαγαζιά όπως καφετέριες, εστιατόρια και μπαρ, αφού όπως ήδη αναφέραμε η Πράγα είναι μία μοντέρνα Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με έντονη ιστορική κληρονομιά. Ακόμα στην ευρύτερη περιοχή της Πράγας υπάρχουν αμέτρητες φυσικές και ιαματικές πηγές πλήρως εκμεταλλεύσιμες από τον 15^ο αιώνα και μετά. Πολλά από τα κέντρα αναζωογόνησης διαθέτουν ακόμα έπιπλα και εξαρτήματα αυθεντικά που χρησιμοποιούσαν και οι πρόγονοί τους στα τέλη του 15^{ου} αιώνα. Σε ολόκληρη την έκταση της η Τσεχία είναι μία χώρα διάσπαρτη από μνημεία ιστορικής και πολιτιστικής φύσεως. Συγκεκριμένα πάνω από 2000 αριθμούν τα κάστρα και οι πύργοι που διασώζονται και είναι επισκέψιμοι από το κοινό, παρουσιάζοντας σε μεγάλο βαθμό ρεαλισμού την εθνικοπολιτιστική κληρονομιά, τόσο σε αριθμό όσο και σε ιστορική και πολιτιστική αξία. Η σπουδαιότητα βεβαίως κάποιων ιστορικών ανακαλύψεων άλλοτε σε εθνικό και άλλοτε σε διεθνές επίπεδο είναι ιδιαίτερα μεγάλης πολιτιστικής σημασίας. Η Τσεχία είναι ακόμα ένας τόπος προσέλκυσης προσκυνητών λόγω της ιδιαίτερως μεγάλης θρησκευτικής κληρονομιάς. Το μεγαλύτερο κομμάτι από τα μνημεία αυτά είναι της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας, επίσης υπάρχουν μνημεία Ιουδαϊκής θρησκευτικής πίστης καθώς και της ορθόδοξης χριστιανικής θρησκευτικής πίστης. Για το λόγο αυτό είναι φανερό πως από μόνα τους τα μνημεία αυτά είναι λογικό να προσελκύουν προσκυνητές από πολλά και διαφορετικά μέρη του κόσμου. Τα περισσότερα από τα μνημεία αυτά είναι ανοιχτά στους επισκέπτες ενώ κάποια από αυτά λόγω των καταστροφών από τους συνεχής πολέμους που έπληξαν το έδαφος της Τσεχίας ανά τους αιώνες, καθώς και οι διωγμοί από τον Ιωσήφ τον 2^ο κατά την περίοδο της βασιλείας του στα τέλη του 18^{ου} αιώνα κατά των χριστιανών συνετέλεσαν στην πλήρη καταστροφή μερικών από τα σημαντικότερα θρησκευτικά μνημεία³⁶ της χώρας.

³⁶ Στις μέρες μας τα περισσότερα από τα θρησκευτικά μνημεία της Τσεχίας προστατεύονται από το πρόγραμμα πολιτιστικής κληρονομιάς της Unesco.

Η Τσεχία είναι μία χώρα που μπορεί να προσφέρει στον επισκέπτη της παράλληλα την χαλάρωση και την ξεκούραση των διακοπών και της απόδρασης από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, καθώς και την βελτίωση της φυσικής σωματικής υγείας. Τα σπορ της νέας γενιάς τα αποκαλούμενα και x-treme sports είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα στην Τσεχία όπως το Bungee jumping, η ελεύθερη πτώση με αλεξίπτωτο, η ξενάγηση της χώρας από αερόστατο, η αναρρίχηση σε βουνά και πλαγιές και άλλα αθλήματα στην φύση που δεν είναι το ίδιο δημοφιλής όσο κάποια άλλα αθλήματα, κάτι που και η ευρύτερη περιοχή της Πράγας ευνοεί αφού είναι περιτριγυρισμένη από βουνά. Η φύση παίζει πρωτεύοντα ρόλο στον τουρισμό της Τσεχίας αφού εκτός από την πρωτεύουσα υπάρχουν πολλά σημεία της χώρας που προσφέρουν την ηρεμία των καλών διακοπών στους επισκέπτες της. Καταπράσινα μικρά χωριουδάκια φυσικά πάρκα και δάση σε συνδυασμό με τους φιλόξενους κατοίκους και τις γαλήνιες λίμνες που προσφέρονται για ψάρεμα, κολύμβηση και ηλιοθεραπεία.

Γενικότερα η Τσεχία απολαμβάνει την αξιοσημείωτη αποδοχή του τουριστικού κοινού παγκοσμίως χάριν κυρίως στην εξαιρετική της γεωγραφική της θέση στην καρδιά της Ευρωπαϊκής ηπείρου. Από άποψης τουριστικών υποδομών η χώρα δεν είναι πλήρης όμως η ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού είναι συνεχής, ενώ ανοίγουν νέους δρόμους σε νέους τουριστικούς τομείς όπως ο συνεδριακός τουρισμός με την δημιουργία μεγάλων συνεδριακών κέντρων. Παράλληλα η ανάπτυξη πλέον επικεντρώνεται και στις μικρότερες επαρχιακές πόλεις όπως είναι το Μπρνό, η Οστράβα, το Όλομουτς και άλλες σε μία ευρύτερη προσπάθεια της διανομής των πλουτοπαραγωγικών σημαντικών τομέων.

ΠΟΛΩΝΙΑ

Η Πολωνία είναι το μεγαλύτερο κράτος με διαφορά από τα νέα μέλη της Ευρωπαϊκής

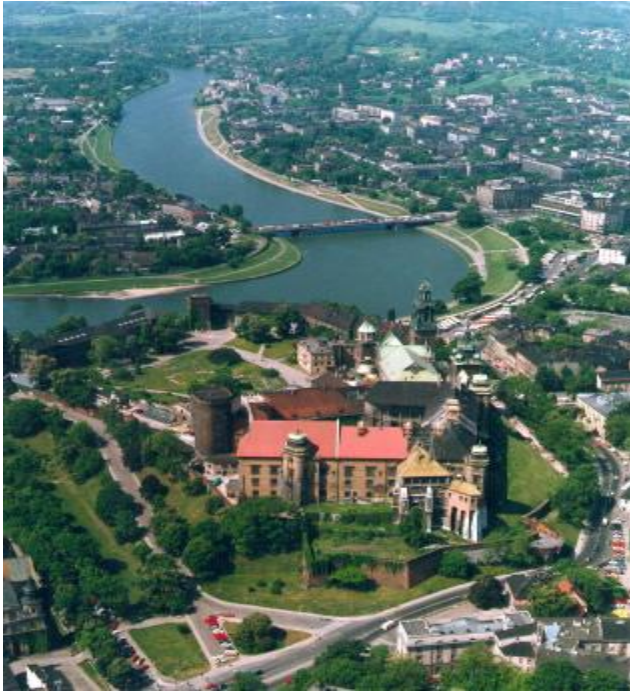
Ένωσης που ενσωματώθηκαν το 2004. Με πληθυσμό που αγγίζει τα 39 εκατομμύρια κατοίκους και έκταση τα 313 τετραγωνικά χιλιόμετρα είναι το μεγαλύτερο κράτος της ανατολικής Ευρώπης. Πρωτεύουσα του κράτους είναι η Βαρσοβία με πληθυσμό περίπου δύο εκατομμύρια κατοίκους. Στα βόρεια η Πολωνία συνορεύει με την Λιθουανία και βρέχεται από την

Βαλτική θάλασσα στην περιοχή του Γκντάνσκ. Στα νότια συνορεύει με την Τσεχική δημοκρατία και την Σλοβακία, στα ανατολικά με τη Λευκορωσία και την Ουκρανία και στα δυτικά με τη Γερμανία. Το έδαφος της χώρας είναι πεδινό στο μεγαλύτερο μέρος του και κυρίως προς το βορρά όπου απλώνεται η μεγάλη πολωνική πεδιάδα προέκταση της μεγάλης ευρωπαϊκής πεδιάδας προς τα ανατολικά. Η περισσότερη έκταση της χώρας είναι αμιγώς αγροτική, ενώ προς το βορρά δεσπόζουν τα μεγαλύτερα βουνά των καρπαθίων που ενώνονται με τις Άλπεις τα Tatras, ενώ τη χώρα διασχίζουν και μεγάλα ποτάμια. Κυριότερος είναι ο ποταμός Βιστούλας με πολλούς και αξιόλογους παραποτάμους που διοχετεύουν την απέραντη πεδιάδα με νερό. Από οικονομικής απόψεως η Πολωνία είναι μία χώρα που στηρίζεται στη γεωργία και τα παράγωγά της τα οποία εξάγει σε πολλές από τις γειτονικές με αυτή χώρες, αν και τα τελευταία χρόνια η χώρα έχει σχεδόν βιομηχανοποιηθεί.. Παράγει κυρίως πατάτες όντας δεύτερη σε παγκόσμιο επίπεδο, δημητριακά, ζαχαρότευτλα, λαχανικά και βαμβάκι. Επίσης η κτηνοτροφία τροφοδοτεί το μεγαλύτερο μέρος των γαλακτοβιομηχανιών αλλά και των βιομηχανιών αλλαντοποιίας. Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η αλιεία κυρίως στα βόρεια προς την Βαλτική. Το υπέδαφος της Πολωνίας είναι πλούσιο σε ορυκτά και κυρίως κοιτάσματα γαιάνθρακα, λιγνίτη, σίδηρου, χαλκού ψευδάργυρου, μόλυβδου, κασσίτερου ακόμα και φυσικό αέριο και πετρέλαιο. Από την εξόρυξη των πρώτων υλών τα τελευταία χρόνια σημαντική

ανάπτυξη παρουσιάζει η βιομηχανία μηχανοκατασκευών και επεξεργασίας μετάλλου. Υπάρχουν εργοστάσια αυτοκινήτων, χημικών προϊόντων και κατεργασίας πετρελαιοειδών. Τα παραγόμενα προϊόντα εξάγονται κυρίως στην Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιταλία και τη Ρωσία. Το οικονομικό αποτέλεσμα της χώρας (Α.Ε.Π.) ανέρχεται στα 327,5 δισεκατομμύρια δολάρια όταν ο πληθωρισμός φτάνει το 4% και το αντίστοιχο κατακεφαλήν εισόδημα αγγίζει τα 8,5 χιλιάδες δολάρια. Το νόμισμα της χώρας είναι το ζλότυ (Zloty) και ο κάθε επισκέπτης της χώρας θα πρέπει να υπολογίζει 25 ευρώ καθημερινώς για διαμονή, διατροφή και διασκέδαση. Η Πολωνία είναι μία χώρα με μεγάλη ιστορική σημασία και σημαντικότερο ρόλο για στην εξέλιξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Η μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη και τουριστικές υποδομές παρατηρούνται στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα όπως η Βαρσοβία, η Κρακοβία, το Γκνάνσκ και το Άουσβιτς που αν και δεν είναι τόσο μεγάλο, λόγω της ιδιαίτερης ιστορικής του σημασίας παρατηρείται μία μεγάλη επισκεψιμότητα στην περιοχή.

Η πρωτεύουσα Βαρσοβία αν και είναι κάπως άναρχα δομημένη μετά την ολοκληρωτική καταστροφή της κατά τη διάρκεια του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, διατηρεί ένα πολύ ιδιαίτερο προφίλ για την εικόνα της. Μπορούμε να πούμε πως αυτό γίνεται καθώς είναι μία από τις πιο υποτιμημένες πρωτεύουσες της Ευρώπης αν και παρουσιάζει μία πολύ έντονη και πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά. Η πόλη που κατά τη διάρκεια του πολέμου είχε μεγάλη επιρροή από το ιουδαϊκό στοιχείο πλέον πολύ δύσκολα ανακαλύπτεις κάτι που να αναφέρεται στην συγκεκριμένη θρησκευτική πίστη και ο πληθυσμός της έχει διαφοροποιηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Στο κέντρο της πόλης δεσπόζει το βασιλικό ανάκτορο, παλάτι του 17^{ου} αιώνα και κατοικία των βασιλέων μέχρι και τον 18^ο αιώνα. Συνεχίζοντας στην αποκαλούμενη βασιλική διαδρομή συναντάμε ένα δεύτερο βασιλικό ανάκτορο και τους διάσημους κήπους των βασιλέων που διασώζονται ακόμα από τον 18^ο αιώνα στην ίδια μορφή. Πολλοί σημαντικοί καλλιτέχνες και επιστήμονες πριν από τον πόλεμο κατοικούσαν στην Πολωνία αφού και στα χρόνια της αναγέννησης ήταν μία χώρα με πολύ σημαντικό ρόλο στις τότε εξελίξεις. Η πόλη της Βαρσοβίας λόγω του όγκου των κατοίκων της συνδυάζει τα πάντα και έχει τα πάντα, από μουσεία και εκθεσιακούς χώρους μέχρι εστιατόρια και νυχτερινά κέντρα διασκέδασης για όλα τα μουσικά γούστα. Ακόμα μερικά αξιοθέατα που θα έπρεπε να επισκεφτείτε είναι ο καθεδρικός του Αγίου Ιωάννη και το παλάτι φυσικής ιστορίας και επιστημών με τα πλούσια εκθέματα.

Η Κρακοβία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Πολωνίας και πρώην πρωτεύουσα του

κράτους από τον 11^ο έως και τον 17^ο αιώνα. Η πόλη διασχίζεται από τον ποταμό Βιστούλα που κατά κάποιο περίεργο τρόπο χωρίζει την πόλη σχεδόν στη μέση. Η πόλη διαθέτει το πρώτο πανεπιστήμιο που ιδρύθηκε στη χώρα το 1364, ενώ η ιστορική της και πολιτιστική της κληρονομιά είναι τεράστια. Στο λόφο Wawel δεσπόζει το επιβλητικό παλάτι των βασιλέων, δείγμα της ακμής της πόλης στο πέρασμα των αιώνων. Η δύναμη και ακμή αυτή είναι εμφανής από τα

μήκους 3 χιλιομέτρων τείχη που την περικλύζαν και του 55 πύργους που φρουρούσαν τα σύνορα της από επίδοξους ληστές και επιδρομής. Επίσης υπήρξε ο τόπος κατοικίας πολλών αναγεννηστών και ανθρωπιστών την εποχή του μεσαίωνα. Πραγματικό αξιοθέατο στην καρδιά της πόλης η πλατεία της Αγοράς όπως ονομάζεται που τυγχάνει να είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πλατεία της Ευρώπης. Επίσης στην πόλη υπάρχουν περίπου 6 χιλιάδες κάστρα, ιστορικά κτήρια και εκκλησίες και για το λόγο αυτό η Unesco την έχει συμπεριλάβει ανάμεσα στις δώδεκα πόλεις μέγιστης πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς παγκοσμίως. Από όλα αυτά τα ιστορικά ευρήματα περίπου 2,5 εκατομμύρια εκθέματα παρουσιάζονται στα όχι και λίγα μουσεία της πόλης. Η φυσική ομορφιά, η μεγάλη ιστορική σημασία της πόλης και η δυνατότητα εύρεσης καταλύματος κάθε κατηγορίας την εντάσσουν σαν μία από της δημοφιλέστερες πόλεις της Πολωνίας αν όχι τη δημοφιλέστερη.

Κινούμενοι βορειότερα από την πρωτεύουσα Βαρσοβία στις όχθες της Βαλτικής συναντάμε ίσως το μαγευτικότερο θέρετρο διακοπών της Πολωνίας το Γκντανσκ. Η μεγαλύτερη πόλη της χώρας στη Βαλτική θάλασσα αποτελεί όχι απλά ένα θέρετρο διακοπών αλλά και ένα ιδιαίτερα σημαντικό λιμάνι της Πολωνίας για τις εμπορικές της σχέσεις με της χώρες της Βαλτικής και τους σκανδιναβούς γείτονές της. Το τουριστικό

στοιχείο στην πόλη είναι το κυρίαρχο αφού τόσο η φυσική ομορφιά και οι ατελείωτες αμμώδεις παραλίες έχουν προσελκύσει ιδιαίτερα μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα παρέχοντας πάρα πολλές υπηρεσίες στους επισκέπτες τους μέχρι και αναζωογόνηση στα κέντρα θαλασσοθεραπείας. Στην πόλη κάθε επισκέπτης μπορεί να βρει κάτι να τον ενδιαφέρει αφού υπάρχουν πάρα πολλά μουσεία και εκθεσιακοί χώροι, ενώ και οι πλέον δραστήριοι μπορούν να ασχοληθούν είτε με θαλάσσια σπορ και γυμναστική ή ακόμα και περιπάτους στη φύση.

Επίσης στην Πολωνία ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η περιοχή της Μασουρίας με τις ομώνυμες λίμνες και τις πόλεις G1zycko και Mikolajki που θα σας φιλοξενήσουν σε περίπτωση που επιλέξετε να επισκεφτείτε την περιοχή αυτή. Η περιοχή σε μεγάλο ποσοστό της καλύπτεται από νερό και οι σημαντικότερες είναι οι λίμνες Sniardwy και Marmy με το εξαιρετικό σύστημα συγκοινωνούντων δοχείων αφού οι ποταμοί που τροφοδοτούν την πρώτη εμμέσως τροφοδοτούν και την δεύτερη. Ακόμα στην πόλη Torun μπορείτε να επισκεφτείτε το μουσείο και το σπίτι του Κοπέρνικου ενός από τους σπουδαιότερους αστρονόμους όλων των εποχών.

Γενικότερα η αίσθηση που μας δημιουργείτε είναι πώς η Πολωνία αν και προσπαθεί πρέπει να κάνει περισσότερα βήματα προς τον τομέα του τουρισμού και κυρίως προς την κατεύθυνση της αποκέντρωσης από τα μεγάλα αστικά κέντρα προς τις λιγότερο τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές της χώρας.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Η Ουγγαρία είναι ένα από τα πλέον σημαντικότερα κράτη της κεντρικής Ευρώπης λόγω της γεωγραφικής του θέσης αλλά και του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει από τουριστικής άποψης. Η Ουγγαρία εκτείνεται σε μία έκταση περίπου 93 τετραγωνικών χιλιομέτρων και απαριθμεί κάτι περισσότερο από δέκα εκατομμύρια κατοίκους. Μία χώρα από την οποία προέρχονται πολλοί διάσημοι και σπουδαίοι μουσικοί και επιστήμονες,

αλλά και μία χώρα η οποία πρωτοστάτησε στην εξέγερση κατά του Στάλιν και των ιδεατών του δεν θα μπορούσε να μην εμπνέει ενδιαφέρον ακόμα και από τουριστικής απόψεως. Η χώρα συνορεύει στα βόρεια σύνορά της με την Σλοβακία, στα βορειοανατολικά με την Ουκρανία, στα ανατολικά με τη Ρουμανία, στα νότια με την Σερβία – Μαυροβούνιο και στα δυτικά με την Κροατία, τη Σλοβενία και την Αυστρία. Χαρακτηριστικό του κράτους είναι ο αμιγώς ηπειρωτικός του χαρακτήρας αφού δεν έχει καμία διέξοδο προς τη θάλασσα. Το μεγαλύτερο μέρος της χώρας είναι πεδινό το οποίο διακόπτεται από την εισβολή τμήματος των Καρπαθίων στα βόρεια. Παρόλη την μη διέξοδο της χώρας στη θάλασσα το υδάτινο στοιχείο στη χώρα είναι ιδιαίτερα έντονο αφού διασχίζεται από τον Δούναβη και τον ποταμό Τίσα, ενώ υπάρχουν και ιδιαίτερα μεγάλες λίμνες όπως η Μπαλατόν που αποτελεί μεγάλο τουριστικό αξιοθέατο της χώρας. Η οικονομία της Ουγγαρίας στηρίζεται κυρίως στη γεωργία και τα προϊόντα που εξάγει όπως δημητριακά, πατάτες, καπνός,

κηπευτικά, ζαχαρότευτλα και βαμβάκι. Ακόμα η Ουγγαρία διαθέτει μία ιδιαίτερα μακρόχρονη παράδοση στην κτηνοτροφία με πλούσια εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και αλλαντικών. Τα χαμηλού υψόμετρου βουνά που καλύπτονται από πυκνά δάση προσφέρονται για υλοτομία ενώ στα λιβάδια της εκτρέφονται τα φημισμένα Ουγγρικά άλογα. Όσον αφορά τη βιομηχανία στη χώρα λειτουργούν εργοστάσια μεταλλουργίας, χαλυβουργίας, κατασκευής σιδηροδρομικών υλικών, αυτοκινήτων, τρακτέρ και ηλεκτρικών ειδών, η εξαγωγή των οποίων κυρίως σε γειτονικές χώρες αποφέρει σημαντικά κέρδη στη χώρα. Τα προϊόντα εξάγονται κυρίως στις γειτονικές Γερμανία και Αυστρία καθώς και στην Ιταλία και την Ρωσία. Το Α.Ε. Π. ανέρχεται σε 134 δισεκατομμύρια δολάρια με ρυθμό ανάπτυξης και πληθωρισμό να υπερβαίνει το 5%. Το αντίστοιχο κατακεφαλήν Α.Ε.Π ανέρχεται στα 13,5 χιλιάδες δολάρια. Ο επισκέπτης της Ουγγαρίας θα πρέπει να προμηθευτεί το νόμισμα της χώρας που είναι το φορίντ (Forint) και να είναι διατεθειμένος να ξοδέψει περίπου 60 ευρώ ημερησίως για διαμονή, διατροφή, διασκέδαση αλλά και μετακίνηση στα μικρότερα αστικά κέντρα της χώρας.

Πρωτεύουσα του κράτους είναι η Βουδαπέστη. Η Βουδαπέστη συναρπάζει κυρίως τον επισκέπτη της με την φυσική ομορφιά της, την αρχιτεκτονική της δομή και την νυχτερινή της ζωή. Από το σούρουπο έως και το βράδυ η ρομαντική ατμόσφαιρα και διάθεση είναι διάχυτη στην ατμόσφαιρα, αφού η θέα από την πανέμορφη κρεμαστή γέφυρα μπροστά από το παλάτι και η αντανάκλαση των πανέμορφων αρχιτεκτονικά κτηρίων στα νερά του Δούναβη δημιουργούν μία εξαιρετική εικόνα. Κατά την διάρκεια της νύχτας η πόλη παίρνει χρώμα από τα δεκάδες φωτισμένα δημόσια κτήρια που προσδίδουν μία ιδιαίτερη λάμψη στην πόλη. Τα κυριότερα και πιο επισκέψιμα μνημεία της πόλης είναι το παλάτι της Βουδαπέστης, ο λόφος του Gellert με την υπέροχη θέα ενός από τα καλύτερα ηλιοβασιλέματα στην Ευρώπη, οι κρεμαστές γέφυρες Lanchid, Elizabeth, Liberty και Margaret με το ομώνυμο νησάκι μέσα στον Δούναβη που αποτελεί και την όαση πρασίνου της πόλης. Ακόμα στο κέντρο της πόλης η πλατεία Vorosmarty, η οδός Vaci, το κοινοβούλιο, η συναγωγή, το Εθνικό μουσείο, ο πρώτος σιδηροδρομικός σταθμός και οι εκκλησίες του Αγίου Στεφάνου και της Γαλλικής εκκλησίας αποτελούν τα κυριότερα μνημεία της πρωτεύουσας. Η Βουδαπέστη είναι μία πόλη που δεν κοιμάται σχεδόν ποτέ και υπάρχει κινητικότητα και δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου κάτι που σε κάνει να νομίζεις πως κάτι καλό γίνεται σε κάθε γωνιά της πόλης. Λόγω της

τόσο μεγάλης ιστορικής και πολιτιστικής σημασίας των μνημείων που βρίσκονται στην πόλη, το κέντρο της Βουδαπέστης προστατεύεται από το πρόγραμμα πολιτιστικής κληρονομιάς της Unesco. Η ιστορία της πόλης αρχίζει περίπου από το 896 όπου και οι Μαγυάροι αποίκησαν τις συγκεκριμένες περιοχές και ίδρυσαν το βασίλειο τους στις όχθες του Δούναβη, αν και την ανακήρυξαν πρωτεύουσα του κράτους μόλις τον 13^ο αιώνα. Στην ιστορία της Βουδαπέστης ένα από τα σημαντικότερα σημεία αυτής είναι το 1872 όπου και οι τρεις περιοχές της πόλης η Βούδα, η Πέστ και το Ομπούντ ενώθηκαν για να δημιουργήσουν τα όρια της σημερινής πρωτεύουσας του κράτους. Από τότε και μετά η Βουδαπέστη γνώρισε μία ραγδαία ανάπτυξη και εξέλιξη, ενώ παράλληλα διογκώθηκε σε πληθυσμό και γεωγραφική θέση. Αυτή ιστορικά και χρονικά είναι και η χρυσή εποχή της πόλης που συνέπεσε τυχαίως και με τους εορτασμούς της νέας χιλιετίας για τους

Μαγυάρους το 1896. Η πόλη σήμερα απαριθμεί δύο εκατομμύρια κατοίκους και είναι η πρώτη Ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με υπόγειο σιδηρόδρομο. Επίσης στην πόλη εκτός από τα ιστορικά αξιοθέατα και μνημεία εδρεύει και ένα από τα ιστορικότερα και παλαιότερα πανεπιστήμια της Ευρώπης, το οποίο δέχεται φοιτητές σχεδόν από ολόκληρη την Ευρωπαϊκή ήπειρο. Τέλος μία ιδιαίτερα γνωστή συνήθεια των Ούγγρων είναι η επίσκεψή τους σε κάποια από τις πολλές ιαματικές πηγές που λειτουργούν στην πόλη. Η διαμονή σας στη Βουδαπέστη και η διασκέδαση σας είναι απολύτως εξασφαλισμένη αφού λειτουργούν όλων των ειδών και κατηγοριών ξενοδοχεία, ενώ υπάρχουν πολλά νυχτερινά κέντρα

διασκεδάσεως και για τους λάτρεις του καλού φαγητού υπάρχουν εστιατόρια που σερβίρουν εδέσματα από όλες σχεδόν τις διάσημες κουζίνες.

Φεύγοντας τώρα από την πρωτεύουσα θα μπορούσαμε να χωρίσουμε την χώρα σε τέσσερις σημαντικές τουριστικές περιοχές. Πηγαίνοντας δυτικά της πρωτεύουσας συναντάμε την λίμνη Balaton η οποία είναι μία ιδιαίτερα δημοφιλής περιοχή της Ουγγαρίας. Κανείς ακόμα δεν μπορεί να δώσει μία λογική εξήγηση τι ήταν αυτό που έδεσε σχεδόν με ερωτικό δεσμό τους Ούγγρους με την περιοχή αυτή. Το ελκυστικότερο σημείο της περιοχής είναι η φυσική ομορφιά στις όχθες της λίμνης, αλλά και η λίμνη η ίδια. Η περιοχή προσφέρεται για καλοκαιρινές διακοπές, αφού τα δρώμενα και τα πάρτι που διοργανώνονται είναι σχεδόν καθημερινό φαινόμενο τριγύρω από τη λίμνη. Για τους περισσότερο δραστήριους υπάρχει επιλογή από πολλά και διάφορα θαλάσσια σπορ όπως ιστιοπλοΐα, ιστιοσανίδα, θαλάσσιο σκι, καθώς επίσης και γήπεδο γκολφ, squash, ιπασία, tennis, ακόμα και κυνήγι. Τα καταπράσινα χωράφια με τις παπαρούνες δένουν τέλεια στο μαγευτικό ηλιοβασίλεμα, όσο εσείς μπορείτε να απολαύσετε μερικές «θαλασσινές» λιχουδιές από τη λίμνη σε κάποιο από τα πολλά παραδοσιακά εστιατόρια της γύρω περιοχής. Η διαμονή σας κοντά στην λίμνη είναι ιδιαίτερα εύκολη αφού υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία που θα σας φιλοξενήσουν, ενώ η πρόσβαση στην περιοχή είναι πανεύκολη από την πρωτεύουσα με τραίνο, λεωφορείο ακόμα και ταξί.

Ταξιδεύοντας νοτιότερα της Βουδαπέστης συναντάμε την περιοχή Puszta και την λίμνη Tisza. Η μεγαλύτερη πόλη της περιοχής που σας περιμένει να σας υποδεχτεί είναι το Alfold. Το Alfold είναι μία πόλη μύθων, παραδόσεων και μυθικών αξιοθέατων. Η περιοχή λόγω του ιδιαίτερου φυσικού της κάλλους προστατεύεται από το πρόγραμμα της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Unesco. Στα όρια της περιοχής λειτουργούν τρία εθνικά περιβαλλοντικά πάρκα. Μερικά από τα διασημότερα φυσικά και ιστορικά αξιοθέατα της περιοχής είναι ο καθολικός ελληνικός ναός, ο μεγαλύτερος ανεμόμυλος της κεντρικής Ευρώπης, το μοναδικό μεσαιωνικό πετρόχτιστο φρούριο της Ουγγαρίας και ο παλαιότερος σιδηροδρομικός σταθμός της Ευρώπης. Επίσης στην περιοχή διοργανώνεται το δεύτερο μεγαλύτερο παγκοσμίως πανόραμα ζωγραφικής, ενώ ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι και η επίσκεψη στις εγκαταστάσεις του μεγαλύτερου παραγωγού φρούτων της Ευρώπης. Στη λίμνη μπορείτε να απολαύσετε μία μικρή κρουαζιέρα στα γαλήνια νερά της και να χαρείτε την πανέμορφη θέα της ξανθής όπως την αποκαλούν οι ντόπιοι από την χρυσαφί απόληξη

του αμμώδους βυθού της. Στη λίμνη μπορείτε να απολαύσετε το μπάνιο σας μέχρι αργά το απόγευμα, αφού στην περιοχή παρατηρείται η μεγαλύτερη ηλιοφάνεια στη χώρα που κρατά τα νερά της λίμνης σε ιδιαίτερα υψηλή θερμοκρασία. Η ηλιοφάνεια παίζει σημαντικό ρόλο και στην παράγωγή των φρούτων και συγκεκριμένα των χρυσών ροδάκινων όπως αποκαλούνται και ευδοκιμούν μόνο σε αυτή την περιοχή. Στο Alfold διοργανώνονται και τα περισσότερα φεστιβάλ γαστρονομίας με ντόπια παραγωγικά αγαθά όπως μαρμελάδας, αλλαντικών και παραδοσιακών εδεσμάτων τα οποία και συνοδεύονται από τα καλύτερα παραδοσιακά κρασιά της χώρας. Το Alfold είναι μία πόλη που μόνο κάποιος που είναι συνηθισμένος στην μοναξιά δεν θα μπορούσε να βρει κάτι να τον ενδιαφέρει.

Συνεχίζοντας το ταξίδι μας στην Ουγγαρία συναντάμε στα δυτικά σύνορα της χώρας την περιοχή Pannonia η οποία είναι η ευρύτερη περιοχή γύρω από την λίμνη Balaton και εκτείνεται από τα σύνορα με την Αυστρία έως και τα σύνορα της πρωτεύουσας. Η περιοχή είναι κυρίως αγροτική με γραφικά χωριουδάκια και κωμοπόλεις που όμως όλα έχουν κάτι να σου προσφέρουν. Το Koszeg είναι μία από τις κωμοπόλεις με ένα ιδιαίτερα φιλόξενο χαρακτήρα μας προσφέρει ψητά κάστανα παραγωγή της περιοχής, στη Villany μπορούμε να απολαύσουμε τα θεσπέσια ντόπια κρασιά και στη λίμνη Velence θα φάμε φρέσκο ψάρι ψημένο στη σχάρα. Η ονομασία της περιοχής έχει δοθεί 2000 χρόνια πριν, από τις ρωμαϊκές λεγεώνες του Καίσαρα που ξεκουράζονταν στην περιοχή. Επίσης δεν πρέπει να παραλείψετε να επισκεφτείτε τους μυθικούς κήπους του Harsfasor, το μεγαλύτερο παλάτι σε στυλ μπαρόκ της χώρας, μία από τις παγκόσμιες βιβλιοθήκες που λειτουργεί στην περιοχή, την πρώτη χριστιανική εκκλησία της χώρας και τέλος το ωραιότερο δάσος της χώρας το οποίο πνίγει στα κλαδιά του ένα από τα ομορφότερα κάστρα της χώρας. Στην ίδια περιοχή βρίσκονται και οι φημισμένες πορσελάνες Herend και Zsolna. Στην περιοχή η νυχτερινή ζωή και διασκέδαση δεν τελειώνουν ποτέ ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες.

Τέλος στα βορειοανατολικά σύνορα με την πρωτεύουσα Βουδαπέστη συναντάμε την περιοχή Eger – Tokaj μία περιοχή με μακρόχρονη ιστορία στην παραγωγή καλού φημισμένου κρασιού. Εδώ συναντάμε και το υψηλότερο βουνό της χώρας, αλλά και πολλά μικρά παραδοσιακά χωριουδάκια με μονοπάτια κατάλληλα για ιππασία και εξερεύνηση της φύσης και των σπηλαίων που αφθονούν στην περιοχή. Επίσης στην περιοχή υπάρχει ένα παλάτι του 16^{ου} αιώνα καθώς και κάστρα και εκκλησίες της ίδιας και μεταγενέστερης

εποχής που όμως δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη ιστορική σημασία. Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε πως η Ουγγαρία είναι μία χώρα με μακρόχρονη παράδοση στον τουρισμό με πολλές και καλές υποδομές, ενώ συγχρόνως εξελίσσεται και προσπαθεί να ακολουθεί τα νέα χαρακτηριστικά γνωρίσματα στον τουριστικό τομέα.

ΜΑΛΤΑ

Η Μάλτα είναι ένα αυτόνομο κρατίδιο, σύμπλεγμα τριών νησιών με πλούσια ιστορική κληρονομιά 7 χιλιάδων ετών περίπου. Λόγω της σημαντικής της θέσης στη μεσόγειο έπεφτε συχνά θύμα κατακτητών στο πέρασμα των αιώνων, ενώ σημαντικότερο ρόλο έπαιξε κατά την περίοδο των σταυροφοριών αφού ήταν ένα από τα ισχυρότερα φρούρια της

εποχής. Η έκταση του κράτους δεν ξεπερνά τα 0,3 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ο πληθυσμός του ανέρχεται σε 400 χιλιάδες κατοίκους και πρωτεύουσα του κράτους είναι η Βαλλέτα. Η Μάλτα είναι μία από τις χώρες με μακρόχρονη παράδοση στον τομέα του τουρισμού και στην παροχή υπηρεσιών, ενώ η ανάπτυξη στους τομείς

αυτούς είναι συνεχής. Χαρακτηριστικό του εδάφους είναι η έλλειψη αυτόνομων πηγών νερού και για το λόγο αυτό το νησί δεν διαθέτει πολλά δέντρα παρά μόνο χαμηλή βλάστηση. Η κύρια πηγή εσόδων του κράτους είναι ο τουρισμός ενώ κυρίως στο Γκόττζο είναι ανεπτυγμένη και η γεωργία. Η κτηνοτροφία και η αλιεία είναι ακόμα δύο τομείς της

οικονομίας αφού το χειμώνα αποτελούν την κύρια απασχόληση των περισσότερων κατοίκων μακριά από τα κυριότερα αστικά κέντρα όπως η Βαλέτα. Τα παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες της Μάλτας εξάγονται κυρίως στο Ηνωμένο βασίλειο, η Γερμανία και την Ιταλία που κατέχει και το μεγαλύτερο ποσοστό. Το οικονομικό αποτέλεσμα του κράτους (Α.Ε.Π.) ανέρχεται στα 5,5 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου όταν ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης δεν υπερβαίνει το 4% και ο πληθωρισμός το 2,8% περίπου και το αντίστοιχο κατακεφαλήν εισόδημα ξεπερνά τα 13,5 χιλιάδες ευρώ. Το νόμισμα του κράτους είναι η Μαλτέζικη λίρα και ο επισκέπτης της χώρας που θέλει να χαρεί ευχάριστα τις διακοπές του με την ανάλογη άνεση θα πρέπει να ξοδέψει περίπου 60 ευρώ ημερησίως για διαμονή, διατροφή και διασκέδαση.

Η πρωτεύουσα χτισμένη σε στυλ μπαρόκ περιτριγυρισμένη από μεσαιωνικά τείχη χτισμένη από το τάγμα των ιπποτών του Αγίου Ιωάννη και όπως λέει ένα παλαιό γλωσσικό η Βαλλέτα είναι μία πόλη χτισμένη από gentleman για τους gentleman. Το ιστορικό στοιχείο είναι διάχυτο σε κάθε γωνιά της πόλης, ενώ ταυτόχρονα συνδυάζει και το μοντέρνο στυλ μίας σύγχρονης ευρωπαϊκής πρωτεύουσας. Η ζωή στην πόλη και ο κόσμος είναι σε μία διαρκής κίνηση μέσα στα στενά δρομάκια της πόλης ανάμεσα από τα καλλιτεχνικά αριστουργήματα όπως τα νεοκλασικά σπίτια και κτήρια που μας θυμίζουν έντονα μία άλλη εξίσου όμορφη εποχή. Στους δρόμους και τις πλατείες της πόλης συχνά θα συναντήσετε καλλιτεχνικά δρώμενα από καλλιτέχνες του δρόμου να αντιτίθενται στο επιβλητικό μπαρόκ στυλ της πόλης. Πολλά μουσεία και εκθέσεις με πλούσια αρχαιολογικά εκθέματα, εκθέματα καλλιτεχνικής δημιουργίας, αλλά και φυσικής ιστορίας και τεχνολογίας σας περιμένουν για να σας προσφέρουν μια θαυμάσια εμπειρία. Τα ιστορικά αξιοθέατα είναι σχεδόν αναρίθμητα στην καρδιά και τα περίχωρα της πόλης. Τα σημαντικότερα από αυτά που ελκύουν και τους περισσότερους επισκέπτες της πόλης είναι το μουσείο των βασανιστηρίων και εκτελέσεων, οι ρωμαϊκές βίλες των παλαιών κατακτητών της πόλης, οι κατακόμβες της περιόδου των σταυροφοριών με τους τεράστιους λαβύρινθους στο υπέδαφος της πόλης, και φυσικά δεν θα πρέπει να παραλείψετε να επισκεφθείτε τον καθεδρικό ναό του Αγίου Ιωάννη. Ο καθεδρικός στέκει επιβλητικός προστάτης της πρωτεύουσας και είναι τόσο μεγαλοπρεπής και εκθαμβωτικός που ακόμη και για μία ώρα να επισκεφθείτε την πόλη πρέπει να του αφιερώσετε ένα μέρος του χρόνου σας. Επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν το στρατιωτικό και ναυτικό μουσείο της πόλης όπου

κανείς μπορεί να παρακολουθήσει μία μικρή αναπαράσταση του τρόπου και της τεχνογνωσίας για τη δημιουργία όπλων και πανοπλιών των εποχών εκείνων. Στο κέντρο της Βαλλέτα καλό είναι να επισκεφτείτε την κεντρική αγορά και να πάρετε μία μικρή γεύση της καθημερινότητας των Μαλτέζων μεταξύ των δρόμων Republic και Merchant. Τα νυχτερινά κέντρα περιμένουν να σας διασκεδάσουν ενώ στην Βαλλέτα υπάρχει και καζίνο για τους περισσότερο τολμηρούς. Η Βαλλέτα τελευταία έχει καθιερώσει κατά την διάρκεια του καλοκαιριού το φεστιβάλ μουσικής από γνωστούς dj's της Ευρώπης το οποίο προσελκύει πολλούς τουρίστες κυρίως νεαρής ηλικίας. Επίσης καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού διοργανώνονται πολλά φεστιβάλ θρησκευτικού χαρακτήρα, αλλά και μουσικής με υπαίθριες αγορές και άφθονο κρασί. Τέλος το σημαντικότερο ετήσιο φεστιβάλ είναι αυτό του καρναβαλιού όπου το επισκέπτονται πάρα πολλοί τουρίστες αλλά και οι ντόπιοι από τις άλλες περιοχές της χώρας. Το σκηνικό είναι ξέφρενο γλέντι με άφθονο ποτό και παρελάσεις μεταμφιεσμένων που διαρκεί μία εβδομάδα περίπου.

Η δεύτερη σημαντικότερη πόλη στην Μάλτα είναι η Μεδίνα και το προάστιό της το Rabat οι ιστορικότερες περιοχές της χώρας αφού χρονολογούνται από την ένδειξη ύπαρξης ζωής στο νησί. Η Μεδίνα είναι η μεσαιωνική πρωτεύουσα της Μάλτας και η ιστορία της πόλης καθώς και τα αξιοθέατά της μπορούν να σαγηνεύσουν κάθε επισκέπτη της. Μερικά από τα πιο δημοφιλή αξιοθέατα της πόλης είναι το εντυπωσιακό casa Iguanech, σπίτι απόγονου ενός εκ των παλαιότερων αριστοκρατικών οικογενειών της Μάλτας. Ακόμα ο καθεδρικός ναός του Αγίου Παύλου και οι κατακόμβες της Αγίας Αικατερίνης μέσα σε ένα ατμοσφαιρικό συγκλονιστικό μεσαιωνικό σκηνικό μπορούν να σας συναρπάσουν. Τέλος μία βόλτα στα σοκάκια της πόλης κάτω από το ημίφως ενός εκπληκτικού ηλιοβασιλέματος ή απολαμβάνοντας κάποιο απεριτίφ σε ένα από τα πολλά εστιατόρια και κέντρα νυχτερινής διασκεδάσεως θα σας ταξιδέψει σε χώρες ονειρικές. Στην Μεδίνα ακόμα διοργανώνονται κάθε Μάρτιο και για τέσσερις ημέρες φεστιβάλ μεσογειακών γεύσεων, ενώ παράλληλα διοργανώνεται διαγωνισμός χορού και τραγουδιού και βεβαίως το φαγητό και το κρασί είναι άφθονο. Ακόμα μέσα στο φθινόπωρο στις πιο ιστορικές πόλεις της χώρας διοργανώνονται φεστιβάλ χορού και μουσικής διάρκειας μίας εβδομάδας. Αυτός είναι ακόμα ένας τρόπος πρώτα για να τιμήσουν τις ιστορικές καταβολές τους και να προσελκύσουν τουρίστες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Η Citadella και η Victoria είναι ακόμα δύο σημαντικές πόλεις της Μάλτας. Η πανέμορφη θέα της μεσογείου από τις δύο αυτές πανέμορφες πόλεις είναι μαγευτικές. Είναι φημισμένες για την πλούσια τοπική αγορά τους με τα παραδοσιακά αγαθά, τα φρέσκα ψάρια το καλό κρασί και τα τέλεια χειροποίητα κεντήματα. Οι παλιοί παραδοσιακοί πύργοι προσφέρονται σαν αξιοθέατο, αλλά και για μία ακόμη καλύτερη άποψη της μεσογείου.

Το Gozo και το Comino είναι τα δύο μικρότερα νησιά του συμπλέγματος που αποτελούν τη Μάλτα. Το Gozo αν και μεγαλύτερο από τα δύο είναι περισσότερο αγροτικό και παραδοσιακό παρά τουριστικό, αν και όπως αναφέραμε προηγούμενα το τουριστικό στοιχείο στην Μάλτα το συναντάμε παντού. Το νησί το ακολουθεί η μυθική του σύνδεση με το νησί της μάγισσας Καλυψώ αναφορικά με το ομηρικό έπος. Είναι διακοσμημένο με πανέμορφες εκκλησίες και κτήρια μπαρόκ ρυθμού, ενώ στην περιφέρεια του νησιού συναντάμε μικρά παραδοσιακά πετρόχτιστα σπίτια με φάρμες και αγροκτήματα. Από αυτό είναι εύκολο να συμπεράνετε πως προσφέρεται για αγροτουρισμό και οικοτουρισμό. Η νυχτερινή ζωή στο νησί του Gozo είναι το ίδιο εύθυμη και παραδοσιακή όπως και την

ημέρα ενώ οι ρυθμοί παραμένουν το ίδιο χαλαροί.

Το Comino είναι το μικρότερο νησί από τα τρία και παρόλα αυτά παρατηρείται μεγάλη προσέλκυση τουριστών αναλογικά με τη Βαλλέτα. Το νησί προσφέρεται για τους λάτρεις των θαλάσσιων σπορ ενώ η γαλάζια λίμνη με τα κρυστάλλινα νερά που

δημιουργείται φυσικά μέσα στον κόλπο του νησιού δημιουργούν μία πολύ χαρακτηριστική μεσογειακή εικόνα. Το κάστρο των ιπποτών του Αγίου Ιωάννη που υπάρχει και σε αυτό το νησί είναι ένα από τα λίγα ιστορικά αξιοθέατα του νησιού αν και δεν είναι το ίδιο εντυπωσιακό σαν αυτό στην Βαλλέτα. Το χειμώνα το Comino λόγω της χαμηλής βλάστησής του και της φυσικής ομορφιάς προσελκύει κυρίως τουρίστες που επιθυμούν να χαλαρώσουν σε μεγάλο βαθμό και να ξεφύγουν από την πίεση και τους ρυθμούς των

μεγάλων πόλεων. Στο νησί ακόμα μπορείτε να κάνετε και τα πρώτα σας μαθήματα υποβρύχιας κατάδυσης αφού είναι ένα πολύ δημοφιλές σπορ και λειτουργούν πολλές σχολές που μπορούν να σας μυήσουν στα μυστικά αυτά.

Λόγω της τόσο μεγάλης ιστορικής παράδοσης και της μακρόχρονης επισκεψιμότητας των νησιών από τουρίστες η διαμονή σας δεν θα είναι ιδιαίτερο πρόβλημα αν και θα πρέπει να κλείσετε την διαμονή σας σχετικά γρήγορα. Ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών υπάρχουν και στα τρία νησιά της Μάλτας καθώς και κέντρα θαλασσοθεραπείας. Επίσης η διασκέδασή σας είναι κάτι ακόμα για το οποίο δεν θα πρέπει να ανησυχείτε όπως και το φαγητό αφού η μεσογειακή κουζίνα και τα εδέσματά της είναι η κυρίαρχη διατροφική συνήθεια των περισσότερων λαών της Ευρώπης.

ΚΥΠΡΟΣ

Η Κύπρος αποτελούσε πάντα το σταυροδρόμι μεταξύ Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής. Τόπος με ιστορία 10 χιλιάδων χρόνων η Κύπρος είναι ένα φαινόμενο φυσικής ομορφιάς και γεωστρατηγικής σημασίας. Το 1191 ο Ριχάρδος ο λεοντόκαρδος παντρεύτηκε στη Λεμεσό

την εκλεκτή της καρδιάς του τη μετέπειτα βασίλισσα της Αγγλίας Βερεγκαρία. Το νησί μέσα στους αιώνες γνώρισε πολλούς κατακτητές και διεκδικήθηκε από τον Μέγα Αλέξανδρο και την Κλεοπάτρα της Αιγύπτου. Η Αφροδίτη θεά της ομορφιάς και του έρωτα έκανε την Κύπρο σπίτι της και την καθιέρωσε από τα αρχαία χρόνια ακόμη σαν τόπο προσέλκυσης ταξιδιωτών.

Η Κύπρος αποτελεί παγκόσμιο πρότυπο αφού έχει πλέον την μοναδική διχοτομημένη πρωτεύουσα του κόσμου. Η έκταση του νησιού ανέρχεται σε 9 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ο πληθυσμός της ανέρχεται στους 700 χιλιάδες κατοίκους όσον αφορά το αναγνωρισμένο

διεθνώς κομμάτι της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στη χώρα είναι πάρα πολύ έντονη η παρουσία των κατακτητών ανά τους αιώνες αφού υπάρχουν πολλά μνημεία Ρωμαϊκού, Γοτθικού, Βυζαντινού και Ενετικού πολιτισμού. Η Κύπρος αποτελεί πλέον το φυσικό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη μεσόγειο. Το νησί προσφέρεται για καλοκαιρινό και χειμερινό τουρισμό αφού ακόμα και την διάρκεια του χειμώνα η θερμοκρασία διατηρείται σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Η μορφολογία του εδάφους χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία αντιθέσεων αφού το ορεινό σύμπλεγμα του Τρόοδος και η Βόρεια οροσειρά του Πενταδάκτυλου δίνουν τη θέση τους σε πεδιάδες που με τη σειρά τους καταλήγουν σε ακρογιαλιές. Η μεγάλη ακτογραμμή του νησιού και οι πλέον σύγχρονες ξενοδοχειακές και τουριστικές μονάδες που συναντάμε από την ανατολική πλευρά στην Αγία Νάπα έως και την δυτική πλευρά του νησιού στην Πάφο προσφέρονται για τέλειες καλοκαιρινές διακοπές. Η Κύπρος δεν διαθέτει ιδιαίτερα βαριά βιομηχανία και για το λόγο αυτό τα εισαγόμενα αγαθά είναι περισσότερα από τα εξαγόμενα. Η οικονομία του νησιού στηρίζεται κυρίως στη βιομηχανία του τουρισμού καθώς επίσης στην ενέργεια και τα ηλεκτρικά είδη, στην υλοτομία και το χαρτί και στις πρώτες ύλες που καλύπτουν τις περισσότερες ανάγκες του πληθυσμού. Το Α.Ε.Π. της χώρας ανέρχεται σε 12,9 δισεκατομμύρια δολάρια με ρυθμό ανάπτυξης στο 2% και πληθωρισμό που αγγίζει το 4,1% όταν το αντίστοιχο κατακεφαλήν Α.Ε.Π φτάνει τις 16,5 χιλιάδες δολάρια. Η Κύπρος κυρίως εμπορεύεται με την Ελλάδα, αλλά και με το Ηνωμένο Βασίλειο, τις χώρες της Μέσης ανατολής και την Αίγυπτο λόγω της σημαντικής της γεωγραφικής θέσης.

Πρωτεύουσα του κράτους είναι η Λευκωσία η μόνη διχοτομημένη πρωτεύουσα παγκοσμίως αφού ένα μεγάλο μέρος της είναι η νεκρή ζώνη μεταξύ του ελληνοκυπριακού και τουρκοκυπριακού κομματιού ενώ εκτείνεται μέχρι και τα κατεχόμενα. Η Λευκωσία αν και πρωτεύουσα δεν προσφέρεται για μαζικό καλοκαιρινό ή χειμερινό τουρισμό, αλλά για ιστορικό και θρησκευτικό τουρισμό αφού τα μνημεία της πόλης τυγχάνουν ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας. Η Λευκωσία είναι μία μοντέρνα πόλη με κύριο χαρακτηριστικό της την εμπορική συναλλαγή που παρόλο την ιδιαιτερότητά της παραμένει μία πολύ δραστήρια πρωτεύουσα. Η Κύπρος πέρα από την θαυμάσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά που τις έχουν κληρονομήσει τα ατέλειωτα χρόνια ιστορίας είναι μία θαυμάσια χώρα και από άποψης φυσικής ομορφιάς. Σε όλη τη διαδρομή από τη Λεμεσό μέχρι και την Πάφο ο δρόμος ανοίγει διάπλατα και φανερώνει ένα μεγαλειώδες πανόραμα όπου κατάλευκα

βράχια στέκονται φρουρώντας μία καταπληκτική γαλαζοπράσινη θάλασσα. Εδώ οι λάτρες του ήλιου μπορούν να κάνουν μία απαραίτητη παράκαμψη και να απολαύσουν ένα υπέροχο γεύμα στην ύπαιθρο και να κάνουν μία βουτιά δίπλα στην φημισμένη πέτρα του ρωμιού, το σημείο που σύμφωνα με το μύθο αναδύθηκε από τον αφρό της θάλασσας η θεά Αφροδίτη. Σε κάθε γωνιά της Κύπρου συναντάμε το γνήσιο μεσογειακό στοιχείο να καλύπτει άθικτα τη διαχρονική ομορφιά των ιστορικών μνημείων. Κάστρα σταυροφόρων

πλαισιωμένα από ψηλά κυπαρίσσια, ελληνορωμαϊκά θέατρα λαξευμένα μέσα στα βράχια και βυζαντινά μοναστήρια ισορροπημένα στις άκρες βουνοκορφών είναι ένα δείγμα αυτής της ομορφιάς. Εκτός όμως από την Λευκωσία η Κύπρος έχει και άλλες εξίσου σημαντικές πόλεις που επάξια πλέον διεκδικούν τα σκήπτρα από τη Λευκωσία, όπως η Λάρνακα, η Λεμεσός και η Πάφος.

Η Λάρνακα είναι η σύγχρονη πύλη από και προς το νησί της Κύπρου αφού εκεί βρίσκεται πλέον το μοναδικό διεθνές αεροδρόμιο της χώρας. Μία πόλη γεμάτη αξιοθέατα ιδιαίτερης ιστορικής και θρησκευτικής αξίας όπως η μονή του Αγίου Λαζάρου και οι παραλία με τις φημισμένες Φοινικούδες, όπως τις αποκαλούν στην τοπική διάλεκτο, πλάι στη θάλασσα. Εδώ και σε απόσταση περίπου 30 χιλιομέτρων από την Λάρνακα συναντάμε ένα από τα πλέον φημισμένα και παραδοσιακά χωριουδάκια της Κύπρου. Ο λόγος για τα Λεύκαρα με τα φημισμένα χειροποίητα κεντήματα και το πανέμορφο φυσικό τοπίο. Μην αντισταθείτε να δοκιμάσετε τις τοπικές λιχουδιές και κυρίως τη ζιβανία που θα σας προσφέρουν, ένα είδος τοπικής τσικουδιάς. Αν πάλι θέλετε να κινηθείτε από την αντίθετη πλευρά πολύ γρήγορα θα συναντήσετε μία από τις δύο βρετανικές στρατιωτικές βάσεις του νησιού διασχίζοντας μία πάρα πολύ εντυπωσιακή διαδρομή καταμήκος της παραλίας. Αμέσως μετά την ομολογουμένως εντυπωσιακή βρετανική εγκατάσταση συναντάμε μία πόλη γεμάτη ζωή. Ο λόγος για την πόλη της Αγίας Νάπας που κατά την διάρκεια του καλοκαιριού κατακλύζεται από εκατοντάδες ευρωπαίους τουρίστες. Το ξέφρενο πάρτι

στους δρόμους και τα νυχτερινά κέντρα διασκεδάσεως της πόλης είναι καθημερινό φαινόμενο, που σε συνδυασμό με τις χρυσαφένιες αμμώδεις παραλίες της πόλης αποτελούν ένα από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς μαζικού τουρισμού κυρίως ανάμεσα στους βρετανούς τουρίστες. Συνεχίζοντα ανατολικότερα από την πόλη συναντάμε το κάβο Γκρέκο και τον Πρωταρά με τις ατέλειωτες παραλίες που απλώνουν το κορμί τους στη θέα του ήλου. Εκεί συναντάμε και το πολιτιστικό κέντρο της κατεχόμενης πλέον νεκρής πόλης της Αμμοχώστου, απ' όπου και μπορείτε να αγναντέψετε με τη βοήθεια τηλεσκοπίου την πόλη φάντασμα. Καλό είναι να αναφέρουμε πως την δεκαετία του '70 και πριν την εισβολή η Αμμόχωστος αποτελούσε έναν από τους πλέον φημισμένους τουριστικούς προορισμούς της τουριστικής Ευρώπης, κάτι που είναι εμφανές και από την μέχρι τότε τουριστική υποδομή της πόλης με τα μεγάλα τουριστικά ξενοδοχεία και τα συναφή καταλύματα.

Η δεύτερη μεγαλύτερη σε μέγεθος πόλη και το σπουδαιότερο λιμάνι της Κύπρου ακούει στο όνομα Λεμεσός. Η Λεμεσός είναι μία σύγχρονη μεγαλούπολη που φιλοξενεί ένα μεγάλο ποσοστό του τουριστικού ρεύματος της χώρας. Κύρια πηγή εσόδων και ανάπτυξης της πόλης το μεγάλο λιμάνι της το οποίο είναι και το μεγαλύτερο της περιοχής αφού λειτουργεί σαν συνδετικός κρίκος μεταξύ της Κύπρου και ταυτόχρονα της υπόλοιπης Ευρώπης με τις χώρες της μέσης Ανατολής. Πολλά τουριστικά γραφεία διοργανώνουν κρουαζιέρες με αφετηρία ή τελικό προορισμό το λιμάνι της Λεμεσού. Ακόμα η ευρύτερη περιοχή της πόλης φιλοξενεί μερικά αξιοθαύμαστα ιστορικά μνημεία όπως το μεσαιωνικό κάστρο της πόλης μέσα στο οποίο στεγάζεται και το μεσαιωνικό μουσείο της πόλης, το Κούριο τοποθετημένο στα δυτικά της Λεμεσού σε μία απόσταση μόλις 19 χιλιομέτρων από την πόλη με τα πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα με κυριότερο το ελληνορωμαϊκό θέατρο χτισμένο στην άκρη του γκρεμού χρονολογείται από το 20 π.Χ. με υπέροχη θέα προς τη θάλασσα, αλλά και την γύρω αγροτική περιοχή. Οι εκδηλώσεις που λαμβάνουν όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού χώρα στο θέατρο είναι μία καλή ευκαιρία να το επισκεφτείτε. Από την Λεμεσό μία καλή πρόταση για εκδρομή θα ήταν η οροσειρά του Τρόδος με τα πολλά και όμορφα χωριουδάκια του στους πρόποδες του βουνού δίνουν μία αίσθηση μίας άλλης εποχής. Μπορείτε να γευτείτε τοπικά κρασιά στο Όμοδος και να αγοράσετε τοπικά γλυκά. Συνεχίζοντας την περιοδεία σας στο Τρόδος μπορείτε να επισκεφτείτε και τον

τάφο του εθνάρχη Μακαρίου σε ένα ύψωμα του βουνού με καταπληκτική θέα προς την κατεχόμενη Κυρήνεια και κατεβαίνοντας να προσκυνήσετε στην μονή του Κίκκου.

Στο δυτικότερο άκρο του νησιού δεσπόζει μία από τις περισσότερο γραφικές και συνάμα τουριστικές πόλεις της Κύπρου. Ο λόγος για την Πάφο ίσως το πιο αξιαγάπητο σημείο του νησιού. Την Πάφο τη συναντάμε λίγο μετά την επίσκεψή μας στον βράχο της Αφροδίτης αφού στο χωριό της πόλης της Πάφου Κούκλια βρίσκεται και το ιερό του 12^{ου} αιώνα π.Χ. που είναι αφιερωμένο στη Θεά. Ο μύθος αναφέρει πως λόγω της ύπαρξης της θεάς του

έρωτα στην περιοχή η συγκεκριμένη πόλη είναι τόσο όμορφη επειδή ήταν και η εκλεκτή πολλών εκ των θεών του Ολύμπου. Όλη η πόλη ουσιαστικά είναι ένα αρχαιολογικό μουσείο, λόγος για τον οποίο και η Unesco αναγνωρίζοντας την σημαντικότητα των αρχαιολογικών ευρημάτων της περιοχής την

τοποθετεί μέσα στις προστατευόμενες πόλεις της του προγράμματος για την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά. Οι θησαυροί περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα πανέμορφα ψηφιδωτά στους οίκους του Διονύσου και του Θησέα που διατηρήθηκαν σε άριστη κατάσταση για 16 περίπου αιώνες περίοδο κατά την οποία και ανακαλύφθηκαν. Επίσης οι μυστηριώδεις τάφοι των βασιλέων, το αρχαίο ωδείο, το βυζαντινό μουσείο και βεβαίως το μεγαλείο του Ακάμα δεσπόζουν στα αξιοθέατα της πόλης. Λίγο βορειότερα συναντάμε την Σπηλιά της Αφροδίτης τόπος κατά την μυθολογία όπου η θεά έλουζε το κορμί της μετά από τις ερωτικές της περιπέτειες.

Η Κύπρος γενικότερα είναι ένας τόπος που προσφέρεται για θερινές και χειμερινές διακοπές. Η παρουσία του ήλιου το μεγαλύτερο διάστημα του έτους δεν αφήνει το χειμώνα να κάνει αισθητή την παρουσία του παρά μόνον δύο με τρεις μήνες το χρόνο. Οι δραστηριότητες που μπορούν να επιλέξουν οι επισκέπτες του νησιού είναι αμέτρητες από θαλάσσια σπορ μέχρι γκολφ και από αναρρίχηση σε βουνό μέχρι παρατήρηση σπάνιων ειδών αποδημητικών πτηνών. Οι υποδομές του νησιού για την φιλοξενία τουριστών είναι

σε πάρα πολύ μεγάλο επίπεδο από ξενοδοχεία πολλών αστέρων και κέντρα θαλασσοθεραπείας μέχρι και φτηνότερες λύσεις για όλα τα γούστα και κυρίως για όλα τα βαλάντια.³⁷

³⁷ Όλα τα τουριστικά στοιχεία για τις δέκα νέες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διατίθενται στις ιστοσελίδες των αντίστοιχων κρατικών τουριστικών οργανισμών για κάθε μία από αυτές ξεχωριστά, αλλά και στην ιστοσελίδα του Lonelyplanet. Αναλυτικά οι διευθύνσεις των ιστοσελίδων αναφέρονται στο παράρτημα της Βιβλιογραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^Ο

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΑΠΟ ΤΗΝ 5η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

Είναι κοινή η πεποίθηση πως μετά και την τελευταία διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την διόγκωσή της, τόσο σε μέγεθος έκτασης αλλά και πληθυσμού, πολλοί είναι οι τομείς που θα επωφεληθούν είτε θετικά είτε αρνητικά στα πλαίσια της Ένωσης και στα επιμέρους κράτη μέλη. Ένας από τους τομείς αυτούς θα είναι αναμφισβήτητα και ο τομέας του τουρισμού που εξετάζουμε. Η τουριστική υποδομή και το υπόβαθρο στα νέα κράτη μέλη δεν είναι το μοναδικό στοιχείο που πρέπει να προβληματίζει τα ήδη τουριστικά προηγμένα κράτη της Ένωσης εκ των οποίων και την Ελλάδα, αλλά και η κοινοτική επιχορήγηση στον συγκεκριμένο τομέα στα νέα μέλη εν αντιθέσει με αυτή στα κράτη μέλη της Ένωσης πριν από την διεύρυνση. Τα προηγούμενα χρόνια στα εκάστοτε πακέτα επιχορηγήσεων της Ένωσης προς την Ελλάδα από την εποχή που η Ένωση αριθμούσε μόλις δώδεκα μέλη, υπήρξαν ιδιαίτερα μεγάλα ποσά επιχορηγήσεων στον τομέα του τουρισμού και των επιμέρους υπηρεσιών του. Στην διευρυμένη Ένωση των εικοσιπέντε πλέον ευρωπαϊκών κρατών άραγε η επιχορήγηση στον αντίστοιχο τομέα θα είναι η ίδια, μεγαλύτερη ή μικρότερη από τα προηγούμενα χρόνια; Η απάντηση θα δοθεί βάση των στοιχείων του 4^{ου} κοινοτικού πλαισίου στήριξης που αναμένεται να επιχορηγήσει τους ελληνικούς παραγωγικούς τομείς από τον Σεπτέμβριο του 2006. Βεβαίως τα μηνύματα που την συγκεκριμένη στιγμή μπορούμε να αποκομίσουμε από την Ε.Ε. δεν είναι και τα πλέον αισιόδοξα και αυτό γιατί τα περασμένα χρόνια υπήρξε μία προσπάθεια για την περαιτέρω ανάπτυξη των ελκυστικότερων προορισμών της χώρας μας όπως τα Δωδεκάνησα, οι Κυκλάδες, η Κρήτη, τα νησιά του Ιονίου και τα νησιά του Βορείου Αιγαίου καθώς και ορισμένες δημοφιλής περιοχές στην ηπειρωτική Ελλάδα όπως η Χαλκιδική. Πλέον στόχος του 4^{ου} κοινοτικού πλαισίου στήριξης θα είναι η ανάπτυξη περισσότερο των τουριστικών μονάδων και επιχειρήσεων στην αγροτική και στην ευρύτερη περιφέρεια της ηπειρωτικής Ελλάδας το οποίο δεν είναι και κατά κανόνα άσχημο, ακολουθώντας μία μελλοντική και πολλά υποσχόμενη πολιτική της Ένωσης, αλλά και του παγκόσμιου οργανισμού τουρισμού σε μία προσπάθεια αειφόρου ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού. Καθώς προαναφέραμε

όμως το θέμα είναι ότι τα νέα κράτη μέλη της Ένωσης στο ίδιο χρονικό διάστημα θα χρηματοδοτηθούν για την ανάπτυξη κάποιων εκ των ήδη δημοφιλών τουριστικών προορισμών τους, και με την κρίση των τελευταίων ετών στον ελληνικό τουρισμό το μόνο που απομένει είναι η ροή του τουριστικού ρεύματος της Ευρώπης κατά κύριο λόγο να διοχετευτεί προς κάποιες ελκυστικότερες προτάσεις των προορισμών της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Βεβαίως μπορεί τα στατιστικά στοιχεία των τουριστικών αφίξεων τα περασμένα χρόνια να παρουσιάζουν μία σχετική μικρή αύξηση όσον αφορά τον ελληνικό τουρισμό, αλλά όπως όλοι γνωρίζουμε τα στοιχεία αυτά μπορούν να μας παραπλανήσουν αφού το νόημα που απορρέει δεν είναι πάντα το ίδιο και εξαρτάται βάση της σκοπιάς με την οποία τα εξετάζουμε. Για παράδειγμα συγκρίνοντας τις αφίξεις των δύο τελευταίων ετών όντως παρατηρείται μία μικρή αύξηση αλλά οι τουρίστες για την ίδια χρονική περίοδο μείωσαν την διάρκεια διαμονής τους στη χώρα μας, δηλαδή στον τομέα των διανυκτερεύσεων παρατηρείται κάποια σχετική μείωση. Ο τουρισμός πέρα από την φυσική ομορφιά των προορισμών και τις τουριστικές υποδομές βασίζεται σε ένα πολύ μεγάλο μέρος στην μέθοδο που ακολουθείται για την προώθηση των προορισμών αυτών στο αγοραστικό κοινό, δηλαδή στον τομέα του μάρκετινγκ. Η ελληνική πλευρά μπορεί κερδίζοντας στα σημεία τον δύσκολο αυτό τομέα του μάρκετινγκ να κερδίσει σημαντικά οφέλη κάτι που έχει λείψει τα τελευταία χρόνια από την ελληνική τουριστική πολιτική στην προώθηση των τουριστικών προορισμών της Ελλάδας. Επίσης μία ταχέως αναπτυσσόμενη συνήθεια ανάμεσα στο τουριστικό κοινό, είναι οι κρατήσεις και αγορές τουριστικών πακέτων μέσω του διαδικτύου, προπληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών, ένας παράγοντας στον οποίο δεν είναι ιδιαίτερος ενημερωμένη η ελληνική τουριστική αγορά. Σε στοιχεία που αναφέρονται σε κρατήσεις και πωλήσεις τουριστικών πακέτων μέσω του διαδικτύου του παγκόσμιου οργανισμού τουρισμού (Π.Ο.Τ.), παρατηρούμε πώς ανάμεσα στις χώρες μέλη της Ε.Ε. για το 2002 πρώτη σε αγορά τέτοιων πακέτων έρχεται με διαφορά η Ισπανία³⁸. Συγκεκριμένα από το 28,6% των τουριστών από διεθνείς προορισμούς που έκλεισαν τις διακοπές τους μέσω του διαδικτύου, το 16% περίπου αγόρασαν το πακέτο που τους ενδιέφερε, το 24% έκανε απλά κρατήσεις για τη διαμονή του και τις λοιπές υπηρεσίες και το 60% βρήκε το πακέτο διακοπών της αρεσκείας του μέσω

³⁸Adrey Shievkov, «Global Tourism Trends and Prospects for Central and Eastern European Countries», 2002.

του διαδικτύου. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το ¼ των διεθνών τουριστών που επισκέπτονται την Ισπανία χρησιμοποιεί ή συμβουλεύεται το διαδίκτυο για την αγορά των πακέτων αυτών, καθώς επίσης και οικονομικά οφέλη με μεγάλη εισροή εσόδων για την οικονομία της χώρας πριν καν προσφέρει τις υπηρεσίες αυτές. Τέλος σημαντικό ρόλο στην πορεία του ευρωπαϊκού τουρισμού αναμένεται να παίζει και το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα που με την συνεχιζόμενη ισχυροποίηση του έναντι των άλλων νομισμάτων καθιστά τους ευρωπαϊκούς τουριστικούς προορισμούς λιγότερο ελκυστικούς σε χώρες όπως οι Η.Π.Α., η Αυστραλία καθώς και εντός των συνόρων της Ευρώπης μεταξύ των χωρών της νομισματικής ένωσης που μέσα σε λίγα χρόνια είδαν προορισμούς που υιοθέτησαν το ευρώ όπως η Ελλάδα να ανάγεται πλέον ανάμεσα στις ακριβότερες ευρωπαϊκές χώρες. Σε όλους τους παραπάνω προβληματισμούς θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μία λογική απάντηση εξετάζοντας την ελληνική τουριστική πολιτική που ακολουθείται, τα στοιχεία που καθιστούν τα κράτη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης ανταγωνιστές της Ελλάδας στον τουριστικό τομέα και γενικότερα τις επιπτώσεις της διεύρυνσης στον ελληνικό τουρισμό.

Ένα από τα μεγάλα και κυρίαρχα ζητήματα που τέθηκαν κατά την περίοδο διαπραγμάτευσης της Ένωσης με τις δεκατρείς τότε υποψήφιες χώρες ήταν και η συνέχεια των αντίστοιχων επιχορηγήσεων και μετά την διεύρυνση σε παλιές αλλά και νέες χώρες της Ένωσης. Το ζήτημα που ανέκυψε βασιζόταν στις επιφυλάξεις πολλών εκ των μελών της Ένωσης για την οικονομική ευχέρεια της ευρωπαϊκής τράπεζας επενδύσεων να ανταποκριθεί στα ιδιαίτερος αυξημένα καθήκοντα της και τις απαιτήσεις χρηματοδότησης σχεδόν του διπλάσιου αριθμού μελών πλέον απ' ότι πρότινος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πιστεύει πως δεν θα δημιουργηθεί κανένα περαιτέρω πρόβλημα αν και στην 5^η διεύρυνση εξακολουθήσει να λειτουργεί βάσει των διαρθρωτικών ταμείων στήριξης. Βάσει των ταμείων αυτών οι χρηματοδοτήσεις και οι επιχορηγήσεις έργων υποδομής και ανάπτυξης σε κάθε χώρα μέλος γίνεται αναλογικά και βάση των αναγκών της για να μπορέσει να συμβαδίσει στο άμεσο μέλλον με τις μεγαλύτερες και πιο σύγχρονες χώρες από αυτήν. Όσον αφορά όμως τον τομέα του τουρισμού οι απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του παγκόσμιου οργανισμού τουρισμού ταυτίζονται Η εκπόνηση και υλοποίηση της πολιτικής της Ένωσης για αειφόρο και συνεχή ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού επενδύοντας σε νέες ή παραμελημένες μορφές τουρισμού βρίσκει σύμφωνο τον Π.Ο.Τ., που αναφέρει στην

μελέτη του «το όραμα για την Ευρώπη του 2020»³⁹, πως σε περίπτωση που ο τουρισμός παραμείνει στάσιμος και δεν αναζητήσει την ανάπτυξη στις νέες μορφές του, θα έχει μία μείωση σε παγκόσμιο επίπεδο της τάξεως του 14%. Αν αναλογιστούμε πως την δεκαετία του 1990 οι ευρωπαϊκοί τουριστικοί προορισμοί αποκόμισαν το 60% των διεθνών τουριστικά μετακινούμενων ατόμων, αυτό μας παραπέμπει σε έναν κορεσμό της επιθυμίας του τουριστικού κοινού να επισκεφθεί τους ίδιους τουριστικούς προορισμούς και στο μέλλον. Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αλλάζει μόνο το προφίλ της εξωτερικά αλλά και τον χάρτη των τουριστικών προορισμών της, αφού αν εξαιρέσουμε την Μάλτα και την Κύπρο σαν δύο εκ των δημοφιλέστερων ευρωπαϊκών προορισμών την περασμένη δεκαετία έχουμε να αντιμετωπίσουμε οχτώ νέους προορισμούς που λόγω μορφολογίας εδάφους αλλά και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών έχουν ήδη αναπτυγμένο σε μεγάλο βαθμό νέες μορφές τουρισμού όπως ο οικοτουρισμός και ο αγροτουρισμός. Αυτό απλά σημαίνει πως την ίδια περίοδο που η Ελλάδα θα χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναπτύξει τέτοιες μορφές τουρισμού οι νέες χώρες θα μπορέσουν να βελτιώσουν κατά πολύ της ήδη παρεχόμενες υπηρεσίες τους στους συγκεκριμένους τομείς. Για το λόγο αυτό αλλά και με τη λογική της ανάπτυξης αυτών των μορφών και των επενδύσεων στις φτωχότερες περιφέρειες της Ένωσης η Ελλάδα αναμένεται να χρηματοδοτηθεί στις φτωχότερες περιφέρειές της που είναι η ανατολική και κεντρική Μακεδονία, η Θράκη και η Ήπειρος. Δηλαδή στις αγροτικές και ορεινές περιοχές της χώρας που η ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού αλλά και σε γενικότερο επίπεδο έχουν μείνει σχεδόν ανενεργοί τα τελευταία χρόνια. Με τον τρόπο αυτό η Ένωση⁴⁰ προσπαθεί να δημιουργήσει μία νοοτροπία αποκέντρωσης στους κατοίκους των σύγχρονων μεγαλουπόλεων και να δώσει κίνητρα σε νέους και παλαιούς επιχειρηματίες και τους κατοίκους των περιοχών αυτών να παραμείνουν στον τόπο τους χωρίς να χρειάζεται να ασχοληθούν με κάτι το οποίο δεν αποτελεί τις φιλοδοξίες αλλά και πολλά από τα επαγγελματικά τους όνειρα. Οι εν λόγω περιοχές που ήδη χρηματοδοτούνται από το 2000 όντας ανάμεσα στις φτωχότερες περιφέρειες της Ένωσης αναμένεται να χρηματοδοτηθούν για την προώθηση της επιχειρηματικότητας σε πολλούς τομείς αφού το προηγούμενο πρόγραμμα της Ένωσης

³⁹ Luigi Cabrini, «Trends and Development of Tourism in the Era of Expansion of the European Union», 2003

⁴⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, «Communication on the Impact of Enlargement on Regions Bordering Candidate Countries», 2001

αφορούσε τον τομέα της υποδομής και το υπόβαθρο που θα συνεχίσει να χρηματοδοτείται μέχρι και το 2006. Επίσης το πρόγραμμα της συνεργασίας με τους γείτονες που ενισχύει την Ελλάδα με την Βουλγαρία από το 2000 έως το 2006 με 170 εκατομμύρια ευρώ και την Ελλάδα με την Κύπρο με άλλα 47 εκατομμύρια ευρώ αναμένεται να επαναληφθούν για μικρότερο διάστημα όμως και σε χαμηλότερο επίπεδο. Για μικρότερη περίοδο τα νέα μέλη αναμένεται να λάβουν για τις αντίστοιχες περιφέρειες τους 150 εκατομμύρια ευρώ και λόγω του ιδιαίτερου μεγάλου ρυθμού ανάπτυξης και ευημερίας που παρουσιάζουν τα κράτη της Μάλτας και της Κύπρου αναμένεται η επιχορήγηση στις χώρες αυτές να είναι μικρότερη κάτι το οποίο συνέβη και κατά την προενταξιακή περίοδο όπου τα δύο αυτά κράτη απολάμβαναν ξεχωριστής οικονομικής διαχείρισης από την Ένωση.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα όμως των δέκα ή καλύτερα οχτώ νέων τουριστικών προορισμών είναι πως μέχρι πρότινος για τους πολίτες από τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων χωρών παγκοσμίως ήταν αναγκαία εκτός του διαβατηρίου τους και η έκδοση ταξιδιωτικής άδειας εισόδου στη χώρα, κάτι το οποίο κόστιζε περισσότερο σε χρήματα αλλά και οριοθετούσε τη διάρκεια παραμονής των τουριστών στις χώρες αυτές. Έτσι οι περισσότεροι κυρίως από τους ευρωπαίους τουρίστες προτιμούσαν κράτη μέλη της Ένωσης που εκτός της αποφυγής όλης της διαδικασίας έκδοσης βίζας, ένιωθαν και περισσότερη ασφάλεια αφού τα κράτη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης δεν τα ακολουθούσε και η καλύτερη φήμη στον τομέα αυτό μέχρι και τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας. Με την ένταξη τους στην Ένωση η διαδικασία αυτή όλη παραλείπεται για τους τουρίστες της Ένωσης και τα έξοδα μειώνονται αρκετά, ενώ οι τουρίστες έχουν ένα ισχυρότερο αίσθημα ασφάλειας, αφού ξέρουν πως μετακινούνται πλέον μέσα στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι περισσότεροι λοιπόν Ευρωπαίοι που κατ' επανάληψη έχουν επισκεφθεί τη χώρα μας βρίσκουν πολύ ελκυστικότερους κάποιους από αυτούς τους προορισμούς για πολλούς και διάφορους λόγους. Συγκεκριμένα η πλειονότητα του διεθνούς τουριστικού ρεύματος που επέλεγε την Ευρώπη σαν τουριστικό προορισμό σπάνια επέλεγε τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης για να περάσει τις διακοπές του. Το μεγαλύτερο μέρος το απορροφούσε η Ισπανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και μικρότερες χώρες όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία η Μάλτα και η Κύπρος⁴¹.

⁴¹ Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, «News Releases, Spectacular Rebound of international Tourism in 2004», 2004

Τα κράτη αυτά λόγω της μεγάλης έλξης που ασκούσαν σε ταξιδιώτες από πολύ παλιά είναι πλέον γνωστά και έχουν κορεστή για πολλούς τουρίστες που αναζητούν νέους τουριστικούς προορισμούς προς εξερεύνηση κάτι που σε σχέση με τους παλαιούς προορισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οχτώ νέα κράτη της ανατολικής Ευρώπης υπερτερούν. Σαφέστατα δεν πρέπει να αναφερόμαστε στις χώρες αυτές μειονεκτικά αφού πολλές από αυτές έχουν πετύχει ιδιαίτερα μεγάλα και σημαντικά ποσοστά στον τομέα του τουρισμού και πιο συγκεκριμένα το 2002 περίοδο που τα κράτη αυτά δεν αποτελούσαν ακόμα μέλη της Ένωσης σημείωσαν 3% αύξηση του τουριστικού τους ρεύματος ακολουθώντας την ανοδική πορεία του 2001 όπου σημειώθηκε αύξηση της τάξεως του 1,8% σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Π.Ο.Τ. Αυτό σημαίνει πως φιλοξένησαν περίπου 65 εκατομμύρια τουρίστες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους με κύριους πόλους έλξης την Ουγγαρία και την Πολωνία με 30 εκατομμύρια τουρίστες συνολικά. Σύμφωνα με την έκθεση του Π.Ο.Τ. για το 2003 τα στοιχεία αυτά συνεχίζουν να αυξάνονται δημιουργώντας ένα νέο πλαίσιο ή καλύτερα μία νέα τάξη πραγμάτων στον ευρωπαϊκό τουρισμό κάτι το οποίο είναι ευδιάκριτο και από τα αντίστοιχα στοιχεία του 2004 τα οποία επιβεβαιώνουν την κρίση σε πολλά από τα φημισμένα θέρετρα της Ευρώπης. Συγκεκριμένα μέχρι και τον Οκτώβριο του 2004 ο Π.Ο.Τ. ανακοινώνει αύξηση του τουριστικού ρεύματος παγκοσμίως, και συγκεκριμένα για την Ευρώπη αύξηση 6%. Προχωρώντας όμως στην ανάλυση του 6% αναφέρει πως το υψηλότερο ποσοστό αφίξεων κατά την ίδια περίοδο σημειώθηκε στα νέα κράτη μέλη της Ένωσης των χωρών της Κ.Α.Ε. με 16% τα οποία σχεδόν διπλασίασαν το ποσοστό τους από την προηγούμενη χρονιά, ενώ ακολούθησε το Ηνωμένο βασίλειο με 13% και οι Σκανδιναβικές χώρες με ποσοστό 8%. Την ίδια περίοδο η Ιταλία παρουσίαζε μείωση ίση με αυτή της Γαλλίας κατά 1% περίπου, ενώ η Πορτογαλία και η Ελλάδα κατά 3%. Παράλληλα η Ισπανία κινήθηκε στα ίδια επίπεδα με την προηγούμενη χρονιά με μία σχετική αύξηση της τάξεως του 2% ενώ οι χώρες της μεσογείου προς την Αφρική σημείωσαν αλματώδη αύξηση όπως η Αίγυπτος με 49%, το Μαρόκο με 17% και η Τυνησία με 19%. Σημαντικό ρόλο στην καταγραφή αυτών των στοιχείων από τον Π.Ο.Τ. για την σχετική μείωση που παρουσιάζουν τα κατεξοχόν τουριστικά θέρετρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σαφώς και δεν οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην διεύρυνση της Ένωσης και τη δημιουργία νέων τουριστικών προορισμών στους κόλπους της. Αυτό ακόμα απορρέει και από μία πρόχειρη ανάλυση που διατυπώνει την

φανερή μεταστροφή του τουριστικού ρεύματος προς τις χώρες αυτές από τις αρχές του 2002, χρονική περίοδο κατά την οποία το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα κατακλύζει τις Ευρωπαϊκές αγορές στα 12 από τα 15 μέλη της Ένωσης. Η μελλοντική και ενδεχόμενη εισαγωγή και των 25 πλέον χωρών στη ζώνη του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος και η κατάργηση των ισοτιμιών μεταξύ των νομισμάτων στα κράτη μέλη της Ένωσης, αποτελεί την υλοποίηση κατά μεγάλο ποσοστό της δημιουργίας της κοινής ευρωπαϊκής αγοράς πρώτον, αλλά και την ουσιαστική κατάργηση των ανισοτήτων σε οικονομικό επίπεδο μεταξύ των χωρών αυτών.

Η Ελλάδα με την προσχώρησή της στην ζώνη του ευρώ αναμφισβήτητα πέρασε στην πλέον οικονομικά ισχυρή, αναπτυγμένη και δημοκρατική ομάδα χωρών της υφηλίου. Ο στόχος της Ελλάδας μέσω της διαδικασίας συμμετοχής της στο ενιαίο νόμισμα ήταν επιτυχής, αφού η Ελλάδα εξυγίανε σε μεγάλο βαθμό τη δημοσιονομική της κατάσταση, η οποία από τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους βρισκόταν σε θέση ενδημικής ανισορροπίας. Η δημοσιονομική εξυγίανση συνιστά μείζον επίτευγμα για τη χώρα. Η συμμετοχή όμως στο ευρώ εμπεδώνει ένα σταθερό οικονομικό περιβάλλον με χαμηλό έως ανύπαρκτο πληθωρισμό, χαμηλά επιτόκια και σταθερή νομισματική πολιτική που ασκείται, ως ενιαία πολιτική, για όλη την Ευρωζώνη από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Η επίτευξη της οικονομικής σταθερότητας μέσω της συμμετοχής στο ευρώ αποτελεί το δεύτερο μείζον οικονομικό επίτευγμα για τη χώρα⁴². Η οικονομική σταθερότητα αποτελεί την προϋπόθεση για επενδυτική δραστηριότητα, την ανάπτυξη αλλά και τον διορθωτικό εκσυγχρονισμό της οικονομίας. Έτσι η ελληνική οικονομία έχει τις προϋποθέσεις να συμμετάσχει στο παγκοσμιοποιημένο διεθνές οικονομικό σύστημα με δυνατότητες επηρεασμού των αποφάσεων των διεθνών οικονομικών οργανισμών. Το πρόβλημα που ενδεχομένως να αντιμετώπιζε η χώρα από την νομισματική ενοποίηση να αφορούσε τις σχέσεις της με τρίτες χώρες εκτός της Ένωσης και την εξαγωγική της πολιτική αγαθών και προϊόντων λόγω της ισοτιμίας των νομισμάτων και την δημιουργία μίας ακριβότερης εσωτερικής αγοράς, που θα κατασττούσε τις εξαγωγές της χώρας σε χώρες εκτός της Ένωσης απαγορευτικές. Το νόμισμα του ευρώ μέσα σε λίγα χρόνια από την δημιουργία του κατάφερε να ισχυροποιηθεί έναντι των άλλων νομισμάτων και να συγκαταλέγεται πλέον στα ισχυρότερα νομίσματα παγκοσμίως. Αυτή η εξέλιξη σε συνδυασμό με την διεθνή

⁴² Ιωακειμίδης Π., «Το Μέλλον της Ευρώπης» Αθήνα Ι. Σιδέρης 2003»

παγκόσμια πετρελαϊκή κρίση έπληξε τις οικονομίες των χωρών σε μεγάλο βαθμό με αποτέλεσμα μικρές χώρες της Ευρωζώνης όπως η Ελλάδα, που δεν έχουν αφομοιώσει και κατανοήσει ακόμα την μεγάλη σημασία του ευρώ πλήρως, να διατηρούν ένα τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς που αντιστοιχεί σε περασμένη εποχή οικονομικής απραξίας και ανισχυρότητας της χώρας, που διαιώνιζε το σύνδρομο της ελληνική κοινωνίας που την ήθελε να ζει στην «ψαροκόσταινα». Η κρίση όμως τη δεδομένη χρονική περίοδο στην ελληνική οικονομία σχεδόν ένα χρόνο μετά τους ακριβότερους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες της ιστορίας όλο και βαθαίνει. Τα κίνητρα που δόθηκαν κατά την περίοδο των αγώνων για την προσέλκυση περισσότερων τουριστών στη χώρα μας δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, με αποτέλεσμα την χαμηλή αποκομιδή εσόδων την συγκεκριμένη χρονική περίοδο και την παράλληλη διόγκωση εξόδων για την ασφαλή διεξαγωγή και επιτυχία των αγώνων. Αυτό για ένα κράτος όπως η Ελλάδα που βασίζει πολλά από τα οικονομικά της οφέλη στον τομέα του τουρισμού αποτελεί ένα από τα πλέον καίρια πλήγματα, αφού η μεγαλύτερη διαφήμιση ενός τουριστικού προορισμού όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες στον τομέα αυτό απέτυχαν. Σε μία πρόχειρη ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που παραθέσαμε παραπάνω μπορούμε να ανάγουμε αυτή την οικονομική κρίση της χώρας ως ένα σημείο στον τομέα του τουρισμού, εξαιτίας της ευνοϊκότερης προσέλκυσης τουριστών στις χώρες της Κ.Α.Ε. λόγω της φθηνότερης παροχής τουριστικών υπηρεσιών και αγαθών που προκύπτει διεθνώς την δεδομένη χρονική στιγμή από την ισοτιμία των νομισμάτων των χωρών αυτών με το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα. Έτσι λοιπόν ο Ευρωπαίος μέσος πολίτης επιλέγει να περάσει τις διακοπές του σε μία από τις χώρες αυτές, όπου θα μπορέσει είτε να αγοράσει περισσότερες τουριστικές υπηρεσίες και αγαθά είτε να αυξήσει την παραμονή του και τον χρόνο διακοπών του παράλληλα στον διπλάσιο σχεδόν βαθμό από το να ταξιδέψει τουριστικά σε μία από τις χώρες της Ευρωζώνης. Βεβαίως αυτό δεν είναι απόλυτο αφού πολίτες από τα δώδεκα μέλη της Ευρωζώνης και πολλά άλλα παγκοσμίως εξακολουθούν να επιλέγουν τουριστικούς προορισμούς χωρίς να σκέφτονται την εξοικονόμηση χρημάτων, αλλά τις δυνατότητες τουριστικής παραθέρισης που προσφέρει ο εκάστοτε τουριστικός προορισμός, κάτι για το οποίο η Ελλάδα μπορεί να υπερηφανεύεται αφού εκτός από φυσικής ομορφιάς, αρχαιολογικής και γεωγραφικής απόψεως η τουριστική υποδομή της Ελλάδας μπορεί να συγκριθεί με τις πλέον τουριστικά ανεπτυγμένες χώρες αν και υπάρχουν πολλά ακόμα να

γίνουν, σε μία προσπάθεια ώθησης του τουριστικού ρεύματος προς τη χώρα σε παραμελημένους τομείς τουρισμού αλλά και μέσω της τεχνολογίας η οποία αποτελεί πλέον μία από τις πλέον διαδεδομένες μορφές προώθησης τουριστικών πακέτων ταξιδίων παγκοσμίως.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας τα τελευταία χρόνια και η συνεχιζόμενη εξέλιξή της αποτελεί ένα από τα κυριότερα στοιχεία για τη σωστή και άψογη λειτουργία πολλών εκ των τομέων της οικονομικής ανάπτυξης στα περισσότερα κράτη του κόσμου. Στον ρυθμό λοιπόν αυτής της συνεχιζόμενης εξάρτισης του ανθρώπου από την τεχνολογία στην καθημερινή του ζωή δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει και τον τομέα του τουρισμού. Τα τελευταία χρόνια το καλύτερο διαφημιστικό μέσο προώθησης και προβολής των τουριστικών προορισμών παγκοσμίως αποτελεί το διαδύκτιο και η χρήση των υπολογιστών και των υπολογιστικών λειτουργικών συστημάτων. Ακόμα η πλήρης αυτοματοποίηση για την καλύτερη και γρηγορότερη εξυπηρέτηση των τουριστών σε πολλές από τις παρεχόμενες υπηρεσίες μέσα στα μεγάλα ξενοδοχειακά κέντρα έχει προχωρήσει σε μεγάλο βαθμό, όπως ο εξοπλισμός στις εγκαταστάσεις για συνεδριακά κέντρα, δεξιώσεις, υπολογιστικά συστήματα κρατήσεων και έκδοση λογαριασμών ακόμα και οι ηλεκτρικές αυτόματες κλειδαριές σε δωμάτια και πολλά άλλα. Το διαδύκτιο όμως που αποτελεί αναμφίβολα την μεγαλύτερη κατηγορία προσέλκυσης επίδοξων τουριστών στις μέρες μας σαφώς και αποτελεί την μεγαλύτερη πρόκληση για τους παλαιούς και νέους τουριστικούς προορισμούς. Η λειτουργία του διαδικτύου είναι πλέον παρεμφερές σε ρόλο με την τηλεόραση, αφού αυτό το πλέον άμεσο ενημερωτικό και ψυχαγωγικό στοιχείο τείνει να περάσει σε δεύτερη μοίρα με την συνεχιζόμενη ανάπτυξη των υπολογιστών και της τεχνολογίας αφού σε μερικά χρόνια κάθε σπίτι θα διαθέτει έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή με πρόσβαση στο διαδύκτιο, όπου ο καθένας θα μπορεί να βρει ότι τον ενδιαφέρει ή τον απασχολεί για κάθε είδους ζήτημα. Η απάντηση για το πιο είναι καλύτερο από τα δύο έγκειται στην αμεσότητα του internet από την τηλεόραση, ενώ παράλληλα ανάγεται και σε ορισμένους βασικούς κυρίως οικονομικούς λόγους αφού η διαφήμιση στην τηλεόραση είναι κατά πολύ ακριβότερη από αυτή στο διαδύκτιο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από επιδοτούμενα προγράμματα προσπαθεί να εξοικειώσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις με την νέα τεχνολογία. Συγκεκριμένα στον τομέα του τουρισμού προσπαθεί να αναπτύξει την πώληση τουριστικών αγαθών και ταξιδιωτικών πακέτων διακοπών με σκοπό την τόνωση του

ανταγωνισμού και την διευκόλυνση του επίδοξου τουρίστα να επιλέγει μόνος του και να αγοράζει τα ενδιαφέροντα προς αυτόν τουριστικά αγαθά άμεσα από το ίδιο το ξενοδοχείο στον τόπο προορισμού του ή το εκάστοτε τουριστικό γραφείο από το σπίτι του με τη χρήση του υπολογιστή, χωρίς να νιώθει την ανάγκη να αφιερώσει σημαντικό μέρος από τον χρόνο του για να μπορέσει να αγοράσει αυτό που τον ενδιαφέρει αναζητώντας το στα διάφορα τουριστικά γραφεία του τόπου καταγωγής του. Στα πλαίσια της τόνωσης του ανταγωνισμού και της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χώρα μας, το τρίτο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης στον τομέα του τουρισμού καλύπτει ανάλογες επενδύσεις καθώς και προγράμματα κατάρτισης υπαλληλικού προσωπικού, μέσω των οποίων ευελπιστεί να γνωρίσει την νέα τεχνολογία και της εφαρμογές της για την καλύτερη προώθηση του τουριστικού προϊόντος.

Υπό προϋποθέσεις και την πιστή εφαρμογή των νόμων και των διατάξεων για την τόνωση του ανταγωνισμού στην Ελλάδα και την αειφόρο ανάπτυξη στον τομέα του τουρισμού το μέλλον του τουρισμού στη χώρα μας θα συνεχίσει να είναι μία από τις κυριότερες πηγές εισοδήματος και ευημερίας των πολιτών της. Η περασμένη χρονιά έτος Ολυμπιακών Αγώνων για την Ελλάδα μόνο κάτι ανάλογο δεν θύμιζε η χώρα, με τα αμέτρητα νησιά της και τις πανέμορφες παραλίες που παρέμειναν άδειες με μόνη συντροφιά την αλμύρα της θάλασσας που φέρνει ο αέρας στην πλούσια αμμουδιά και χωρίς τις φωνές και τα χαμόγελα ή τη φασαρία που δημιουργείται από την αναταραχή του νερού στην προσπάθεια ενός μικρού παιδιού να γνωρίσει για πρώτη φορά τις ομορφιές της πλανεύτρας θάλασσας. Η 5^η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης η μεγαλύτερη στην ιστορία της που είναι γεγονός από την πρώτη Μαΐου του 2004 όπως είδαμε πρόκειται να φέρει σημαντικές αλλαγές στους κόλπους της Ένωσης σε πολλούς και διάφορους τομείς, κάτι το οποίο δεν μπορεί να αφήσει ανεπηρέαστο τον τομέα του τουρισμού τον μεγαλύτερο παραγωγικό τομέα της Ευρώπης και ραχοκοκαλιά πολλών οικονομιών παγκοσμίως. Σε ότι αφορά όμως την Ελλάδα όπως και τα άλλα παλαιότερα κράτη μέλη της Ένωσης, αναμένεται παρόλα τα πλεονεκτήματα και τις ελκυστικότερες προτάσεις από οικονομικής κυρίως απόψεως των νέων μελών, ότι δεν πρόκειται να επηρεάσει το πλήθος του τουριστικού κοινού που επιθυμεί να περάσει τις διακοπές του στην Ελλάδα απολαμβάνοντας τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η χώρα μας σε κάθε επισκέπτη. Το σκεπτικό της απόλειψης των πλεονεκτημάτων που κατείχαμε μέχρι πρότινος από τα καινούργια μέλη της Ένωσης δεν πρέπει να μας

επηρεάζει ιδιαίτερα, αφού η διεύρυνση της Ένωσης δεν αποτελεί τροχοπέδη για τα υπάρχοντα μέλη και εξάλλου τα πλεονεκτήματα που διαθέτουν τα νέα μέλη ανάγονται κυρίως σε υλικά κάτι το οποίο αποδεδειγμένα δεν διαρκεί για πολύ καιρό ενώ συγκριτικά με την υποδομή και την τουριστική ανάπτυξη με βεβαιότητα μπορούμε να πούμε ότι η Ελλάδα είναι περισσότερο ανεπτυγμένη από τις περισσότερες χώρες της Κ.Α.Ε. Είναι λοιπόν σαφές πως το πρόβλημα της δημιουργίας νέων τουριστικών προορισμών μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενδεχομένως να επηρεάζει ένα μέρος της τουριστικής κίνησης στη χώρα μας σημαντικά, όπως επίσης είναι εξίσου σαφές ότι δεν είναι ο μοναδικός παράγοντας που επηρεάζει την νωχελική αυτή κατάσταση το οποίο όπως είδαμε είναι αποτέλεσμα περισσότερων παραγόντων και ενεργειών από τις στρατηγικές κινήσεις της πολιτικής ηγεσίας και των επίσημων φορέων του τουρισμού στη χώρα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσα από την συγκεκριμένη μελέτη προσπαθήσαμε να απεικονίσουμε όσο το δυνατό καλύτερα την κατάσταση των νέων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τουριστικής απόψεως και να καταγράψουμε τα οφέλη που πρόκειται να αποκομίσουν στον τομέα του τουρισμού από την πλήρη συμμετοχή τους στην Ένωση την πρωτομαγιά του 2004. Είναι γεγονός πως η Ευρωπαϊκή Ένωση στα επίπεδα των 25 μελών που πλέον αριθμεί, δεν είναι το ίδιο ευέλικτη και προσανατολίζεται σε μία μεταγενέστερη μορφή ομοσπονδιακής διακυβέρνησης των κρατών μελών αφού το μέλλον της αναμένεται το ίδιο επεκτατικό με την επερχόμενη έκτη διεύρυνση του 2007. Στην έκτη διεύρυνση η Ευρωπαϊκή Ένωση εκτός απρόοπτου αναμένεται να υποδεχτεί στους κόλπους της τις δύο από τις τρεις χώρες που δεν πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης στην προηγούμενη πράξη διεύρυνσης, την Βουλγαρία και την Ρουμανία, ενώ το μέλλον της Ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας παραμένει αβέβαιο ακόμα και σήμερα. Επίσης χώρες από την Βαλκανική χερσόνησο που έχουν καταθέσει επίσημη πρόταση ένταξης στην Ένωση εκτός των δύο που προαναφέραμε είναι η Κροατία και τα Σκόπια (F.Y.R.O.M.) που όμως δύσκολα θα καταφέρουν να πληρούν τις διατάξεις και τα κριτήρια ένταξης μέχρι την πρώτη Ιανουαρίου του 2007 όπου και η Ένωση θα προσμετρά πλέον 27 μέλη στους κόλπους της. Με βάση λοιπόν αυτή την τακτική διεύρυνσης η Ένωση έχει ήδη εντάξει σε πολλά από τα επιδοτούμενα προγράμματα της τις χώρες των δυτικών Βαλκανίων διανοίγοντας έτσι την προοπτική της μελλοντικής τους προσχώρησης στην Ένωση. Για το λόγο αυτό έχει υπογράψει σύμφωνα σταθερότητας και εμπορικής σύνδεσης με τις περισσότερες από αυτές τις χώρες για να μπορέσουν γρηγορότερα μέσα από την βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταστούν κομμάτι της Ένωσης και οι χώρες της Βαλκανικής χερσονήσου, γυρίζοντας σελίδα σε όλους τους προβληματικούς κοινωνικοπολιτικούς τομείς της καθημερινότητας στις χώρες τους, με το σκοτεινό παρελθόν των εμφύλιων συγκρούσεων της δεκαετίας του 1990.

Ο αντικειμενικός στόχος των υποψήφιων χωρών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης που τίθεται σε κάθε μία νέα διεύρυνση δεν είναι άλλος από την διατήρηση της συνοχής της και τη διαφύλαξη των επιτευγμάτων της όσον αφορά τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των πολιτών της. Να λοιπόν γιατί η τελευταία διεύρυνση των δέκα νέων μελών αποτελεί ίσως

την μεγαλύτερη στιγμή της ιστορίας της Ένωσης αφού θα μπορέσει να δοκιμάσει τις πολλές αντιξοότητες ενός ιδιαίτερος μεγάλου σχήματος διαφορετικών λαών και πολιτικών διαφορών που καθιστούν την προσπάθεια διακυβέρνησης του ιδιαίτερα επίπονη όσο και σημαντική. Η σωστή λειτουργία της Ένωσης απέναντι σε όλα τα κράτη μέλη της ανεξαρτήτως ίσως αποδειχθεί το μεγαλύτερο κριτήριο στην συνεχιζόμενη πορεία διεύρυνσης της Ένωσης, καθορίζοντας άμεσα το χρόνο κατά τον οποίο θα μπορέσει η Ένωση να δεχτεί περισσότερα μέλη στους κόλπους της στο άμεσο μέλλον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο τελευταίο μέρος της μελέτης μας παραθέτουμε το πλήρες κείμενο της συμφωνίας ένταξης των χωρών μελών της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, της Κύπρου όπως και της Μάλτας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και τα κείμενα των αποφάσεων που οδήγησαν στην τελική πράξη απόφασης της 5^{ης} κατά σειρά διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα παραθέτουμε κατά σειρά :

- Ø την τελική απόφαση του συμβουλίου της Ευρώπης για την προσχώρηση των δέκα νέων μελών
- Ø και τέλος το ακριβές κείμενο της τελικής πράξης προσχώρησης των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ø το πλήρες κείμενο της ομιλίας του κ. Σημίτη στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

της 14ας Απριλίου 2003

για την ένταξη της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, και της Σλοβακικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 49,

τη γνώμη της Επιτροπής⁴³.

τη σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁴⁴

⁴³ Γνώμη η οποία διατυπώθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2003 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

Εκτιμώντας ότι η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Κυπριακή Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λετονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Ουγγαρίας, η Δημοκρατία της Μάλτας, η Δημοκρατία της Πολωνίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας και η Σλοβακική Δημοκρατία ζήτησαν να γίνουν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Να δεχθεί αυτές τις αιτήσεις ένταξης· οι όροι των αιτήσεων ένταξης και οι προσαρμογές των συνθηκών στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, συνεπεία της ένταξης αυτής, πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

Έγινε στο Λουξεμβούργο, στις 14 Απριλίου 2003.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

⁴⁴ Σύμφωνη γνώμη η οποία διατυπώθηκε στις 9 Απριλίου 2003 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ
ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΕΩΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ 2003

I. ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Οι πληρεξούσιοι:

ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΣ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΕΣΘΟΝΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΤΟΝΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ,
ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΥΨΗΛΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΟΥΚΑ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ,
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ,
ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ,
ΤΟΥ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΣΛΟΒΕΝΙΑΣ,

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΣΛΟΒΑΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ,
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ,
ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΣ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ,

Οι οποίοι συνήλθαν στην Αθήνα στις δεκαέξι Απριλίου του έτους δύο χιλιάδες τρία για την υπογραφή της Συνθήκης μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας, του Βασιλείου της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας (κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, όσον αφορά την προσχώρηση της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

Κατέγραψαν στα πρακτικά ότι τα επόμενα κείμενα καταρτίστηκαν και υιοθετήθηκαν από τη Διάσκεψη μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, όσον αφορά την προσχώρηση της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Συνθήκη μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας, του Βασιλείου της Σουηδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας (κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και της Τσεχικής

Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, όσον αφορά την προσχώρηση της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

Η Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση,

Τα κείμενα τα οποία απαριθμούνται κατωτέρω προσαρτώνται στην Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση:

Β. Πρωτόκολλο αριθ. 1 για τροποποιήσεις στο καταστατικό της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Πρωτόκολλο αριθ. 2 για την αναδιάρθρωση της τσεχικής χαλυβουργίας

Πρωτόκολλο αριθ. 3 σχετικά με τις Περιοχές των Κυρίαρχων Βάσεων του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στην Κύπρο

Πρωτόκολλο αριθ. 4 σχετικά με τον πυρηνικό σταθμό Ignalina της Λιθουανίας

Πρωτόκολλο αριθ. 5 για τη χερσαία διέλευση προσώπων μεταξύ της περιοχής του Kaliningrad και άλλων τμημάτων της Ρωσικής Ομοσπονδίας

Πρωτόκολλο αριθ. 6 για την απόκτηση δευτερευουσών κατοικιών στη Μάλτα

Πρωτόκολλο αριθ. 7 για την άμβλωση στη Μάλτα

Πρωτόκολλο αριθ. 8 για την αναδιάρθρωση της πολωνικής χαλυβουργίας

Πρωτόκολλο αριθ. 9 για τη Μονάδα 1 και τη Μονάδα 2 του πυρηνικού σταθμού Bohunice V1 της Σλοβακίας

Πρωτόκολλο αριθ. 10 για την Κύπρο

Γ. Τα κείμενα της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας μαζί με τις Συνθήκες που τις τροποποιούν ή τις συμπληρώνουν, συμπεριλαμβανομένης της Συνθήκης Προσχωρήσεως του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, της Συνθήκης Προσχωρήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, της Συνθήκης Προσχωρήσεως του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, και της Συνθήκης Προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην εσθονική, λετονική, λιθουανική, μαλτέζικη, ουγγρική, πολωνική, σλοβακική, σλοβένικη και τσεχική γλώσσα.

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να γνωστοποιούν αμοιβαίως και στην Επιτροπή κάθε πληροφορία που απαιτείται για την εφαρμογή της Πράξης περί των όρων προσχωρήσεως και των προσαρμογών των Συνθηκών. Όπου απαιτείται, οι πληροφορίες αυτές παρέχονται εγκαίρως πριν από την ημερομηνία προσχώρησης ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης εφαρμογή της Πράξης από την ημερομηνία της προσχώρησης, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η Επιτροπή μπορεί να ενημερώνει τα νέα Συμβαλλόμενα Μέρη μέχρι τότε θεωρεί ότι πρέπει να έχει λάβει ή διαβιβάσει συγκεκριμένες πληροφορίες. Κατά την παρούσα ημέρα υπογραφής, τα Συμβαλλόμενα Μέρη έχουν λάβει κατάλογο με τις υποχρεώσεις ενημέρωσης στον κτηνιατρικό τομέα.

II. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΥΙΟΘΕΤΟΥΝ ΟΙ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΙ

Περαιτέρω, οι Πληρεξούσιοι υιοθέτησαν τις Δηλώσεις οι οποίες απαριθμούνται κατωτέρω, και οι οποίες προσαρτώνται στην παρούσα Τελική Πράξη.

Κοινή Δήλωση: Μία Ευρώπη

Κοινή Δήλωση για το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

1. Κοινή Δήλωση: Μία Ευρώπη

Η σημερινή ημέρα είναι μία μεγάλη στιγμή για την Ευρώπη. Ολοκληρώσαμε σήμερα τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κύπρου, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβακίας και της Σλοβενίας. Θα υποδεχθούμε 75 εκατομμύρια ανθρώπους ως νέους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εμείς, τα σημερινά κράτη μέλη όπως και αυτά που προσχωρούν, δηλώνουμε την πλήρη υποστήριξή μας στη συνεχή, περιεκτική και αμετάκλητη διαδικασία διεύρυνσης. Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία θα συνεχισθούν βάσει των ιδίων αρχών που αποτέλεσαν οδηγό για τις μέχρι τώρα διαπραγματεύσεις. Τα αποτελέσματα που έχουν ήδη επιτευχθεί στις διαπραγματεύσεις αυτές δεν θα τεθούν υπό αμφισβήτηση. Εφόσον σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά τη συμμόρφωση με τα κριτήρια ένταξης, στόχος είναι να υποδεχθούμε τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία ως νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2007. Χαιρετίζουμε επίσης τις σημαντικές αποφάσεις που ελήφθησαν σήμερα, σχετικά με την προσεχή φάση της υποψηφιότητας της Τουρκίας για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κοινή μας επιθυμία είναι να καταστήσουμε την Ευρώπη μια ήπειρο δημοκρατίας, ελευθερίας, ειρήνης και προόδου. Η Ένωση παραμένει αποφασισμένη να αποφύγει νέες διαχωριστικές γραμμές στην Ευρώπη και να προωθήσει τη σταθερότητα και την ευημερία εντός και πέραν των νέων συνόρων της Ένωσης. Θα προχωρήσουμε στη συνεργασία για την ευόδωση της κοινής μας προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Σκοπός μας είναι Μία Ευρώπη.

Βέλγιο

Γερμανία

Ισπανία

Ιταλία

Λιθουανία

Μάλτα

Πολωνία

Σλοβακία

Ηνωμένο Βασίλειο

Τσεχική Δημοκρατία

Εσθονία

Γαλλία
Κύπρος
Λουξεμβούργο
Κάτω Χώρες
Πορτογαλία
Φινλανδία
Δανία
Ελλάδα
Ιρλανδία
Φινλανδία
Ουγγαρία
Αυστρία
Σλοβενία
Σουηδία

2. Κοινή Δήλωση για το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Κατόπιν αιτήσεως του Δικαστηρίου, το Συμβούλιο δύναται, αποφασίζοντας ομοφώνως, να αυξήσει τον αριθμό των γενικών εισαγγελέων σύμφωνα με το άρθρο 222 της Συνθήκης ΕΚ και με το άρθρο 138 της Συνθήκης Ευρατόμ. Άλλως, τα νέα κράτη μέλη θα ενσωματωθούν στο ισχύον σύστημα για τον διορισμό τους.

III. ΑΛΛΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Οι Πληρεξούσιοι έλαβαν υπό σημείωση τις ακόλουθες Δηλώσεις οι οποίες έγιναν και προσαρτήθηκαν στην παρούσα Τελική Πράξη:

Κοινές δηλώσεις: Τα παρόντα κράτη μέλη/Εσθονία

3.Κοινή Δήλωση σχετικά με το κυνήγι της καφέ αρκούδας στην Εσθονία. Κοινές δηλώσεις: Διάφορα παρόντα κράτη μέλη / διάφορα νέα κράτη μέλη

4.Κοινή δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας σχετικά με τη διμερή τους συμφωνία για τον πυρηνικό σταθμό του Τέμελιν

Κοινές δηλώσεις των παρόντων κρατών μελών

5.Δήλωση όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη

6.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Τσεχική Δημοκρατία

7.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Εσθονία

8.Δήλωση για τον ασφαλούχο σχιστόλιθο, την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την οδηγία 96/92/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια): Εσθονία

9.Δήλωση σχετικά με τις εσθονικές και λιθουανικές αλιευτικές δραστηριότητες στη ζώνη Σβάλμπαρντ

10.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Λετονία

11.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Λιθουανία

12.Δήλωση σχετικά με τη χειραία διέλευση προσώπων μεταξύ της περιοχής του Καλίνινγκραντ και άλλων τμημάτων της Ρωσικής Ομοσπονδίας

13.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Ουγγαρία

14.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Μάλτα

15.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Πολωνία

16.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Σλοβενία

17.Δήλωση σχετικά με την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου στη Σλοβενία

18.Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Σλοβακία

Κοινές δηλώσεις διαφόρων παρόντων κρατών μελών

19.Κοινή δήλωση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβενία, Σλοβακία

20.Κοινή δήλωση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας για την παρακολούθηση της πυρηνικής ασφάλειας

Γενική Κοινή Δήλωση των παρόντων κρατών μελών

21.Γενική Κοινή Δήλωση

Κοινές δηλώσεις διαφόρων νέων κρατών μελών

22.Κοινή δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας σχετικά με το άρθρο 38 της Πράξης Προσχώρησης

23.Κοινή δήλωση της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας και της Δημοκρατίας της Σλοβενίας σχετικά με το Παράρτημα Χ, Κεφάλαιο 7, σημείο 1 (α) (ii) και με το Παράρτημα XIII, Κεφάλαιο 6, σημείο 1 (α) (i) της Πράξης Προσχώρησης

Δηλώσεις της Τσεχικής Δημοκρατίας

24.Δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας για την πολιτική μεταφορών

25.Δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας για τους εργαζόμενους

26.Δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας για το άρθρο 35 της Συνθήκης ΕΕ.

Δηλώσεις της Δημοκρατίας της Εσθονίας

27.Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με το χάλυβα

28.Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με την αλιεία

29.Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με την Επιτροπή Αλιείας του Βορειοανατολικού Ατλαντικού (NEAFC)

30.Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων

Δηλώσεις της Δημοκρατίας της Λετονίας

31.Δήλωση της Δημοκρατίας της Λετονίας για τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο

32.Δήλωση της Δημοκρατίας της Λετονίας σχετικά με την αλιεία

33.Δήλωση της Δημοκρατίας της Λετονίας σχετικά με το άρθρο 142α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα

Δήλωση της Δημοκρατίας της Λιθουανίας

34.Δήλωση της Δημοκρατίας της Λιθουανίας όσον αφορά τις λιθουανικές αλιευτικές δραστηριότητες στη ζώνη διακανονισμού της Επιτροπής για την Αλιεία στο Βορειοανατολικό Ατλαντικό (NEAFC)

Δηλώσεις της Δημοκρατίας της Μάλτας

35.Δήλωση της Δημοκρατίας της Μάλτας σχετικά με την ουδετερότητα

36.Δήλωση της Δημοκρατίας της Μάλτας για τη νησιωτική περιοχή του Gozo

37.Δήλωση της Δημοκρατίας της Μάλτας για τη διατήρηση μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ

Δηλώσεις της Δημοκρατίας της Πολωνίας

38.Δήλωση της Δημοκρατίας της Πολωνίας σχετικά με την ανταγωνιστικότητα της πολωνικής παραγωγής ορισμένων φρούτων

39.Δήλωση της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Πολωνίας σχετικά με τα χρηστά ήθη

40.Δήλωση της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Πολωνίας για την ερμηνεία της παρέκκλισης από τις απαιτήσεις που ορίζονται στην οδηγία 2001/82/EK και στην οδηγία 2001/83/EK

Δηλώσεις της Δημοκρατίας της Σλοβενίας

41.Δήλωση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας σχετικά με τη μελλοντική περιφερειακή διαίρεση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας

42.Δήλωση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας σχετικά με την αυτόχθονα μέλισσα της Σλοβενίας *Apis mellifera Carnica* (kranjska čebela)

Δηλώσεις της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

43.Δήλωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη γενική ρήτρα οικονομικής διασφάλισης, τη ρήτρα διασφάλισης για την εσωτερική αγορά και τη ρήτρα διασφάλισης για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις

44.Δήλωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με τα συμπεράσματα της Διάσκεψης Προσχώρησης με τη Λετονία.

A. ΚΟΙΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ: ΤΑ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ/ΕΣΘΟΝΙΑ

3. Κοινή Δήλωση σχετικά με το κυνήγι της καφέ αρκούδας στην Εσθονία

Όσον αφορά την καφέ αρκούδα, η Εσθονία θα συμμορφωθεί πλήρως προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (Οδηγία «Οικότοποι»). Το αργότερο κατά την προσχώρηση, η Εσθονία θα θεσπίσει σύστημα αυστηρής προστασίας που συμμορφώνεται προς το άρθρο 12 της εν λόγω οδηγίας.

Καίτοι το κυνήγι της καφέ αρκούδας εν γένει δεν μπορεί να επιτραπεί, η Διάσκεψη σημειώνει ότι βάσει του άρθρου 16, παράγραφος 1, της οδηγίας «Οικότοποι», η Εσθονία μπορεί να επιτρέψει το κυνήγι της καφέ αρκούδας υπό ειδικές προϋποθέσεις και σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζει το άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3.

B. ΚΟΙΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ: ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ/ΔΙΑΦΟΡΑ

4. Κοινή δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας σχετικά με τη διμερή τους συμφωνία για τον πυρηνικό σταθμό του Τέμελιν

Η Τσεχική Δημοκρατία και η Δημοκρατία της Αυστρίας τηρούν τις διμερείς υποχρεώσεις τους δυνάμει των «Συμπερασμάτων της διαδικασίας του Μελκ και της συνέχειάς τους» της 29ης Νοεμβρίου 2001 τα οποία έχουν υιοθετήσει αμοιβαία.

Γ. ΚΟΙΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

5. Δήλωση όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη

Όσον αφορά την πολιτική περί αγροτικής ανάπτυξης για τα νέα κράτη μέλη στο πλαίσιο του προσωρινού οργάνου αγροτικής ανάπτυξης που χρηματοδοτείται από το Τμήμα Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ, η Ένωση σημειώνει ότι κάθε ένα από τα νέα κράτη μέλη μπορεί να αναμένει τα ακόλουθα αρχικά κονδύλια:

Αρχικό κονδύλιο (εκατομμ. ευρώ)

	2004	2005	2006	2004-2006
Τσεχική Δημοκρατία	147,9	161,6	172,0	481,5
Εσθονία	41,0	44,8	47,7	133,5
Κύπρος	20,3	22,2	23,9	66,4
Λετονία	89,4	97,7	103,9	291,0
Λιθουανία	133,4	145,7	155,1	434,2
Ουγγαρία	164,2	179,4	190,8	534,4
Μάλτα	7,3	8,0	8,5	23,8
Πολωνία	781,2	853,6	908,2	2543,0
Σλοβενία	76,7	83,9	89,2	249,8
Σλοβακία	108,2	118,3	125,8	352,3
Σύνολο	1570,0	1715,0	1825,0	5110,0

6. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Τσεχική Δημοκρατία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση της αγοράς εργασίας στους Τσέχους υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επισπευσθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Τσέχων υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Τσεχικής Δημοκρατίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

7. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Εσθονία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση της αγοράς εργασίας στους Εσθονούς υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επισπευσθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Εσθονών υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Εσθονίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

8. Δήλωση για τον ασφαλούχο σχιστόλιθο, την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την οδηγία 96/92/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1996 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (οδηγία για την ηλεκτρική ενέργεια): Εσθονία

Η Ένωση θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την τήρηση, εκ μέρους της Εσθονίας, των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει κυρίως όσον αφορά την περαιτέρω προετοιμασία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας (αναδιάρθρωση του τομέα του ασφαλούχου σχιστόλιθου, αναδιάρθρωση του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, νομοθεσία, ενίσχυση της Επιθεώρησης Ενεργειακής Αγοράς, κ.τλ.).

Η Ένωση εφιστά την προσοχή της Εσθονίας στα συμπεράσματα των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων της Λισσαβόνας και της Βαρκελώνης, για επιτάχυνση όσον αφορά το άνοιγμα της αγοράς - μεταξύ άλλων - στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου, προκειμένου να επιτευχθεί μια πλήρως λειτουργική εσωτερική αγορά στους τομείς αυτούς και σημειώνει τις προηγούμενες σχετικές δηλώσεις της Εσθονίας στις 27 Μαΐου 2002 στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων προσχώρησης. Ανεξαρτήτως της ανάγκης για έγκαιρη υλοποίηση μιας λειτουργικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η Ένωση λαμβάνει υπό σημείωση ότι η Εσθονία επιφυλάσσεται της θέσης της όσον αφορά μελλοντικές νομοθετικές εξελίξεις στον τομέα αυτόν. Η Ένωση αναγνωρίζει, εν προκειμένω, την ειδική κατάσταση σχετικά με την αναδιάρθρωση του τομέα του ασφαλούχου σχιστόλιθου, η οποία θα απαιτήσει ιδιαίτερες προσπάθειες έως το τέλος του 2012, καθώς και την ανάγκη για σταδιακό άνοιγμα της εσθονικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας για τους πελάτες εκτός των νοικοκυριών μέχρι την ίδια ημερομηνία.

Η Ένωση σημειώνει ότι, για τον περιορισμό της πιθανής στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, ενδέχεται να πρέπει να εφαρμοσθούν μηχανισμοί διασφάλισης, όπως η ρήτρα αμοιβαιότητας της οδηγίας 96/92/EK.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την ανάπτυξη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και τις πιθανές αλλαγές στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στην Εσθονία και στις γειτονικές χώρες.

Με την επιφύλαξη των ανωτέρω, κάθε κράτος μέλος μπορεί, από το 2009 και εξής, να ζητήσει από την Επιτροπή να αξιολογήσει την ανάπτυξη των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας της ζώνης της Βαλτικής. Με βάση την αξιολόγηση αυτή και λαμβάνοντας πλήρως υπόψη το μοναδικό χαρακτήρα του ασφαλούχου σχιστόλιθου και τα κοινωνικά και οικονομικά μελήματα σχετικά με την εξαγωγή, την παραγωγή και την κατανάλωση ασφαλούχου σχιστόλιθου στην Εσθονία, καθώς επίσης και τους στόχους της Κοινότητας για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο με τις κατάλληλες συστάσεις.

9. Δήλωση σχετικά με τις εσθονικές και λιθουανικές αλιευτικές δραστηριότητες στη ζώνη Σβάλμπαρντ

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αναλαμβάνει τη δέσμευση να συνεχίσει την εύρυθμη διαχείριση βάσει της βιώσιμης διατήρησης και βέλτιστης χρήσης των αλιευτικών αποθεμάτων γύρω από το Σβάλμπαρντ και δηλώνει την προθυμία της να διατηρήσει το υπάρχον σύστημα διαχείρισης που εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και από την Εσθονία και τη Λιθουανία.

10. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Λετονία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παράσχουν βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στους Λετονούς υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επιστευθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Λετονών υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Λετονίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

11. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Λιθουανία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στους Λιθουανούς υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επιστευθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Λιθουανών υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Λιθουανίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

12. Δήλωση σχετικά με τη χερσαία διέλευση προσώπων μεταξύ της περιοχής του Καλίνινγκραντ και άλλων τμημάτων της Ρωσικής Ομοσπονδίας

Η Κοινότητα πρέπει να βοηθήσει τη Λιθουανία να εκπληρώσει όσο το δυνατόν συντομότερα τις προϋποθέσεις πλήρους συμμετοχής στο κεκτημένο του Σένγκεν, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι η Λιθουανία θα συμπεριληφθεί στην πρώτη ομάδα των νέων κρατών μελών που θα συμμετάσχουν πλήρως στο κεκτημένο του Σένγκεν. Η πλήρης συμμετοχή θα εξαρτηθεί από την αντικειμενική αξιολόγηση ότι πληρούνται όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις σύμφωνα με το κεκτημένο του Σένγκεν.

13. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Ουγγαρία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στους Ούγγρους υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επιστευθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Ούγγρων υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Ουγγαρίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

14. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Μάλτα

Σε περίπτωση κατά την οποία η προσχώρηση της Μάλτας δημιουργήσει δυσκολίες όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, το θέμα μπορεί να υποβληθεί στα όργανα της Ένωσης προκειμένου να βρεθεί λύση του προβλήματος. Η λύση αυτή θα είναι απόλυτα σύμφωνη με τις διατάξεις των Συνθηκών (συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση) και με τις διατάξεις οι οποίες θεσπίζονται κατ' εφαρμογή τους, ιδίως τις διατάξεις σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.

15. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Πολωνία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στους Πολωνούς υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επιστευθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Πολωνών υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Πολωνίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

16. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Σλοβενία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στους Σλοβένους υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επιστευθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Σλοβένων υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Σλοβενίας. Επιπλέον, τα

κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

17. Δήλωση σχετικά με την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου στη Σλοβενία

Η Ένωση υπενθυμίζει τη σπουδαιότητα της υποδομής μεταφορών στη Σλοβενία για την ανάπτυξη διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και θα λάβει δεόντως υπόψη αυτό το γεγονός κατά τον καθορισμό των σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος σύμφωνα με το άρθρο 155 της Συνθήκης ΕΚ.

18. Δήλωση για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Σλοβακία

Η ΕΕ υπογραμμίζει τα ισχυρά στοιχεία διαφοροποίησης και ευελιξίας του διακανονισμού για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να παρέχουν βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στους Σλοβάκους υπηκόους δυνάμει του εθνικού δικαίου, προκειμένου να επισπευσθεί η προσέγγιση προς το κεκτημένο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να βελτιωθούν σημαντικά οι ευκαιρίες απασχόλησης των Σλοβάκων υπηκόων στην ΕΕ κατά την προσχώρηση της Σλοβακίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν κατά το βέλτιστο τρόπο τον προτεινόμενο διακανονισμό ούτως ώστε να εφαρμοσθεί πλήρως το ταχύτερο δυνατόν το κεκτημένο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

Δ. ΚΟΙΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

19. Κοινή δήλωση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων: Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβενία και Σλοβακία

Η διατύπωση του σημείου 13 των μεταβατικών μέτρων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων δυνάμει της οδηγίας 96/71/ΕΚ στο πλαίσιο των Παραρτημάτων V, VI, VIII, IX, X, XII, XIII και XIV, γίνεται αντιληπτή από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και τη Δημοκρατία της Αυστρίας σε συμφωνία με την Επιτροπή ότι σημαίνει ότι «ορισμένες περιοχές» δύνανται, οσάκις ενδείκνυται, να περιλαμβάνουν το σύνολο του εθνικού εδάφους.

20. Κοινή δήλωση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας για την παρακολούθηση της πυρηνικής ασφάλειας

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Δημοκρατία της Αυστρίας υπογραμμίζουν ότι είναι σημαντικό να συνεχισθεί η διαδικασία για την εφαρμογή των συστάσεων που αφορούν τη βελτίωση της πυρηνικής ασφάλειας στις υπό προσχώρηση χώρες, όπως υπενθυμίστηκε στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων της 10ης Δεκεμβρίου 2002, έως ότου προκύψουν αποτελέσματα.

E. ΓΕΝΙΚΗ ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

21. Γενική Κοινή Δήλωση

Τα παρόντα κράτη μέλη τονίζουν ότι οι Δηλώσεις που επισυνάπτονται στην παρούσα Τελική Πράξη, δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο ερμηνείας ή εφαρμογής κατά τρόπο που θα έρχεται σε αντίθεση προς τις υποχρεώσεις των κρατών μελών, όπως αυτές προκύπτουν από τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης.

Τα παρόντα κράτη μέλη σημειώνουν ότι η Επιτροπή συμμερίζεται πλήρως τα ανωτέρω.

ΣΤ. ΚΟΙΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΝΕΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

22. Κοινή δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας σχετικά με το άρθρο 38 της Πράξης Προσχώρησης

Η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας και η Σλοβακική Δημοκρατία αντιλαμβάνονται ότι η έννοια «παραλείπει να εκπληρώσει δεσμεύσεις που ανέλαβε στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων προσχώρησης» καλύπτει μόνον τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις αρχικές Συνθήκες που εφαρμόζονται στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Δημοκρατία της Εσθονίας, τη Δημοκρατία της Λιθουανίας, τη Δημοκρατία της Πολωνίας, τη Δημοκρατία της Σλοβενίας και τη Σλοβακική Δημοκρατία, υπό τους όρους που καθορίζονται στην Πράξη Προσχώρησης και σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που καθορίζονται στην παρούσα Πράξη.

Κατά συνέπεια, η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας και η Σλοβακική Δημοκρατία αντιλαμβάνονται ότι η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο εφαρμογής του άρθρου 38 μόνο σε περιπτώσεις καταγγελιών παραβίασης των υποχρεώσεων οι οποίες αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.

Η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας και η Σλοβακική Δημοκρατία αντιλαμβάνονται ότι το άρθρο 38 δεν θίγει την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου όπως ορίζεται στο άρθρο 230 της Συνθήκης ΕΚ για ενέργειες που πραγματοποιεί η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 38.

Η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας και η Σλοβακική Δημοκρατία αντιλαμβάνονται ότι η Επιτροπή, πριν να αποφασίσει εάν θα εφαρμόσει τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 38 έναντι αυτών, παρέχει στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Δημοκρατία της Εσθονίας, τη Δημοκρατία της Λιθουανίας, τη Δημοκρατία της Πολωνίας, τη Δημοκρατία της Σλοβενίας και τη Σλοβακική Δημοκρατία την ευκαιρία να εκφράσουν την άποψη και τη θέση τους σύμφωνα με τη Δήλωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη γενική ρήτρα οικονομικής διασφάλισης, τη ρήτρα διασφάλισης για την εσωτερική αγορά και τη ρήτρα διασφάλισης για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, οι οποίες προσαρτώνται στην παρούσα Τελική Πράξη.

23. Κοινή δήλωση της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας και της Δημοκρατίας της Σλοβενίας σχετικά με το Παράρτημα X, κεφάλαιο 7, σημείο 1, (α) (ii) και με το Παράρτημα XIII, Κεφάλαιο 6, σημείο 1, (α) (i) της Πράξης Προσχώρησης

Εάν η μεταβατική περίοδος που αναφέρεται στο άρθρο 28 (ιβ) της έκτης οδηγίας ΦΠΑ δεν αντικατασταθεί από οριστικό σύστημα έως τα μέσα του 2007 και η πρόταση για την αντικατάστασή της δεν βρίσκεται σε στάδιο που να επιτρέπει την αντικατάσταση μέχρι το τέλος του 2007, η Δημοκρατία της Ουγγαρίας και η Δημοκρατία της Σλοβενίας θα ζητήσουν την εν ευθέτω χρόνο εκπόνηση έκθεσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο σχετικά με τη λειτουργία της μεταβατικής ρύθμισης που προβλέπεται στο Παράρτημα X, Κεφάλαιο 7, σημείο 1, (α) (ii) και το Παράρτημα XIII, Κεφάλαιο 6, σημείο 1, (α) (i) της Πράξης Προσχώρησης. Η έκθεση αυτή πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και τις πιθανές δυσμενείς συνέπειες για τον τομέα των εστιατορίων στη Δημοκρατία της Ουγγαρίας και στη Δημοκρατία της Σλοβενίας, ιδίως την απώλεια θέσεων εργασίας, την αύξηση της αδήλωτης εργασίας και τα επίπεδα αύξησης των τιμών στις υπηρεσίες εστιατορίων για τον τελικό καταναλωτή.

Z. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

24. Δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας για την πολιτική μεταφορών

Σύμφωνα με την κοινή θέση της ΕΕ σχετικά με το Κεφάλαιο «Πολιτική Μεταφορών», τα παρόντα και τα νέα κράτη μέλη μπορούν προοδευτικά να ανταλλάσσουν άδειες καμποτάζ βάσει διμερών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πλήρους ελευθέρωσης. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Τσεχική Δημοκρατία αναμένει ότι οι διμερείς συζητήσεις με τα κράτη μέλη θα συνεχισθούν κατά το 2003 προκειμένου να επιτευχθεί είτε διμερής συμφωνία για την πλήρη ελευθέρωση των ενδομεταφορών (καμποτάζ) είτε προοδευτική ανταλλαγή αδειών καμποτάζ σε περίπτωση που απαιτείται μεταβατική περίοδος.

Η Τσεχική Δημοκρατία χαιρετίζει την επίτευξη αμοιβαίας συμφωνίας με τη Γερμανία σχετικά με την επεξεργασία ανάλυσης της δομής κόστους βάσει της οποίας θα μπορούσαν να καταρτισθούν ποσοτώσεις διμερούς καμποτάζ από το έτος 2004 και εξής.

25. Δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας για τους εργαζόμενους

Η Τσεχική Δημοκρατία δηλώνει ότι αναμένει ότι οι προθέσεις ενός παρόντος κράτους μέλους να απελευθερώσει την πρόσβαση των Τσέχων εργαζομένων στην αγορά εργασίας του όσον αφορά συγκεκριμένους τομείς και επαγγέλματα, θα αποτελούν αντικείμενο διμερών διαβουλεύσεων μεταξύ του εν λόγω κράτους μέλους και της Τσεχικής Δημοκρατίας.

26. Δήλωση της Τσεχικής Δημοκρατίας για το άρθρο 35 της Συνθήκης ΕΕ

Η Τσεχική Δημοκρατία δέχεται την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σύμφωνα με τους διακανονισμούς που ορίζονται στο άρθρο 35, παράγραφος 2 και παράγραφος 3, στοιχείο β) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Τσεχική Δημοκρατία επιφυλάσσεται του δικαιώματος να προβλέψει στο εθνικό της δίκαιο ότι όταν εγείρεται ζήτημα κύρους ή ερμηνείας πράξεως που αναφέρεται στο άρθρο 35, παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε υπόθεση η οποία εκκρεμεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατά των αποφάσεων του οποίου δεν υπάρχει ένδικο μέσο κατά το εθνικό δίκαιο, το εν λόγω δικαστήριο υποχρεούται να προσφεύγει στο Δικαστήριο.

Η. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΕΣΘΟΝΙΑΣ

27. Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με το χάλυβα

Η βιομηχανία επεξεργασίας χάλυβα της Εσθονίας διανύει δυναμική φάση ανάπτυξης.

Κατά τη διαπραγμάτευση των αναγκαίων προσαρμογών στους ποσοτικούς περιορισμούς που προβλέπονται στις διμερείς συμφωνίες χάλυβα μεταξύ της Κοινότητας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Ουκρανίας και του Καζακστάν ή κατά την έγκριση οιασδήποτε άλλων σχετικών ρυθμίσεων για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες εισαγωγής που απορρέουν από την προβλεπόμενη επέκταση της εσθονικής βιομηχανίας χάλυβα στο εγγύς μέλλον. Η Εσθονία τονίζει ότι οι αναμενόμενες ανάγκες εισαγωγής της έχουν διαβιασθεί στη Διάσκεψη Προσχώρησης.

28. Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με την αλιεία

Η Εσθονία γνωρίζει ότι τη διαχείριση της συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Εσθονίας και της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας σχετικά με τη συνεργασία στη διατήρηση και τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων στις περιοχές Peipsi, Läämpi και λίμνης Pihkva θα εξασφαλίζει η Εσθονία σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, και αναλόγως του αν η Κοινότητα έχει ή δεν έχει νομοθετικές διατάξεις παράγωγου δικαίου για τη διαχείριση των εσωτερικών αλιευτικών πόρων.

29. Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με την Επιτροπή Αλιείας του Βορειοανατολικού Ατλαντικού (NEAFC)

Σύμφωνα με την αρχή της αποκλειστικής κοινοτικής αρμοδιότητας, τα συμφέροντα της Εσθονίας στη NEAFC θα εκπροσωπούνται από την Κοινότητα από την ημερομηνία προσχώρησης. Σε περίπτωση που η Εσθονία δεν είναι μέλος της NEAFC κατά την ημερομηνία προσχώρησης, η Εσθονία βασίζεται στην προσπάθεια της Κοινότητας να ενσωματώσει στο κοινοτικό μερίδιο την «ποσόστωση συνεργασίας μη συμβαλλόμενου μέρους» που χρησιμοποιείται από την Εσθονία και όπως καταγράφεται από τη NEAFC.

30. Δήλωση της Δημοκρατίας της Εσθονίας σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων

Όσον αφορά τις τρίτες χώρες, η Εσθονία θα συμμορφωθεί πλήρως προς τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων.

Θ. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΤΟΝΙΑΣ

31. Δήλωση της Δημοκρατίας της Λετονίας για τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο

Η δήλωση αριθ. 20 της Συνθήκης της Νίκαιας ορίζει ότι στη Δημοκρατία της Λετονίας θα αντιστοιχούν τέσσερις ψήφοι επί συνόλου 345 ψήφων στο Συμβούλιο από 1ης Ιανουαρίου 2005, υπό την προϋπόθεση ότι η Ένωση θα αριθμεί 27 κράτη μέλη.

Έχοντας υπόψη την ανάγκη διασφάλισης επαρκούς, συγκρίσιμης και ισότιμης αντιπροσώπευσης των κρατών μελών στο Συμβούλιο, ανάλογα με τον πληθυσμό τους, η Δημοκρατία της Λετονίας δηλώνει ότι επιφυλάσσεται του δικαιώματος να συζητήσει το θέμα της στάθμισης των ψήφων στο Συμβούλιο κατά την επόμενη Διακυβερνητική Διάσκεψη.

32. Δήλωση της Δημοκρατίας της Λετονίας σχετικά με την αλιεία

Όσον αφορά τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3760/92 για τη θέσπιση μεριδίου των κοινοτικών αλιευτικών δυνατοτήτων που κατανέμονται στα κράτη μέλη όσον αφορά τα αποθέματα και οι οποίες υπόκεινται σε όριο αλιεύσεων, η Λετονία αντιλαμβάνεται ότι οι συγκεκριμένες διατάξεις της παρούσας Πράξης σχετικά με τις αλιευτικές δυνατότητες που θα κατανεμηθούν για τη Λετονία στη Βαλτική αναφέρονται στο υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης εντός της Διεθνούς Επιτροπής Αλιείας της Βαλτικής Θάλασσας (IBSFC), όπως έχει υπολογισθεί από την ΕΕ των 15 και την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία.

Όσον αφορά τις αλιευτικές δυνατότητες στην Επιτροπή για την Αλιεία στο Βορειοανατολικό Ατλαντικό (NEAFC), η Λετονία δηλώνει το ενδιαφέρον της για αλιεία στην περιοχή αυτή, μολονότι δεν έχει παρουσιάσει σημαντικό αριθμό αλιεύσεων κατά το τελευταίο διάστημα. Η Λετονία ως συνεργαζόμενο μέρος της NEAFC, σεβόμενη όλες τις αποφάσεις και τους κανονισμούς αυτής της Επιτροπής, προσδοκά ότι θα ληφθούν δεόντως υπόψη τα συμφέροντά της κατά την κατανομή των αλιευτικών δυνατοτήτων στη Λετονία και άλλα νέα κράτη μέλη.

33. Δήλωση της Δημοκρατίας της Λετονίας σχετικά με το άρθρο 142α του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα

Η Δημοκρατία της Λετονίας θεωρεί ότι η εφαρμογή του άρθρου 142α παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το

κοινοτικό σήμα δεν αποκλείει την απαγόρευση της χρήσης κοινοτικού σήματος στο έδαφος της Δημοκρατίας της Λετονίας δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 2 του κανονισμού.

I. ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ

34. Δήλωση της Δημοκρατίας της Λιθουανίας όσον αφορά τις λιθουανικές αλιευτικές δραστηριότητες στη ζώνη διακανονισμού της επιτροπής για την αλιεία στο Βορειοανατολικό Ατλαντικό (NEAFC)

Η Λιθουανία δηλώνει το ενδιαφέρον της για τη συνέχιση της παραδοσιακής αλιείας στη ζώνη διακανονισμού της Επιτροπής για την Αλιεία στο Βορειοανατολικό Ατλαντικό (NEAFC) μετά την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Λιθουανία βασίζεται στην υποστήριξη της ΕΕ κατά την προσχώρησή της στη NEAFC. Η Λιθουανία προσδοκά ότι μετά την προσχώρηση στην ΕΕ, οι αλιευτικές δραστηριότητες της Λιθουανίας στη ζώνη διακανονισμού NEAFC θα συνεχισθούν και ότι θα κατανεμηθούν επαρκείς ποσοτώσεις στη ζώνη αυτή σύμφωνα με την αρχή της σχετικής σταθερότητας.

ΙΑ. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ

35. Δήλωση της Δημοκρατίας της Μάλτας σχετικά με την ουδετερότητα

Η Μάλτα διακηρύσσει την προσήλωσή της στην Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Μάλτα επιβεβαιώνει ότι η συμμετοχή της στην Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θίγει την ουδετερότητά της. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει συγκεκριμένα ότι οιαδήποτε απόφαση της Ένωσης να κινηθεί προς κοινή άμυνα λαμβάνεται με ομόφωνη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να υιοθετήσουν σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

36. Δήλωση της Δημοκρατίας της Μάλτας για τη νησιωτική περιοχή του Gozo

Η Κυβέρνηση της Μάλτας,

Σημειώνοντας ότι η νησιωτική περιοχή του Gozo παρουσιάζει οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες καθώς και μειονεκτήματα που οφείλονται στις συνδυασμένες επιπτώσεις

των χαρακτηριστικών της: είναι διπλά νησιωτική, το φυσικό περιβάλλον είναι ευαίσθητο, ο πληθυσμός λιγιστός αλλά πυκνός και οι εγγενείς πόροι περιορισμένοι,

Σημειώνοντας ότι το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της νησιωτικής περιοχής του Gozo είναι σημαντικά χαμηλότερο από το ΑΕΓΧΠ της Μάλτας ως συνόλου,

Σημειώνοντας ότι η Μάλτα εφαρμόζει ειδικές οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές για τη νησιωτική περιοχή του Gozo, με στόχο την αντιμετώπιση των μόνιμων διαρθρωτικών μειονεκτημάτων από τα οποία πλήττεται,

Αναγνωρίζοντας ότι, μετά την προσχώρηση της Μάλτας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ως αποτέλεσμα της συμφωνίας σχετικά με την επιλεξιμότητα της Μάλτας για τους στόχους των Διαρθρωτικών Ταμείων και για τη συνδρομή του Ταμείου Συνοχής, καθώς και των συμφωνιών σχετικά με το μηδενικό συντελεστή ΦΠΑ για τις εσωτερικές μεταφορές επιβατών και σχετικά με τη μεταβατική περίοδο για τις εσωτερικές μεταφορές γεωργικών προϊόντων, η περιοχή του Gozo θα ωφεληθεί από ειδικά μέτρα αντιμετώπισης των διαρθρωτικών της μειονεκτημάτων, και επί πλέον θα συμμετέχει σε μέτρα γενικότερης οικονομικής και κοινωνικής ωφέλειας,

Αναγνωρίζοντας περαιτέρω ότι η ταξινόμηση NUTS 3 της περιοχής του Gozo δεν μπορεί, από μόνη της, να εξασφαλίσει την εφαρμογή της δηλωμένης δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης να λαμβάνει μέτρα υπέρ των λιγότερο ευνοημένων περιοχών,

Δηλώνει ότι, πριν από το τέλος κάθε κοινοτικής δημοσιονομικής περιόδου που συνεπάγεται επανακαθορισμό της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής, η Μάλτα θα ζητά από την Επιτροπή να υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση με θέμα την οικονομική και κοινωνική κατάσταση της περιοχής του Gozo, και, ιδίως, τις διαφορές των επιπέδων κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ Gozo και Μάλτας. Θα ζητείται από την Επιτροπή να προτείνει κατάλληλα μέτρα, εφόσον απαιτούνται, στο πλαίσιο της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής ή άλλων σχετικών κοινοτικών πολιτικών, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνεχής μείωση των ανομοιοτήτων μεταξύ Gozo και Μάλτας και η περαιτέρω ενσωμάτωση του Gozo στην εσωτερική αγορά με δίκαιους όρους. Ειδικότερα, στην περίπτωση που η Μάλτα, ως σύνολο, δεν θα είναι πλέον επιλέξιμη για ορισμένα μέτρα της περιφερειακής πολιτικής, η έκθεση αυτή θα εκτιμά εάν η περιοχή του Gozo, λόγω της ιδιαίτερης οικονομικής κατάστασης, δικαιολογείται να εξακολουθήσει να είναι επιλέξιμη για τα μέτρα αυτά και υπό ποιές προϋποθέσεις, κατά την περίοδο αναφοράς.

37. Δήλωση της Δημοκρατίας της Μάλτας για τη διατήρηση μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ

Η αποδοχή εκ μέρους της Μάλτας, μεταβατικής περιόδου έως την 1η Ιανουαρίου 2010, για τη διατήρηση του μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ αντί του κανονικού συντελεστή 5 % στις προμήθειες τροφίμων και φαρμακευτικών προϊόντων βασίζεται στην προϋπόθεση ότι η μεταβατική περίοδος που αναφέρεται στο άρθρο 28, παράγραφος 1 της έκτης οδηγίας ΦΠΑ λήγει την ημερομηνία εκείνη.

ΙΒ. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

38. Δήλωση της Δημοκρατίας της Πολωνίας σχετικά με την ανταγωνιστικότητα της πολωνικής παραγωγής ορισμένων φρούτων

Η Πολωνία λαμβάνει υπό σημείωση ότι η εφαρμογή του κοινού δασμολογίου της ΕΕ στην Πολωνία ενδέχεται να έχει άμεσες δυσμενείς επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα των Πολωνών παραγωγών σαρκωδών καρπών, βύσσινων και μήλων. Εάν, μετά την προσχώρηση, ανακύψουν σοβαρές δυσχέρειες που ενδέχεται να επιμείνουν στους τομείς αυτούς, η Πολωνία θα ζητήσει επείγουσα εφαρμογή της γενικής ρήτρας διασφάλισης και θα υποβάλει αίτημα για τη λήψη μέτρων που θα επιτρέψουν τη μόνιμη άρση των διαταραχών όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα στον τομέα των σαρκωδών καρπών, των βύσσινων και των μήλων.

39. Δήλωση της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Πολωνίας σχετικά με τα χρηστά ήθη

Η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Πολωνίας αντιλαμβάνεται ότι καμία διάταξη της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, των Συνθηκών περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των Συνθηκών που τροποποιούν ή συμπληρώνουν τις εν λόγω Συνθήκες, δεν εμποδίζουν το πολωνικό κράτος όσον αφορά τη ρύθμιση θεμάτων με ηθική σημασία, καθώς και θεμάτων σχετικών με την προστασία της ανθρώπινης ζωής.

40. Δήλωση της κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Πολωνίας για την ερμηνεία της παρέκκλισης από τις απαιτήσεις που ορίζονται στην οδηγία 2001/82/ΕΚ και στην οδηγία 2001/83/ΕΚ

Η Πολωνία θεωρεί ότι τα φαρμακευτικά προϊόντα του καταλόγου του Προσαρτήματος Α του Παραρτήματος ΧΙΙ της παρούσας Πράξης με άδειες κυκλοφορίας, μπορούν να διατίθενται σε εμπορία στην Πολωνία.

ΙΓ. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΣΛΟΒΕΝΙΑΣ

41. Δήλωση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας σχετικά με τη μελλοντική περιφερειακή διαίρεση της δημοκρατίας της Σλοβενίας

Η Δημοκρατία της Σλοβενίας τονίζει τη σημασία που αποδίδει στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και στην ανάγκη να γεφυρωθούν οι κοινωνικοοικονομικές διαφορές μεταξύ των περιφερειών της.

Η Δημοκρατία της Σλοβενίας σημειώνει ότι η αρμοδιότητα για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την περιφερειακή της διαίρεση ανήκει αποκλειστικά στη Δημοκρατία της Σλοβενίας. Εξαιρέση σε αυτό αποτελεί η περιφερειακή διαίρεση της Σλοβενίας για τους σκοπούς της κοινής περιφερειακής κατάταξης των μονάδων επικράτειας (NUTS).

Το ζήτημα της περιφερειακής διαίρεσης της Σλοβενίας σε επίπεδο NUTS 2 διευθετήθηκε προσωρινά, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων προσχώρησης, κατά τη δέκατη ένατη συνεδρίαση της Διάσκεψης σε επίπεδο Αναπληρωτών, στις 29 Ιουλίου 2002, υπό τους όρους που καθορίζονται στα συμπεράσματα της Διάσκεψης. Τα εν λόγω συμπεράσματα επιβεβαιώθηκαν στην υπουργική σύνοδο της Διάσκεψης Προσχώρησης της 1ης Οκτωβρίου 2002.

Δήλωση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, για την οποία κανένα από τα κράτη μέλη δεν έφερε αντίρρηση σε καμία φάση, περιελήφθη στα Συμπεράσματα της Διάσκεψης και το σχετικό μέρος της αναφέρει:

«Η Σλοβενία σημειώνει με ικανοποίηση ότι η ΕΕ έλαβε υπόψη της ότι ολόκληρη η επικράτεια της Σλοβενίας θα θεωρείται ως μια ενιαία περιοχή σε επίπεδο NUTS 2 για την περίοδο έως τα τέλη του 2006, ότι η Σλοβενία προτίθεται να εφαρμόσει ένα ενιαίο έγγραφο προγραμματισμού που θα καλύπτει ολόκληρη την επικράτεια της Σλοβενίας για την περίοδο προγραμματισμού έως τα τέλη του 2006 και ότι η Σλοβενία θα συνεχίσει τις συζητήσεις με την Επιτροπή για εδαφική διαίρεση που θα εξασφαλίζει ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη προκειμένου να αναθεωρήσει, αφού θα είναι ήδη κράτος μέλος, την κατάταξη NUTS έως τα τέλη του 2006 το αργότερο.

Εάν η πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινής κατάταξης στατιστικών μονάδων επικράτειας (NUTS) θεσπισθεί και τεθεί σε ισχύ πριν από την προσχώρηση της Σλοβενίας, η Σλοβενία θα διαπραγματευθεί, εν ανάγκη, με την ΕΕ την εφαρμογή του στην εδαφική διαίρεση της Σλοβενίας.

Στη βάση αυτή, η Σλοβενία μπορεί να δεχθεί την πρόταση της ΕΕ και συμφωνεί ότι, στο παρόν στάδιο, δεν απαιτείται περαιτέρω διαπραγμάτευση για το κεφάλαιο αυτό.»

42. Δήλωση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας σχετικά με την αυτόχθονα μέλισσα της Σλοβενίας *Apis mellifera Carnica* (kranjska čebela)

Εκτιμώντας το γεγονός ότι το σλοβένικο υποείδος μελισσών *Apis mellifera Carnica* (γνωστό επίσης και με τις ονομασίες «kranjska čebela», «Carniolan bee», «Krainer Biene», «Carnica», και «Kärntner Biene») αποτελεί αυτόχθονα ζωικό πληθυσμό της Δημοκρατίας της Σλοβενίας,

Εκτιμώντας τις συνεχείς προσπάθειες εκατονταετιών για τη διατήρηση και την επιλογή της γηγενούς μέλισσας στο έδαφος της σημερινής Σλοβενίας, με παράλληλο στόχο τη

διατήρησή της ως αυτόχθον γενετικό υλικό, από την οποία προέκυψε ένας πληθυσμός μελισσών με γενετική σταθερότητα και ισορροπία,

Εκτιμώντας την επιτακτική ανάγκη διατήρησης του συγκεκριμένου αυτόχθονος πληθυσμού μελισσών με τα ευδιάκριτα χαρακτηριστικά και την κατ' αυτόν τον τρόπο συμβολή στη συντήρηση της βιοποικιλότητας,

Η Δημοκρατία της Σλοβενίας δηλώνει ότι προτίθεται να συνεχίσει να εφαρμόζει όλα τα δέοντα μέτρα που είναι αναγκαία για να εξασφαλισθεί η διατήρηση της αυτόχθονος *Apis mellifera Carnica* στο έδαφος της Δημοκρατίας της Σλοβενίας.

Η Δημοκρατία της Σλοβενίας υπενθυμίζει ότι έθεσε το θέμα αυτό στις διαπραγματεύσεις προσχώρησης και ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση τόνισε ότι μπορούν να λαμβάνονται εθνικά μέτρα βάσει του άρθρου 30 της Συνθήκης, τηρούμενης της αρχής της αναλογικότητας, και ότι δεν είναι απαραίτητο να συμπεριληφθεί το ζήτημα στις διαπραγματεύσεις.

ΙΔ. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη έλαβαν υπό σημείωση τις ακόλουθες δηλώσεις της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων:

43. Δήλωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη γενική ρήτρα οικονομικής διασφάλισης, τη ρήτρα διασφάλισης για την εσωτερική αγορά και τη ρήτρα διασφάλισης για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις

Πριν αποφασίσει σχετικά με το αν θα εφαρμόσει τις ρήτρες διασφάλισης για την εσωτερική αγορά και για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θα ακούσει την ή τις απόψεις και θέσεις του ή των κρατών μελών που θα θίγονται άμεσα από τα μέτρα αυτά και θα λάβει δεόντως υπόψη της αυτές τις απόψεις και θέσεις.

Η γενική ρήτρα οικονομικής διασφάλισης καλύπτει και τη γεωργία. Μπορεί να ενεργοποιείται όταν ανακλύπουν, σε συγκεκριμένους γεωργικούς τομείς, σοβαρές και ενδεχομένως παρατεινόμενες δυσχέρειες που δύνανται να επιφέρουν σοβαρή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης σε ορισμένη περιοχή. Λαμβανομένων υπόψη των ειδικών προβλημάτων του γεωργικού τομέα στην Πολωνία, τα μέτρα που λαμβάνει η Επιτροπή προκειμένου να αποτρέψει διαταραχές της αγοράς δυνάμει της γενικής ρήτρας οικονομικής διασφάλισης ενδέχεται να περιλαμβάνουν συστήματα παρακολούθησης των εμπορικών ροών μεταξύ της Πολωνίας και άλλων κρατών μελών.

44. Δήλωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με τα συμπεράσματα της Διάσκεψης Προσχώρησης με τη Λετονία

Η μεταχείριση των εγκαταλελειμμένων γαιών, π.χ. η επάνοδος των γαιών στις παραδοσιακές περιβαλλοντικές συνθήκες ή / και η αποφυγή των «κλειστών» εκτάσεων, μπορεί να υποστηριχθεί ως μέτρο δυνάμει του άρθρου 33 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 στο Ενιαίο Έγγραφο Προγραμματισμού, στα πλαίσια του στόχου αριθ. 1.

Το άρθρο 33 παρέχει διάφορες δυνατότητες, εν προκειμένω: π.χ. σύμφωνα με την όγδοη περίπτωση για τη διαχείριση των γεωργικών υδάτινων πόρων, αλλά, ιδίως, σύμφωνα με την ενδέκατη περίπτωση, η οποία προβλέπει ότι μπορεί να παρέχεται στήριξη για την προστασία του περιβάλλοντος σε σχέση με τη γεωργία, τη δασοκομία και τη διατήρηση των γαιών καθώς και τη βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων. Η στήριξη αυτή μπορεί να λαμβάνει τη μορφή μιας μόνης πληρωμής για τη φιλική προς το περιβάλλον μεταχείριση των εγκαταλελειμμένων γαιών.

Το προτεινόμενο μέτρο δεν θα πρέπει να περιλαμβάνει ως ειδικό σκοπό την επάνοδο των γαιών στη γεωργική παραγωγή που καλύπτεται από την Κοινή Οργάνωση των Αγορών ή την παύση της καλλιέργειας. Ωστόσο, οι γαίες τις οποίες κατέχουν γεωργοί και τις μεταχειρίζονται όπως περιγράφεται ανωτέρω, μπορούν να χρησιμοποιούνται από τους εν λόγω γεωργούς σε συνδυασμό με τις γεωργικές εκτάσεις που έχουν ήδη, προκειμένου να τροποποιηθούν οι σημερινές μέθοδοι γεωργικής παραγωγής τους κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται το περιβάλλον και να διατηρείται το φυσικό περιβάλλον. Στην περίπτωση αυτή, είναι δυνατή περαιτέρω στήριξη δυνάμει του γεωργοπεριβαλλοντικού μέτρου που αναφέρεται στο άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999.

IV. ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Οι πληρεξούσιοι έλαβαν υπό σημείωση την ανταλλαγή επιστολών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας σχετικά με διαδικασία ενημέρωσης και διαβουλεύσεων για τη θέσπιση ορισμένων αποφάσεων και άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την περίοδο πριν από την προσχώρηση, και η οποία προσαρτάται στην παρούσα Τελική Πράξη.

Ανταλλαγή επιστολών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας σχετικά με διαδικασία ενημέρωσης και διαβουλεύσεων για τη θέσπιση ορισμένων αποφάσεων και άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την περίοδο πριν από την προσχώρηση

Επιστολή αριθ. 1

Αξιότιμε κύριε,

Λαμβάνω την τιμή να αναφερθώ στη διαδικασία ενημέρωσης και διαβουλεύσεων για τη θέσπιση ορισμένων αποφάσεων και άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την περίοδο πριν από την προσχώρηση της χώρας σας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ζήτημα που προέκυψε στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων προσχωρήσεως.

Επιβεβαιώνω με την παρούσα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συμφωνήσει σχετικά με μία τέτοια διαδικασία σύμφωνα με τους όρους που διατυπώνονται στο Παράρτημα της παρούσας επιστολής, η οποία μπορεί να εφαρμοσθεί από την ημερομηνία κατά την οποία η Διάσκεψη διαπραγματεύσεων θα κηρύξει την οριστική περάτωση των διαπραγματεύσεων διεύρυνσης.

Θα σας ήμουν υπόχρεος εάν μου επιβεβαιώνατε ότι η Κυβέρνησή σας είναι σύμφωνη με το περιεχόμενο της παρούσας επιστολής.

Με τιμή,

Επιστολή αριθ. 2

Αξιότιμε κύριε,

Έχω την τιμή να σας γνωρίσω τη λήψη της επιστολής σας, η οποία έχει ως εξής:

«Λαμβάνω την τιμή να αναφερθώ στη διαδικασία ενημέρωσης και διαβουλεύσεων για τη θέσπιση ορισμένων αποφάσεων και άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την περίοδο πριν την προσχώρηση της χώρας σας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ζήτημα που προέκυψε στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων προσχωρήσεως.

Επιβεβαιώνω με την παρούσα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συμφωνήσει σχετικά με μία τέτοια διαδικασία σύμφωνα με τους όρους που διατυπώνονται στο Παράρτημα της παρούσας επιστολής, η οποία μπορεί να εφαρμοσθεί από την ημερομηνία κατά την οποία η Διάσκεψη διαπραγματεύσεων θα κηρύξει την οριστική περάτωση των διαπραγματεύσεων διεύρυνσης.

Θα σας ήμουν υπόχρεος εάν μου επιβεβαιώνατε ότι η Κυβέρνησή σας είναι σύμφωνη με το περιεχόμενο της παρούσας επιστολής.»

Λαμβάνω την τιμή να επιβεβαιώσω ότι η Κυβέρνηση της χώρας μου είναι σύμφωνη με το περιεχόμενο της εν λόγω επιστολής.

Με τιμή,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Διαδικασία ενημέρωσης και διαβουλεύσεων για τη θέσπιση ορισμένων αποφάσεων και άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την περίοδο πριν από την προσχώρηση

Ι. Για να εξασφαλισθεί η δέουσα ενημέρωση της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, που αποκαλούνται στο εξής «προσχωρούντα κράτη», κάθε πρόταση, ανακοίνωση, σύσταση ή πρωτοβουλία, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αποφάσεις των οργάνων ή οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γνωστοποιείται στα προσχωρούντα κράτη αφού διαβιβασθεί στο Συμβούλιο.

Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται μετά από αιτιολογημένη αίτηση ενός προσχωρούντος κράτους, το οποίο εκθέτει σαφώς τα συμφέροντά του ως μελλοντικού μέλους της Ένωσης και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του.

Για τις διοικητικές αποφάσεις δεν διεξάγονται, κατά γενικό κανόνα, διαβουλεύσεις.

Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται στα πλαίσια προσωρινής επιτροπής, που αποτελείται από αντιπροσώπους της Ένωσης και των προσχωρούντων κρατών.

Από την πλευρά της Ένωσης, μέλη της προσωρινής επιτροπής είναι τα μέλη της Επιτροπής των Μόνιμων Αντιπροσώπων ή πρόσωπα που αυτά ορίζουν για τον σκοπό αυτό. Η Επιτροπή καλείται να εκπροσωπηθεί στις εργασίες αυτές.

Η προσωρινή επιτροπή επικουρείται από γραμματεία, η οποία είναι η γραμματεία της Διάσκεψης, της οποίας η θητεία παρατείνεται για τον σκοπό αυτό.

Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται κατά κανόνα όταν από τις προπαρασκευαστικές εργασίες σε επίπεδο Ένωσης για την έκδοση αποφάσεων του Συμβουλίου, έχουν προκύψει κοινές κατευθύνσεις που επιτρέπουν την επωφελή διεξαγωγή διαβουλεύσεων.

Αν εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρές δυσχέρειες μετά τις διαβουλεύσεις, το θέμα μπορεί να τίθεται σε υπουργικό επίπεδο, μετά από αίτηση ενός προσχωρούντος κράτους.

Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, στις αποφάσεις του Συμβουλίου των Διοικητών της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Η διαδικασία που προβλέπεται στις ανωτέρω παραγράφους εφαρμόζεται επίσης σε κάθε απόφαση που λαμβάνουν τα προσχωρούντα κράτη, η οποία θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στις υποχρεώσεις που προκύπτουν από την ιδιότητά τους ως μελλοντικών μελών της Ένωσης.

II.

Η διαδικασία που προβλέπεται στο σημείο I εφαρμόζεται, τηρουμένων των αναλογιών, στα σχέδια κοινών στρατηγικών του Συμβουλίου κατά την έννοια του άρθρου 13 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σχέδια κοινών δράσεων του Συμβουλίου κατά την έννοια του άρθρου 14 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα σχέδια κοινών θέσεων του Συμβουλίου κατά την έννοια του άρθρου 15 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό την επιφύλαξη των κατωτέρω διατάξεων.

Η Προεδρία επιστά την προσοχή των προσχωρούντων κρατών στα εν λόγω σχέδια, όταν η πρόταση ή ανακοίνωση προέρχεται από κράτος μέλος.

Οι διαβουλεύσεις μπορούν να πραγματοποιούνται υπό μορφήν ανταλλαγής μηνυμάτων με ηλεκτρονικά μέσα, εκτός εάν ένα προσχωρούν κράτος μέλος προβάλλει αιτιολογημένες αντιρρήσεις.

Εάν οι διαβουλεύσεις πραγματοποιηθούν στα πλαίσια της προσωρινής επιτροπής, τα μέλη της εν λόγω επιτροπής που ανήκουν στην Ένωση μπορούν να είναι, όπου ενδείκνυται, μέλη της Επιτροπής Πολιτικής και Ασφάλειας.

III.

Η διαδικασία που προβλέπεται στο σημείο I εφαρμόζεται, τηρουμένων των αναλογιών, στα σχέδια κοινών θέσεων, αποφάσεων-πλαίσιο και αποφάσεων του Συμβουλίου κατά την έννοια του άρθρου 34 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και στην κατάρτιση συμβάσεων, όπως προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο, υπό την επιφύλαξη των κατωτέρω διατάξεων.

Η Προεδρία επιστά την προσοχή των προσχωρούντων κρατών στα εν λόγω σχέδια, όταν η πρόταση ή ανακοίνωση προέρχεται από κράτος μέλος.

Εάν οι διαβουλεύσεις πραγματοποιηθούν στα πλαίσια της προσωρινής επιτροπής, τα μέλη της εν λόγω επιτροπής που ανήκουν στην Ένωση μπορούν να είναι, όπου ενδείκνυται, μέλη της Επιτροπής του άρθρου 36 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

IV.

Η Τσεχική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Εσθονίας, η Κυπριακή Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Λετονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας, η Δημοκρατία της Ουγγαρίας, η Δημοκρατία της Μάλτας, η Δημοκρατία της Πολωνίας, η Δημοκρατία της Σλοβενίας και η Σλοβακική Δημοκρατία λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι η προσχώρησή τους στις συμφωνίες ή συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 4, στο άρθρο 5, παράγραφος 1, δεύτερη φράση, στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στο άρθρο 6, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο και στο άρθρο 6, παράγραφος 5 της Πράξης περί των όρων προσχωρήσεως και των προσαρμογών των Συνθηκών να συμπέσει, στο μέτρο του δυνατού και υπό τους όρους που προβλέπονται στην Πράξη αυτή, με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης Προσχωρήσεως.

Εφόσον οι συμφωνίες ή συμβάσεις, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 4, στο άρθρο 5, παράγραφος 1, δεύτερη φράση και στο άρθρο 5, παράγραφος 2, υπάρχουν μόνο ως σχέδια, δεν έχουν υπογραφεί και πιθανώς δεν μπορούν να υπογραφούν κατά την περίοδο πριν από την προσχώρηση, τα προσχωρούντα κράτη θα κληθούν να συμμετάσχουν, μετά την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώσεως και σύμφωνα με τις κατάλληλες διαδικασίες, στην επεξεργασία των σχεδίων αυτών με πνεύμα θετικό και με τρόπο που να διευκολύνεται η σύναψή τους.

V.

Όσον αφορά τη διαπραγμάτευση μεταβατικών πρωτοκόλλων και πρωτοκόλλων προσαρμογής με τις αντισυμβαλλόμενες χώρες που αναφέρονται στο άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 6 της Πράξης περί των όρων προσχώσεως, οι εκπρόσωποι των προσχωρούντων κρατών συμμετέχουν στις εργασίες ως παρατηρητές, στο πλευρό των εκπροσώπων των παρόντων κρατών μελών.

Ορισμένες μη προτιμησιακές συμφωνίες που έχει συνάψει η Κοινότητα και οι οποίες παραμένουν εν ισχύ μετά την ημερομηνία προσχώρησης, μπορούν να αναπροσαρμοσθούν ή να διαρρυθμιστούν ώστε να ληφθεί υπόψη η διεύρυνση της Ένωσης. Τις προσαρμογές ή τις διαρρυθμίσεις αυτές διαπραγματεύεται η Κοινότητα, με τη συμμετοχή των εκπροσώπων των προσχωρούντων κρατών σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο.

VI.

Τα όργανα καταρτίζουν εγκαίρως τα κείμενα που αναφέρονται στα άρθρα 58 και 61 της Πράξης περί των όρων προσχώσεως και των προσαρμογών των Συνθηκών.

Ε Κ Ε Μ

**Ομιλία του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου
Πρωθυπουργού
Κώστα Σημίτη στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού
Κοινοβουλίου**

Στρασβούργο, 14 Ιανουαρίου 2003

Αξιότιμε Πρόεδρε του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Αξιότιμα Μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Αξιότιμε Πρόεδρε της Επιτροπής,

Αξιότιμα Μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κυρίες και κύριοι,

Αποτελεί ιδιαίτερη χαρά και τιμή να βρίσκομαι στο βήμα αυτό, με την ιδιότητα του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για να σας παρουσιάσω τις προτεραιότητες της Ελληνικής Προεδρίας στο Συμβούλιο της Ένωσης. Είχα στο παρελθόν την ευκαιρία να μετάσχω στις διαδικασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με την ιδιότητα του Προέδρου διαφόρων σχηματισμών του Συμβουλίου και να διαπιστώσω πόσο χρήσιμος και αναγκαίος είναι ο διάλογος αυτός, ο κοινοβουλευτικός διάλογος στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελληνική Προεδρία επιδιώκει την υψηλότερη δυνατή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε όλα τα επίπεδα. Επιδιώκουμε τη συνεργασία αυτή όχι ως μια τυπική, συστηματική υποχρέωση. Αλλά ως ουσιαστική και απαραίτητη σύμπραξη για την προώθηση των κοινών μας στόχων. Θα αξιοποιήσουμε όλες τις δυνατότητες για γόνιμη συνεργασία μεταξύ μας. Η επικείμενη εφαρμογή της Συνθήκης της Νίκαιας δίνει ευρύτερες εξουσίες στο Κοινοβούλιο, ιδιαίτερα με την επέκταση της "διαδικασίας της συναπόφασης". Θα εφαρμόσουμε από πλευράς Συμβουλίου όλες τις σχετικές ρυθμίσεις για ενεργότερο ρόλο του Κοινοβουλίου στη νομοθετική διαδικασία της Ένωσης.

Η Ελλάδα ανήκει στις χώρες-μέλη εκείνες της Ένωσης που επιθυμούν και υποστηρίζουν την ενίσχυση του ρόλου και των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Κυρίες και κύριοι,

Ζούμε σε μια ιστορική φάση μετεξέλιξης της Ευρώπης στην οποία καλούμαστε όλοι, το Συμβούλιο, η Επιτροπή, το Κοινοβούλιο, αλλά και οι λαοί μας να συμβάλλουμε. Να στηρίζουμε την πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Σε μία μεγάλη Ευρώπη, των 25 ή και περισσότερων κρατών-μελών, που οικοδομείται και αναπτύσσεται πάνω στις κοινές αξίες μας. Σ' αυτές που οδήγησαν τα τελευταία πενήντα χρόνια τα βήματά μας. Μια Ευρώπη που δημιουργεί ανάπτυξη και ευημερία για όλους, που ενισχύει στις κοινωνίες της, την συνοχή και την αλληλεγγύη. Μια ισχυρή Ευρώπη σ' ένα πολυκεντρικό παγκόσμιο σύστημα, που εργάζεται για την ειρήνη, την συνεργασία, τη δικαιοσύνη.

Έχουμε ευθύνη όχι μόνο να δουλέψουμε σ' αυτή την κατεύθυνση, αλλά και να πείσουμε με συγκεκριμένες πολιτικές, ότι αυτή η Ευρώπη έχει στο επίκεντρό της την έγνοια της για τους λαούς της, για τους πολίτες της. Την έγνοια για ένα κοινό μέλλον για όλους σε μια κοινότητα αξιών.

Διαμορφώσαμε το πρόγραμμα προτεραιοτήτων της Ελληνικής Προεδρίας όχι μόνο για ν' απαντήσουμε σ' αυτή την πρόκληση της μετεξέλιξης της Ένωσης. Αλλά και στην πρόκληση μιας συγκυρίας που χαρακτηρίζεται από την διεθνή οικονομική ύφεση και τις κάθε λογής ανασφάλειες που ελλοχεύουν στις κοινωνίες μας: έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και στασιμότητα στην οικονομία, ανεργία, νέοι κοινωνικοί αποκλεισμοί, εγκληματικότητα, ανεξέλεγκτα μεταναστευτικά ρεύματα, ευάλωτα ασφαλιστικά συστήματα. Πρέπει ν' απαντήσουμε με ουσιαστικά βήματα στις αβεβαιότητες του σήμερα. Να κτυπήσουμε τις εστίες της ατομικής και συλλογικής ανασφάλειας, να διαμορφώσουμε ένα περιβάλλον ζωής πιο ορθολογικό, πιο δίκαιο, πιο ελεύθερο που θα διανοίγει όλο και περισσότερες δυνατότητες για όλους.

Να στρέψουμε συγχρόνως την προσοχή μας στις εστίες κρίσης που γεννούν αβεβαιότητες και κινδύνους στον διεθνή περίγυρό μας. Είτε πρόκειται για τις εύθραυστες πολιτειακές οντότητες στον περίγυρο της Ένωσης, είτε για τις ανοιχτές κρίσεις στη Μέση Ανατολή και την διεθνή Τρομοκρατία. Έχουμε ανάγκη από μια Ευρώπη με διαρκή παρουσία με ενιαία και καθαρή θέση στην διεθνή σκηνή.

Το κεντρικό μήνυμα που συγκεφαλαιώνει το περιεχόμενο του Προγράμματος Προτεραιοτήτων της Προεδρίας μας είναι: "η Ευρώπη μας: Μοιραζόμαστε το Μέλλον σε μια Κοινότητα Αξιών". Είναι ένα μήνυμα που θέλει να υπογραμμίσει το κοινό μέλλον που συνδέει όλους μας, σημερινά και νέα κράτη-μέλη της Ένωσης, πολίτες και λαούς της Ευρώπης. Ένα μέλλον που διαμορφώνεται από κοινές αξίες και στόχους. Ένα μέλλον στο οποίο όλοι έχουν δικαίωμα δημιουργικής συμμετοχής χωρίς εξαιρέσεις και αποκλεισμούς.

Κυρίες και κύριοι,

Στον σχεδιασμό της Ελληνικής Προεδρίας συνεργασθήκαμε σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Σεβίλλης με την επόμενη Προεδρία της Ιταλίας, ώστε να διαμορφώσουμε ένα λειτουργικό ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης για την Ένωση.

Θα σταθώ στις πέντε κεντρικές ενότητες των προτεραιοτήτων μας:

Πρώτη ενότητα: Η Διεύρυνση. Η ολοκλήρωση στο επίπεδο της Ένωσης της διαδικασίας για την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ένωση. Μια εξέλιξη με ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά που ανοίγει μια νέα εποχή στην ιστορία της Ευρώπης. Η Ελληνική Προεδρία θα προχωρήσει σε όλες εκείνες τις ουσιαστικές και διαδικαστικές ρυθμίσεις για την υπογραφή της Πράξης Προσχώρησης στις 16 Απριλίου, στην Αθήνα. Στη διαδικασία αυτή αποφασιστικός είναι ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και η "σύμφωνη γνώμη του", για την ένταξη των νέων κρατών.

Θα συνεχίσουμε παράλληλα με εντονότερο ρυθμό τη διαπραγμάτευση με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ώστε να εφαρμόσουμε τη νέα προενταξιακή στρατηγική με τις δύο αυτές χώρες. Η διαδικασία "παρακολούθησης" της εφαρμογής του "κεκτημένου" θα συνεχισθεί απρόσκοπτα. Στόχος, να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα για την ένταξη των χωρών αυτών το 2007 μετά την πλήρωση των αναγκαίων κριτηρίων.

Η προενταξιακή πορεία της Τουρκίας θα απασχολήσει ενεργά την Προεδρία. Η Ελλάδα πιστεύει ότι η Τουρκία θα πρέπει να βρει τη θέση της στην ευρωπαϊκή οικογένεια με βάση τις μέχρι σήμερα αποφάσεις των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων. Πρέπει να δώσουμε στην Τουρκία την μεγάλη ευκαιρία για να κάνει τις μεταρρυθμίσεις που θα την φέρουν κοντά μας. Μεταρρυθμίσεις που θα δώσουν προοπτικές και δυνατότητες στον λαό της σαν κι αυτές που προσφέραμε εμείς στους δικούς μας. Μεταρρυθμίσεις για περισσότερη δημοκρατία, ελευθερία, προκοπή, ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία. Να γίνει τμήμα αναπόσπαστο του ευρωπαϊκού κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης αποφάσισε μια στρατηγική με στόχο την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Τουρκία. Τα επόμενα δύο χρόνια θα είναι κρίσιμα για τη χώρα αυτή. Η Ελλάδα τόσο ως Προεδρία όσο και ως χώρα-μέλος θέλει να βοηθήσει τη διαδικασία που θα επιτρέψει στην Τουρκία να εκπληρώσει τα κριτήρια για την έναρξη των διαπραγματεύσεων.

Για τον σκοπό αυτό, η κατάρτιση της νέας Εταιρικής Σχέσης περιλαμβάνεται στους στόχους της Προεδρίας.

Η μετεξέλιξη της Ένωσης δεν θα πρέπει να σταματήσει με τις σημερινές υποψήφιες χώρες. Έχουμε αναγνωρίσει ότι οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων είναι "επιλέξιμες" για ένταξη. Εάν και εφ' όσον οι χώρες αυτές εκπληρώσουν τις σχετικές προϋποθέσεις, θα πρέπει να βρουν τη θέση τους στο Ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Θα ήθελα, στο σημείο αυτό να αναφερθώ στο θέμα της Κύπρου. Θέλουμε η Κύπρος να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως μια επανενωμένη χώρα. Θέλουμε οι δύο κοινότητες να μοιραστούν ένα κοινό μέλλον και να απολαύσουν από κοινού τα αγαθά και οφέλη που προσφέρει η ένταξη. Θεωρήσαμε από την πρώτη στιγμή ότι το "Σχέδιο Annan" συνιστά μια ευκαιρία ως βάση και αφετηρία για την επίλυση του πολιτικού προβλήματος. Εργαστήκαμε προς την κατεύθυνση αυτή και συνεχίζουμε με συνέπεια την προσπάθειά μας ώστε να φθάσουμε σε λύση μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου.

Η Κύπρος πάντως θα προσχωρήσει στην Ένωση, όπως συμφωνήσαμε στην Κοπεγχάγη, αφήνοντας πάντοτε ανοιχτές τις δυνατότητες για επίλυση του Κυπριακού και την εφαρμογή του κοινοτικού "κεκτημένου" στο σύνολο του νησιού.

Προτεραιότητα δεύτερη: Μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής οικονομίας και προώθηση της κοινωνικής συνοχής.

Το Εαρινό Συμβούλιο Κορυφής του 2003 θα πραγματοποιηθεί σε μία πολιτική και οικονομική συγκυρία με σημαντικά προβλήματα, αλλά και ευκαιρίες. Μέσα στο χρόνο που πέρασε, η εισαγωγή του ευρώ υπήρξε μια ιστορική διαδικασία. Σηματοδότησε την ενοποίηση, τη σταθερότητα, την εμπιστοσύνη, τη νομισματική αυτονομία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέναντι στις διεθνείς αβεβαιότητες.

Η ελληνική Προεδρία εκτιμά, ότι σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, η Στρατηγική της Λισσαβόνας διατηρεί τον επίκαιρο χαρακτήρα της. Έχουμε λάβει μία σειρά από αποφάσεις και έχει σημασία η υλοποίηση αυτών. Η απόφαση για τη διαμόρφωση ενός τριετούς προσανατολισμού για τα κυριότερα εργαλεία διαρθρωτικής πολιτικής (Γενικοί Προσανατολισμοί της Οικονομικής Πολιτικής - Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση - Στρατηγική εσωτερικής αγοράς) συνιστά μια κρίσιμη ευκαιρία. Συνιστά κρίσιμη ευκαιρία για τον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού οικονομικού και κοινωνικού μοντέλου.

Κυρίες και κύριοι,

Σ' αυτό το πλαίσιο, η Ελληνική Προεδρία έχει προσδιορίσει έξι κρίσιμους τομείς για να εφαρμόσουμε αλλά και να επεκτείνουμε τη Στρατηγική της Λισσαβόνας.

Πρώτον, τα θέματα μακροοικονομικής πολιτικής ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής. Είναι σαφής σήμερα και η ανάγκη για "οικονομική διακυβέρνηση", την οποία υποστηρίζουμε.

Δεύτερον, τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας και τη εμβάθυνση της αλληλεγγύης και κοινωνικής συνοχής.

Η ελληνική Προεδρία θεωρεί σημαντική την αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση. Η σχετική συζήτηση θα επιτρέψει να αναδειχθεί ο κοινωνικός πυλώνας της Λισσαβόνας ως ισοδύναμος σε σημασία των οικονομικών μεταρρυθμίσεων με επικέντρωση, μεταξύ άλλων, στην καταπολέμηση της ανεργίας, στην προώθηση πολιτικών ενεργού γήρανσης μέσω και της επιμήκυνσης του εργασιακού βίου, στην ισότιμη συμμετοχή των γυναικών και στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στην απασχόληση και ανεργία, ιδιαίτερα με δράσεις στις απομονωμένες περιοχές.

Τρίτον, την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των μικρών επιχειρήσεων. Η Προεδρία αποδίδει ιδιαίτερο βάρος στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, λόγω της σημασίας που έχει όχι μόνο για την οικονομική ανάπτυξη, αλλά και για την κοινωνική συνοχή, την απασχόληση και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας του Μαρτίου, θα συνέλθει πριν από την εαρινή Σύνοδο για να προετοιμάσει ζητήματα επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας. Θα δώσει βάρος στην προώθηση καινοτόμων τρόπων για την επιτάχυνση της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Χάρτας των Μικρών Επιχειρήσεων και την αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών, καθώς και την ουσιαστική συζήτηση για την Πράσινη Βίβλο για την επιχειρηματικότητα.

Τέταρτον, την οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής οικονομίας της γνώσης και της καινοτομίας.

Σημαντική επιδίωξη της Προεδρίας είναι η εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης για το Κοινοτικό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας.

Η προεδρία θα επικεντρωθεί επίσης, στην ανάπτυξη της έρευνας σε τεχνολογίες αιχμής, περιλαμβανομένης της έρευνας που σχετίζεται με την άμυνα.

Επίσης, θα δώσει βάρος στην εφαρμογή του προγράμματος eEurope για μία Κοινωνία της Πληροφορίας για όλους, καθώς και στην πρόοδο σε ότι αφορά στο πρόγραμμα Erasmus που θα αναβαθμίσει την κινητικότητα στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Πέμπτον, την εμβάθυνση της διασύνδεσης της Ευρώπης.

Οι προσπάθειες της Προεδρίας αναφέρονται στο πεδίο αυτό αφορούν ειδικότερα στην πλήρη και λειτουργική απελευθέρωση των αγορών ενέργειας και μεταφορών, στην επέκταση των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας και μεταφορών, στην ενοποίηση χρηματοπιστωτικών αγορών, καθώς και στην προώθηση ενιαίας αγοράς υπηρεσιών.

Η Ελληνική Προεδρία επίσης επιδιώκει την πρόοδο της ενσωμάτωσης του Πανευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (και ειδικά του δικτύου των υπό ένταξη χωρών) στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα.

Ένα ακόμη ζήτημα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος αφορά στην ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, κυρίως, αλλά και θέματα θαλάσσιας ρύπανσης. Η Προεδρία υποστηρίζει τη βελτίωση της θαλάσσιας ναυσιπλοΐας και στοχεύει σε μια ευρωπαϊκή ποιοτική ναυτιλία.

Έκτον, τη διαφύλαξη της μελλοντικής ευημερίας μέσω της αειφορίας. Σ' αυτό το πεδίο κεντρική θέση έχει η ανασκόπηση της στρατηγικής της Ένωσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη με βάση και τα αποτελέσματα της Παγκόσμιας Διάσκεψης στο Γιοχάνεσμπουργκ. Μας παρέχεται η δυνατότητα να αναδείξουμε τον ηγετικό ρόλο της Ένωσης παγκόσμια στην προστασία του περιβάλλοντος και στην υιοθέτηση πολιτικών που μπορούν να συγκεράσουν ανάπτυξη και περιβαλλοντική προστασία.

Η **τρίτη ενότητα** των προτεραιοτήτων μας καλύπτει το ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα της **μετανάστευσης, λαθρομετανάστευσης, εξωτερικών συνόρων και ασύλου. Τα μεταναστευτικά φαινόμενα** αποκτούν πρωτόγνωρες διαστάσεις και δημιουργούν νέα κοινωνικά προβλήματα στην Ένωση. Πρέπει να κάνουμε ένα ουσιαστικό βήμα στην κατεύθυνση της αντιμετώπισής τους.

Κύριος στόχος μας είναι να διασφαλίσουμε ότι η Ένωση θα αναδειχθεί σε γνήσιο "χώρο ελευθερίας, δικαιοσύνης και ασφάλειας" για τους πολίτες της απαλλαγμένο από κάθε μορφή οργανωμένου εγκλήματος, ξενοφοβίας και ρατσισμού. Να αναδειχθεί σε ένα χώρο της πολυπολιτισμικότητας και κατανόησης των ανθρωπίνων προβλημάτων και των αιτιών που τα δημιουργούν, όπως της φτώχειας, της εξαθλίωσης, της πολιτικής καταπίεσης.

Επιδιώκουμε γι' αυτό την υιοθέτηση των Οδηγιών για την οικογενειακή επανένωση και τους επί μακρόν διαμένοντες μετανάστες. Στον τομέα του Ασύλου θέλουμε να προωθήσουμε τις Οδηγίες για τους "πρόσφυγες" και για την προσφορά επικουρικής προστασίας. Θέλουμε να υλοποιήσουμε τις κοινές δράσεις σύμφωνα με τις αποφάσεις της Σεβίλλης και να προετοιμάσουμε νέες, με βάση τις αναμενόμενες προτάσεις της Επιτροπής για ένα δίκαιο καταμερισμό των βαρών που προκύπτουν από την φύλαξη των κοινών εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, καθώς και τις πολιτικές ασύλου και επαναπατριsmού. Νέοι πόροι πρέπει να καταστούν διαθέσιμοι για καλύτερη φύλαξη των θαλασσιών και χερσαίων συνόρων, για τις υποδομές υποδοχής των λαθρομεταναστών και για το κόστος επαναπροώθησής τους στις χώρες προέλευσης. Κρίσιμη σημασία έχει για μας η επιτάχυνση των διαπραγματεύσεων για σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής με τρίτες χώρες προέλευσης μεταναστών.

Η **τέταρτη ενότητα** προτεραιοτήτων αναφέρεται στο κεντρικό θέμα του "Μέλλοντος της Ευρώπης" και των εργασιών της Συνέλευσης. Η Ελλάδα πιστεύει ότι η διεύρυνση της Ένωσης θα πρέπει να συνοδεύεται με την εμβάθυνση της Ευρωπαϊκής ενοποίησης. Η διευρυμένη Ένωση θα πρέπει να είναι ένα θεσμικό σύστημα που θα εξασφαλίζει αποτελεσματικότητα με δημοκρατικές λειτουργίες και πολιτικές που αγγίζουν τον πολίτη.

Για τον λόγο αυτό, η Ελλάδα, ως Προεδρία του Συμβουλίου, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις εργασίες της Συνέλευσης για το Μέλλον της Ευρώπης και χαιρετίζει την πρόοδο που η Συνέλευση έχει καταγράψει μέχρι σήμερα στις εργασίες της. Η συμβολή όλων στη Συνέλευση υπήρξε, μέχρι σήμερα, ιδιαίτερα σημαντική στην παραγωγή ιδεών, προτάσεων και σχεδίων για τη μελλοντική συγκρότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτο ότι η Συνέλευση προχωρεί στην επεξεργασία σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης.

Όπως αποφασίσαμε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, η Συνέλευση θα πρέπει να ολοκληρώσει το έργο της πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου. Αυτό θα επιτρέψει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης να ασχοληθεί ουσιαστικά με το θέμα του "Μέλλοντος της Ευρώπης". Να προβεί σε όλες εκείνες τις ουσιαστικές και διαδικαστικές ενέργειες που θα οδηγήσουν στη σύγκληση της νέας Διακυβερνητικής Διάσκεψης για τη θέσπιση μιας νέας Συνταγματικής Συνθήκης.

Σε ό,τι αφορά τη συζήτηση στο **εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**, θα πρέπει να έχουμε μια συζήτηση προσανατολισμού, χωρίς όμως και να προκαταλάβουμε το έργο της Συνέλευσης.

Με βάση το αποτέλεσμα των εργασιών της Συνέλευσης, θα επιδιώξουμε τρία κυρίως πράγματα για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου:

- Πρώτον, μια ουσιαστική συζήτηση για το αποτέλεσμα των εργασιών της Συνέλευσης - Σχέδιο Συνταγματικής Συνθήκης.
- Δεύτερον, καθορισμό της ημερομηνίας έναρξης ή και ολοκλήρωσης των εργασιών της νέας Διακυβερνητικής Διάσκεψης, λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις που έχουν εκφράσει ορισμένες χώρες-μέλη για ενδιάμεση περίοδο, αλλά και την ανάγκη να έχουμε μια σύντομη Διακυβερνητική.
- Τρίτον, τον καθορισμό της "εντολής" για τη Διακυβερνητική.

Η **πέμπτη ενότητα** προτεραιοτήτων αφορά **στη διεθνή παρουσία της Ένωσης** και στην ενίσχυση του ρόλου της ως παράγοντα σταθερότητας, ειρήνης και συνεργασίας. Στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας θέλουμε να διασφαλίσουμε την πλήρη επιχειρησιακή ετοιμότητα στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων μέσω της ανάπτυξης των στρατιωτικών και μη στρατιωτικών δυνατοτήτων. Θέλουμε να δώσουμε έμφαση στην επίτευξη του Γενικού Στρατιωτικού Στόχου (Headline Goal) και στην ολοκλήρωση των μόνιμων διευθετήσεων για την συνεργασία Ε.Ε. - NATO. Θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντική την άρτια προετοιμασία και διεξαγωγή των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια, συγκεκριμένα στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και στην ΠΓΔΜ, οι οποίες θα αποτελέσουν την πρώτη δοκιμασία στην πράξη της επιχειρησιακής ικανότητας της Ε.Ε.

Πρέπει συγχρόνως να φροντίσουμε, ώστε η διεύρυνση της Ένωσης και τα νέα εξωτερικά σύνορά της να μην αποτελέσουν νέες διαχωριστικές γραμμές, να μη θίξουν τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των νέων γειτόνων μας. Πρέπει να επανεξετάσουμε υπό αυτό το πρίσμα την περαιτέρω ενδυνάμωση των σχέσεων της Ένωσης με τις γειτονικές χώρες, όπως π.χ. την υπό κατάρτιση νέα Κοινή Στρατηγική με την Ρωσία και με την Συνάντηση Κορυφής στην Αγία Πετρούπολη τον Μάιο 2003, αλλά και τις σχέσεις με τα Δυτικά Βαλκάνια, την Ουκρανία, τις χώρες της περιοχής του Καυκάσου και τις χώρες της Μεσογείου.

Για παράδειγμα θα επικεντρώσουμε την προσοχή μας:

- Στην περιοχή των Βαλκανίων την ενδυνάμωση της "διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης". Για το σκοπό αυτό θα έχουμε στη Θεσσαλονίκη τον Ιούνιο τη δεύτερη Σύνοδο Κορυφής των Βαλκανικών χωρών.

- Στην συνεργασία με τις ΗΠΑ και τους Ατλαντικούς εταίρους μας για την από κοινού αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων στον πολιτικό, οικονομικό τομέα, αλλά και της διεθνούς τρομοκρατίας.
- Στην επαναδρομολόγηση της διαδικασίας ειρήνευσης στη Μ. Ανατολή.
- Στην ανάπτυξη των σχέσεών μας με την Αφρικανική Ήπειρο, με την διοργάνωση της Συνόδου Κορυφής Ε.Ε.-Αφρικής, στην Λισσαβόνα, στις 5 Απριλίου 2003.
- Στις σχέσεις με τις αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και στα μεγάλα πλανητικά προβλήματα όπως την προστασία του περιβάλλοντος, την καταπολέμηση της φτώχειας, την αειφόρο ανάπτυξη και την αποτροπή της εξάπλωσης των όπλων μαζικής καταστροφής.

Μέσα στους μήνες που έχουμε μπροστά μας μπορεί να αντιμετωπίσουμε μια πολεμική σύγκρουση στο Ιράκ. Το θέμα μας απασχολεί και έχει προτεραιότητα στην agenda μας. Θέλουμε και θα εργαζόμαστε για την ειρήνη, για την ειρηνική επίλυση των οποιωνδήποτε διαφορών. Εργαζόμαστε ώστε οι προσπάθειες του ΟΗΕ να καταλήξουν σ' ένα θετικό αποτέλεσμα και να αποφευχθεί ο πόλεμος. Η βούληση και οι αποφάσεις του ΟΗΕ πρέπει να επικρατήσουν. Το Ιράκ οφείλει να σεβασθεί πλήρως τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Η Προεδρία θέλει να εκφράσει την Ευρώπη ως ενότητα κρατών με κοινή, ισχυρή φωνή και άποψη. Η διασφάλιση της διεθνούς σταθερότητας, η εξάλειψη της απειλής των όπλων μαζικής καταστροφής και η ειρήνη είναι κοινά αγαθά και επιδίωξη όλων μας.

Κυρίες και κύριοι,

Θα ήθελα τώρα να αναφερθώ εν συντομία σε δύο τρία θέματα που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα το Κοινοβούλιο:

Πρώτον, σε ό,τι αφορά το καθεστώς των Ευρωβουλευτών, έχει γίνει ήδη συστηματική εργασία και έχουμε αφιερώσει αρκετό χρόνο στην συζήτησή του. Πιστεύω, ότι το θέμα έχει ωριμάσει για τελική λύση. Θα κάνουμε κάθε προσπάθεια, ώστε να φθάσουμε σε αυτή την λύση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης.

Δεύτερον, σε ό,τι αφορά τη "Διοργανική Συμφωνία για καλύτερη νομοθεσία" στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κάτι που θα συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας της νομοθεσίας, θα συνεχίσουμε τις σχετικές προσπάθειες με στόχο την επίτευξη συμφωνίας στη διάρκεια της Προεδρίας μας.

Τρίτον, θα καταβάλουμε επίσης προσπάθεια να ολοκληρώσουμε τον κανονισμό για τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Κόμματα.

Στάθηκα σε ορισμένα κεντρικά ζητήματα χωρίς να θέλω να αποσιωπήσω άλλα σημαντικά, όπως την έναρξη της συζήτησης για την αναμόρφωση της ΚΑΠ, την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας ή τα μέτρα για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας.

Επιδίωξή μας είναι η Ελληνική Προεδρία να δώσει περαιτέρω ώθηση στην εξέλιξη της Ένωσης. Μια εξέλιξη που θα την χαρακτηρίζει η ενδυνάμωση της Ένωσης στο πολιτικό,

οικονομικό και κοινωνικό πεδίο. Μια εξέλιξη που θα πείθει ότι η Ευρώπη όχι μόνο είναι κοντά στον πολίτη αλλά και ότι τον αγκαλιάζει σε μια κοινότητα αξιών, σ' ένα κοινό μέλλον για όλους.

Αξιότιμε Πρόεδρε,

Αξιότιμα Μέλη του Κοινοβουλίου,

Προσβλέπω στη στενότερη δυνατή συνεργασία μαζί σας. Τούτο αποτελεί ουσιαστικό όρο για τη διεξαγωγή της Προεδρίας μας.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

N. Μαραβέγιας – Μ. Τσινισιζέλης

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ε.Κ.Ε.Μ.(Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών)

Ομιλία κ. Σημίτη στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο 2003.

Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση σε συνεχή πορεία Διεύρυνσης», 2001

«Η πορεία προς την Ενοποιημένη Διεύρυνση. Η 5^η Διεύρυνση», 2001.

Ιωακείμης Παναγιώτης.

Το μέλλον της Ευρώπης. Η προοπτική της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας και η Ελλάδα.

Ξενόγλωσση

Roy H. Ginsberg

FOREIGN POLICY

Actions of the E.C. The Politics of Scale

Reports

Commission of the European communities

«Working together for the future of European tourism», 2001

«Strategy paper on Enlargement», 2001

«Strategy paper on Enlargement», 2002

Eurostat – Ecfm

«Communication on the impact of enlargement on regions bordering candidate countries»,
2001

World tourism organization

«Global Tourism Trends and Prospects for Central and Eastern European Countries», 2002
«Trends and Development of Tourism in the Era of Expansion of the European union»,
2003

European Tourism Forum 2004

«New trends in tourism», 2004

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΥΚΤΥΟ (INTERNET)

<http://eot.gr>

Επίσημη ιστοσελίδα Ελληνικού οργανισμού τουρισμού.

<http://interex.gr>

Επίσημη ιστοσελίδα Εμπορικής Τράπεζας με οικονομικά στοιχεία διαφόρων κρατών.

<http://cyprustourism.org>

Επίσημη ιστοσελίδα Κυπριακού οργανισμού τουρισμού.

<http://ekem.gr>

Επίσημη ιστοσελίδα Ελληνικού Κέντρου Ευρωπαϊκών Μελετών.

Ξενόγλωσση

<http://europa.eu.int>

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

<http://world-tourism.org>

Επίσημη ιστοσελίδα παγκόσμιου οργανισμού Τουρισμού.

<http://lonelyplanet.com/destinations>

Ιστοσελίδα τουριστικών οδηγιών.

<http://slovenia-tourism.si>

Οργανισμός τουρισμού Σλοβενίας.

<http://sacr.sk>

Οργανισμός τουρισμού Σλοβακίας.

<http://visitestonia.com>

Οργανισμός τουρισμού Εσθονίας.

<http://latviatourism.lv>

Οργανισμός τουρισμού Λετονίας.

<http://hungary.com>

Οργανισμός τουρισμού Ουγγαρίας.

<http://czech.cz>

Οργανισμός τουρισμού Τσεχίας.

<http://poland.pl>

Οργανισμός τουρισμού Πολωνίας.

<http://visitmalta.com>

Οργανισμός τουρισμού Μάλτας.

<http://tourism.lt>

Οργανισμός τουρισμού Λιθουανίας.

